

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

51. заседание

Четвъртък, 23 май 1940 г.

(Открито въ 16 ч. 25 м.)

Председателствувалъ: подпредседателътъ Никола Захариевъ. Секретари: Георги Михайловъ и Ангелъ Вълчевъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Говорили:	Стр.
Отпуски	1445	Г-нъ Ганевъ	1465
Законопроекти	1445, 1446	Г-нъ Гърковъ	1465
Законодателно предложение	1446	Г-нъ Поляковъ	1466
Предложение	1445	Г-нъ Славовъ	1467
По дневния редъ:		Докладчикъ Д. Христовъ	1467
Предложение за освобождаване въздухоплавателното дружество „Лотъ“ — Варшава, отъ задължението да поддържа презъ 1940 г. въздушната служба по линията Варшава-Букурещъ-София—Солунъ (Приемане)	1446	М-ръ П. Габровски	1467
Законопроекти: 1) за извършенъ бюджетенъ кредитъ отъ 30.000.000 л. по бюджета на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ за 1940 бюджетна година за строежъ на здания за телеграфни и телефонни централи, подцентрали и радиостанции въ София и провинцията (Първо и второ четене)	1446, 1447	б) за разрешаване на строежъ на градска библиотека въ общинската градина въ гр. Плевенъ отъ обществено-образователно дружество (читалище) „Съгласие“ — гр. Плевенъ (Първо и второ четене)	1468, 1469
2) за отпускане заемъ въ размѣръ на 30.000.000 л. отъ Пошеската спестовна каса на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ (Първо и второ четене)	1448	Говорилъ: А. Кадревъ	1469
3) за бюджета на Главната дирекция на строежитъ (Второ четене)	1464	б) за разрешаване на Столичната голѣма община да сключи заемъ отъ 50.000.000 л. (Първо четене — разискване)	1469
4) за разрешаване строежъ на общински театъръ въ гр. Пловдивъ (Първо и второ четене)	1464, 1468	Говорилъ: П. Митевъ	1471
		Бюджетопроектъ за разходитъ презъ 1940 бюджетна година на Главната дирекция на строежитъ (Докладване и приемане)	1448
		Говорили: Докладчикъ П. Дограмджиевъ	1448
		М-ръ Д. Василевъ	1450
		С. Ганевъ	1455
		И. Гърковъ	1456
		Д-ръ Н. Петовъ	1458
		Дневенъ редъ за следващото заседание	1472

Председателствувашъ Никола Захариевъ: (Звънъ) Понеже има нужното число народни представители, отварямъ заседанието.

(Отсъствуватъ следнитъ народни представители: Александър Загоровъ, Божилъ Прациловъ, Борисъ Моначевъ, Борисъ Кисовъ, Василъ Велчевъ, Екимъ Екимовъ, Еню Клянтевъ, Жико Струнджевъ, Запрянъ Кляковъ, Иванъ Минковъ, Иванъ Петровъ Недѣлковъ, Игнатъ Хайдудовъ, Лазаръ Бакаловъ, д-ръ Любенъ Дюгмеджиевъ, Матю Ивановъ, Недѣлко Куюмджиевъ, д-ръ Николай Николаевъ, Симеонъ Симеоновъ, Славейко Василевъ, Спасъ Мариновъ, Тотю Маровъ и Христо Статевъ.)

Разрешенъ е отпущъ на следнитъ народни представители:

на г-нъ Деню Чолаковъ — 1 день;
на г-нъ Филиппъ Махмудиевъ — 1 день;
на г-нъ Симеонъ Кировъ — 1 день;
на г-нъ Руси Мариновъ — 1 день;
на г-нъ Никола Генковъ Костадиновъ — 1 день;
на г-нъ Марко Д. Сакарски — 1 день;
на г-нъ Лазаръ В. Бакаловъ — 2 дена;
на г-нъ Иванъ Петровъ Недѣлковъ — 3 дни;
на г-нъ Иванъ п. Константиновъ — 2 дена;
на г-нъ Иванъ Д. Минковъ — 1 день;
на г-нъ Иванъ В. Петровъ — 1 день;
на г-нъ Екимъ Екимовъ — 2 дена;
на г-нъ Деню Костовъ — 2 дена;
на г-нъ Деню Георгиевъ — 1 день;
на г-нъ Георги Ст. Петковъ — 2 дена;
на г-нъ Димитъръ Арнаудовъ — 2 дена;

на г-нъ Георги В. Рашковъ — 1 день;
на г-нъ Василъ Велчевъ — 3 дни;
на г-нъ Борисъ Поповъ — 3 дни;
на г-нъ Борисъ Кисовъ — 2 дена;
на г-нъ Бѣлю Б. Келешевъ — 1 день;
на г-нъ Александъръ Гатевъ — 3 дни, и
на г-нъ Минчо Ковачевъ — 1 день.

Народниятъ представителъ г-нъ Тотю Маровъ иска два дена отпущъ. Понеже се е ползувалъ съ 32 дена отпущъ, следва народното представителство да разреши да му се даде този отпущъ. Които отъ г-да народнитъ представители сѣ съгласни да се разреши два дена отпущъ на г-нъ Тотю Маровъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпили сѣ:

Отъ Министерството на общественитъ сгради, пѣтищата и благоустройството — законопроектъ за измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за одобрение на общия градоустройственъ планъ на Столичната голѣма община (Голѣма София).

Отъ същото министерство — законопроектъ за разширение електрическата централа при мина „Марица“ въ с. Мариино, собственост на държавнитъ мини „Перникъ.“

Отъ същото министерство — законопроектъ за автомобилнитъ съобщения.

Отъ Министерството на финанситъ — предложение за освобождаване отъ вносно мито и други данъци и такси материалитъ и машинитъ на водопроводната, отоплителната, електрическата, освѣтителната и др. инсталации и уредби, които ще се внесатъ отъ Пловдивската община.

за инсталиране въ новостроящата се от последната болница за гърдоболни въ гр. Пловдивъ.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за уреждане на заемитѣ, отпущнати по закона за заселване на бѣжанцитѣ и обезпечаване поминѣка имъ и на закона за допълнението му, публикувани въ „Държавенъ вестникъ“, брой 166, отъ 27 юлий 1936 г., и брой 102, отъ 13 май 1937 г.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за разрешаване сключването на заемъ за здравни нужди въ размѣръ на 15.000.000 л. и за опредѣляне реда на изразходването му.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на „Здравния фондъ“ по членове 243 и 244 отъ закона за народното здраве“ за 1940 бюджетна година, въ размѣръ на 15.000.000 л.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за измѣнение и допълнение на чл. 5, букви „в“ и „д“, забележка IV къмъ чл. 11 и чл. 12, буква „б“, отъ закона за пенситѣ за изслужено време.

Отъ сѣщото министерство — законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за ликвидация на заемитѣ, отпущнати по закона за направа на икономически кѣщи и за настрѣжение на жилищния строежъ, отъ 19 май 1934 г., „Държавенъ вестникъ“, брой 38, и на измѣненията и допълненията му съ наредбитѣ-законои отъ 4 декемврий 1935 г., „Държавенъ вестникъ“, брой 273, отъ 17 февруарий 1936 г., „Държавенъ вестникъ“, брой 36, отъ 22 юлий 1936 г., и „Държавенъ вестникъ“, брой 167.

Отъ министерствата: на Финанситѣ, на Правосѣдието, на Търговията, промишлеността и труда и на Земедѣлието и държавнитѣ имоти — законопроектъ за отмиѣнение на алинея последна отъ чл. 43 отъ наредбата-законъ за облекчение на длѣжницитѣ и заздравяване на кредита.

Отъ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията — законопроектъ за разрешаване на св. Рилска обителъ да отпущне безплатно общо 200 куб. метра иглолистни трупи за подпомагане строежа на нуждаещи се манастири, цѣркви и благотворителни институти.

Отъ народния представителъ Петъръ Дограмаджиевъ — законопроектъ за допълнение къмъ чл. 195 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията

Тия законопроекти ще се раздадатъ на г-да народнитѣ представители.

Минаваме къмъ точка първа отъ дневния редъ:

Одобрене предложението за освобождаване въздухоплавателното дружество „Лотъ“, Варшава, отъ задѣлжението да поддържа презъ 1940 г. въздушната служба по линията Варшава—Букурещъ—София—Солунъ.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ д-ръ Иванъ Вазовъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ решението за освобождаване въздухоплавателното дружество „Лотъ“, Варшава, отъ задѣлжението да поддържа презъ 1940 г. въздушната служба по линията: Варшава—Букурещъ—София—Солунъ, съгласно договора, сключенъ на 11 юний 1931 г. („Държавенъ вестникъ“, брой 199, отъ 28 ноемврий 1931 г.).

Г-да народни представители! На 7 априль 1931 г. между България и Полша бѣ сключена конвенция за експлоатация на редовни въздушни съобщения. Тази конвенция бѣ последвана отъ сключването на 11 юний 1931 г. и на единъ договоръ съ полското въздухоплавателно дружество „Лотъ“, Варшава, по силата на който договоръ на въпросното дружество се даде правото да експлоатира надъ българска земя отсѣчката отъ въздушната линия: Варшава—Букурещъ—София—Солунъ. („Държавенъ вестникъ“, брой 199, отъ 28 ноемврий 1931 г.). До края на 1939 г. — цѣли деветъ години, въздухоплавателното дружество „Лотъ“ експлоатираше успѣшно горната линия. То даде доказателства за своята стабилностъ и изпълняваше своитѣ задѣлжения по договора, като заедно съ развитието на въздухоплавателната техника подобряваше съобщенията си.

Войната между Полша и Германия попрѣчи на дружеството да започне презъ тази година своята летателна служба по договорната линия, и сѣщото моли да бѣде освободено презъ 1940 г. отъ задѣлжението да поддържа въздушната служба по линията: Варшава—Букурещъ—София—Солунъ, съгласно договора, сключенъ на 11 юний 1931 г. („Държавенъ вестникъ“, брой 199, отъ 28 ноемврий 1931 г.).

Намирайки за основателна посочената причина, моля, г-да народни представители, да одобрите и гласувате тукъ приложеното предложение.

Гр. София, май 1940 г.

Министъръ на войната:

Генералъ-лейтенантъ Т. Даскаловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за освобождаване въздухоплавателното дружество „Лотъ“, Варшава, отъ задѣлжението да поддържа презъ 1940 г. въздушната служба по линията: Варшава—Букурещъ—София—Солунъ.

Одобрява се да се освободи въздухоплавателното дружество „Лотъ“, Варшава, отъ задѣлжението да поддържа презъ 1940 г. въздушната служба по линията: Варшава—Букурещъ—София—Солунъ, съгласно договора, сключенъ на 11 юний 1931 г. („Държавенъ вестникъ“, брой 199, отъ 28 ноемврий 1931 г.).

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ предложението за освобождаване въздухоплавателното дружество „Лотъ“, Варшава, отъ задѣлжението да поддържа презъ 1940 г. въздушната служба по линията: Варшава—Букурещъ—София—Солунъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Г-нъ министърътъ на железницитѣ прави предложение да прередиъмъ дневния редъ, като точки 15 и 16 отъ дневния редъ да минатъ следъ точка първа.

Които г-да народни представители приематъ предложението на г-на министра на железницитѣ да прередиъмъ дневния редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка 15 отъ дневния редъ, която така става точка втора:

Първо четене на законопроекта за извънреденъ бюджетенъ кредитъ отъ 30.000.000 л. по бюджета на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за 1940 бюджетна година, за строежъ на здания за телеграфни и телефонни централи, подцентрали и радиостанции въ София и провинцията.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за извънреденъ бюджетенъ кредитъ отъ 30.000.000 л. по бюджета на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за 1940 бюджетна година, за строежъ на здания за телеграфни и телефонни централи, подцентрали и радиостанции въ София и провинцията.

Г-да народни представители! Както ви е известно, на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ се разреши да посме задѣлжение въ размѣръ на 400 милиона лева за покупка на автоматични цетрали, високочестотни уредби, радиопредаватели и други технически съорѣжения и материали, съ цель да се подобрятъ и развиятъ службитѣ на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ и радио-разпрѣскването. За да бѣде, обаче, възможно отдаването и изпълнението на подобенъ родъ доставки, необходимо е построяването на нуждитѣ за тая цель здания, въ които да се монтиратъ доставенитѣ централи, предаватели и уредби тамъ, където нѣма такива здания, или да се разширятъ сѣществувашитѣ такива, подходящи за цельта.

Строежътъ на здания и разширяване на сѣществувачи такива може да стане само съ налични парични срѣдства, които Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ и радиото трѣбва да получи чрезъ единъ извънреденъ бюджетенъ кредитъ съ сигурно покритие.

Отъ представения ви законопроектъ за подобенъ кредитъ се вижда неговото предназначение и че частъ отъ него се поглѣща отъ построяването на здание за Софийската телефонна централа и за подцентралитѣ на Голѣма София; съ построяването на здания за тѣзи последнитѣ ще се даде възможностъ за пълното автоматизиране на София и придаденитѣ къмъ нея селища, въ телефонно отношение.

Друга частъ отъ кредита ще се употреби за постройка на здания за новитѣ радиопредаватели (включително и за радиотелеграфа за връзка съ далечнитѣ страни), съ което ще се даде възможностъ да се радиофицира страната —

една неотложна нужда — и същевременно да се подобри нашата връзка с външния свят, чрез радиотелеграфа, което е от голямо значение за нашите стопански и културни нужди.

Една друга част от същия кредит ще послужи за постройка на здания за помъщения за провинциалните телефонни автомати и високофреквентни уреди и главно за организиране на телефонната служба, на първо време в два важни стопански района на царството: Горна-Орховица и Кричимъ.

Отдължват се като неизбежно и срѣдства за заплащане наемитъ на помъщения в столицата за службитъ, които временно ще бѣдатъ настанени в частни здания, докато се построи бъдещата телефонна централа.

Извънредниятъ бюджетенъ кредитъ, който се иска да гласувате, ще се покрие съ произведението на заемъ отъ Пощенската спестовна каса.

Г-да народни представители! Като имате предвидъ голѣмата нужда отъ този кредитъ, безъ който не би могло да се пристъпи къмъ поемане задължения въ размѣра на 400.000.000 л. за подобрене службитъ на пошитъ, телеграфитъ, телефонитъ и радиото, както и особенитъ стопански и културни преимущества, които ще ни донесе използването на кредита, моля ви да одобрите и гласувате приложения законопроектъ.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за извънреденъ бюджетенъ кредитъ отъ 30.000.000 л. по бюджета на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ за 1940 бюджетна година за строежъ на здания за телеграфни и телефонни централи, подцентрали и радиостанции въ София и провинцията.

Чл. 1. Разрешава се на министра на желѣзницитъ, пошитъ и телеграфитъ извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ за 1940 бюджетна година, въ размѣръ на 30.000.000 л., съгласно съ приложената подробна таблица.

ТАБЛИЦА

§	Наименование на разходитъ	Разрешени кредити лева
1.	За постройка на здания за помъщения на телеграфни и телефонни (автоматични) централи, подцентрали и кантони въ Софийската област, заедно съ обзавеждането имъ и покупка на мѣста за смѣтитъ . . .	21.500.000
2.	За постройка на здания и за разширение на съществуващитъ такива, за помъщения на телефонни (автоматични) централи и подцентрали, заедно съ обзавеждането имъ, за техническитъ телефонни групи въ районитъ на Кричимъ, Горна-Орховица и Варна . . .	3.000.000
3.	За постройка на здания и разширение на съществуващитъ такива, заедно съ обзавеждането имъ, за нуждитъ на радиоразпръскването и радиотелеграфа въ София и провинцията . . .	4.000.000
4.	За наемъ на здания за временни помъщения на телеграфопощенскитъ служби въ София въ връзка съ постройката на здания; за изработване на планове, чертежи, скици и за възнаграждение на архитекти, технически надзиратели и др. въ връзка съ строежа . . .	1.500.000
Всичко . . .		30.000.000

Чл. 2. Съ разрешение на Министерския съветъ, кредититъ по отдѣлнитъ параграфи на таблицата по чл. 1 могатъ да бѣдатъ увеличавани или намалявани единъ за смѣтка на другъ.

Чл. 3. Разходитъ по този извънреденъ бюджетенъ кредитъ ще се покриватъ отъ произведението на заема, сключенъ отъ Пощенската спестовна каса въ същия размѣръ, и ще се произвеждатъ съгласно съ закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за извънреденъ бюджетенъ кредитъ отъ 30.000.000 л. по бюджета на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ за 1940 бюджетна година за строежъ на здания за теле-

графни и телефонни централи, подцентрали и радиостанции въ София и провинцията, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Иванъ Горановъ: Предлагамъ спешностъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има предложение да се даде спешностъ на законопроекта. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да докладва.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за извънреденъ бюджетенъ кредитъ отъ 30.000.000 л. по бюджета на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ за 1940 бюджетна година за строежъ на здания за телеграфни и телефонни централи, подцентрали и радиостанции въ София и провинцията.

Чл. 1. Разрешава се на министра на желѣзницитъ, пошитъ и телеграфитъ извънреденъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ за 1940 бюджетна година, въ размѣръ на 30.000.000 л., съгласно съ приложената подробна таблица.

ТАБЛИЦА

§	Наименование на разходитъ	Разрешени кредити лева
1.	За постройка на здания за помъщения на телеграфни и телефонни (автоматични) централи, подцентрали и кантони въ Софийската област, заедно съ обзавеждането имъ и покупка на мѣста за смѣтитъ . . .	21.500.000
2.	За постройка на здания и за разширение на съществуващитъ такива, за помъщения на телефонни (автоматични) централи и подцентрали, заедно съ обзавеждането имъ, за техническитъ телефонни групи въ районитъ на Кричимъ, Горна-Орховица и Варна . . .	3.000.000
3.	За постройка на здания и разширение на съществуващитъ такива, заедно съ обзавеждането имъ, за нуждитъ на радиоразпръскването и радиотелеграфа въ София и провинцията . . .	4.000.000
4.	За наемъ на здания за временни помъщения на телеграфопощенскитъ служби въ София въ връзка съ постройката на здания; за изработване на планове, чертежи, скици и за възнаграждение на архитекти, технически надзиратели и др. въ връзка съ строежа . . .	1.500.000
Всичко . . .		30.000.000

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта и чл. 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

„Чл. 2. Съ разрешение на Министерския съветъ, кредититъ по отдѣлнитъ параграфи на таблицата по чл. 1 могатъ да бѣдатъ увеличавани или намалявани единъ за смѣтка на другъ.“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

„Чл. 3. Разходитъ по този извънреденъ бюджетенъ кредитъ ще се покриватъ отъ произведението на заема, сключенъ отъ Пощенската спестовна каса въ същия размѣръ, и ще се произвеждатъ съгласно съ закона за бюджета, отчетността и предприятията.“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка 16 отъ дневния редъ, която става точка трета:

Първо четене на законопроекта за отпускане заемъ въ размѣръ на 30.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната Дирекция на пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за отпускане на заемъ въ размѣръ на 30.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

Г-да народни представители! Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ трѣбва да предприеме незабавно постройката на здания: а) за телеграфни и телефонни централи, подцентрали и радиостанции, въ които да се инсталиратъ голѣмата автоматична централа въ София (центъра), автоматическата подцентрала въ София — Лозенецъ; б) за помѣщения на малкитѣ телефонни подцентрали въ районитѣ на Кричимъ, Горна-Орѣховица и Варна и в) за помѣщения на радиопредавателнитѣ, високофреквентнитѣ и телеграфни уредби.

Тѣзи телефонни централи, подцентрали, радиопредавателни и др. уредби ще се доставятъ на кредитни начала, съгласно съ гласуванія отъ васъ законъ за поемане задължение въ размѣръ на 400.000.000 л. отъ Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ. Посрѣщането на разходите за тѣзи постройки не може да сгине съ срѣдствата, които дава редовниятъ бюджетъ на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ и въ който не се предвиждатъ кредити за тази целъ. Налага се, следователно, да се потърсятъ и намѣрятъ извънредни срѣдства за това, като се прибѣгне до единъ заемъ отъ Пощенската спестовна каса въ размѣръ на разходите, които има да се произвеждатъ.

Съ настоящия законопроектъ ви се предлага, г-да народни представители, да разрешите отпускането на подобенъ заемъ отъ Пощенската спестовна каса въ размѣръ на 30.000.000 л.

Моля, г-да народни представители, да разгледате и да одобрите този законопроектъ за разрешаване на заема отъ 30.000.000 л.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за отпускане заемъ въ размѣръ на 30.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

Чл. 1. Разрешава се на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ да сключи заемъ отъ Пощенската спестовна каса въ размѣръ на 30.000.000 л., за покриване разходите по постройката на здания за телеграфни и телефонни централи, подцентрали и за радиостанции въ София и провинцията.

Чл. 2. Пощенската спестовна каса ще внася въ Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ, при поискване отъ последната и въ зависимостъ отъ нуждитѣ ѝ, отдѣлни частични суми, до размѣра на пълната сума на заема.

Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ ще плаща върху частичнитѣ суми отъ деня на получаването имъ годишна лихва съ 1% по-голѣма отъ лихвата, която Пощенската спестовна каса плаща на вложителитѣ си.

Чл. 3. Изтегленитѣ суми по заема до 1 ноемврий 1941 г. се превръщатъ на тази последната дата въ анюитетенъ заемъ, платимъ въ срокъ отъ 10 години, при опредѣлената въ чл. 2 лихва, съ равни шестмесечни вноски, съдържащи лихви и погашения, съ падежи 1 май и 1 ноемврий всѣка година. Падежътъ на първата вноска е 1 май 1942 г.

Останалитѣ частични суми, които ще се изтеглятъ следъ 1 ноемврий 1941 г., при последното допустимо теглене, не по-късно отъ 1 ноемврий 1943 г., се превръщатъ ежегодно на 1 ноемврий въ анюитетни заеми въ срокъ отъ 10 години, платими при условията по алинея първа на настоящия членъ.

Чл. 4. Необходимитѣ кредити за изплащане на погашенията и лихвитѣ на заема ще се предвиждатъ ежегодно въ бюджета на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за отпускане заемъ въ размѣръ на 30.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Иванъ Горановъ: Предлагамъ спешностъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Г-нъ министъръ на желѣзницитѣ предлага, законопроектъ да бъде приетъ и на второ четене, по спешностъ. Които

приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да докладва.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за отпускане заемъ въ размѣръ на 30.000.000 л. отъ Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

Чл. 1. Разрешава се на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ да сключи заемъ отъ Пощенската спестовна каса въ размѣръ на 30.000.000 л., за покриване разходите по постройката на здания за телеграфни и телефонни централи, подцентрали и за радиостанции въ София и провинцията.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта и чл. 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

Чл. 2. Пощенската спестовна каса ще внася въ Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ, при поискване отъ последната и въ зависимостъ отъ нуждитѣ ѝ, отдѣлни частични суми, до размѣра на пълната сума на заема.

Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ ще плаща върху частичнитѣ суми отъ деня на получаването имъ годишна лихва съ 1% по-голѣма отъ лихвата, която Пощенската спестовна каса плаща на вложителитѣ си.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

Чл. 3. Изтегленитѣ суми по заема до 1 ноемврий 1941 г. се превръщатъ на тази последната дата въ анюитетенъ заемъ, платимъ въ срокъ отъ 10 години, при опредѣлената въ чл. 2 лихва, съ равни шестмесечни вноски, съдържащи лихви и погашения, съ падежи 1 май и 1 ноемврий всѣка година. Падежътъ на първата вноска е 1 май 1942 г.

Останалитѣ частични суми, които ще се изтеглятъ следъ 1 ноемврий 1941 г., при последното допустимо теглене, не по-късно отъ 1 ноемврий 1943 г., се превръщатъ ежегодно на 1 ноемврий въ анюитетни заеми въ срокъ отъ 10 години, платими при условията по алинея първа на настоящия членъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

Чл. 4. Необходимитѣ кредити за изплащане на погашенията и лихвитѣ на заема ще се предвиждатъ ежегодно въ бюджета на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка втора, която става точка четвърта отъ дневния редъ:

Докладъ на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите презъ 1940 г. на Главната дирекция на строежитѣ.

Моля г-на докладчика да докладва.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„МИНИСТЕРСТВО НА ОБЩЕСТВЕНИТѢ СГРАДИ, ПЖТИЩАТА И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО.

ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ НА СТРОЕЖИТѢ.

Приходи.

Часть I. Пжтища.

Глава I.

- а) Вноска отъ фонда „Пжтища“, съгласно съ чл. 10, буква „а“, отъ закона за Главната дирекция на строежитѣ (§ § 1—19 вкл. отъ приходния бюджетъ на фонда „Пжтища“) 467.000.000
- б) Остатъци отъ сключени бюджети 17.563.000.

Г-да народни представители! Предстои ни да гласуваме бюджета на Главната дирекция на строежите при Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. Предстои ни да гласуваме единъ бюджетъ въ размѣръ близу на 1 милиардъ лева, който по важностъ и значение може би иде следъ тоя на Министерството на земедѣлието, тъй като връзката между единия и другия е много тѣсна и много съществена.

Главната дирекция на строежите, създадена съ наредба-законъ на 1 януарий 1938 г., съ своето устройство идѣше да отговори на изостренитѣ нужди на времето, въ което живѣемъ, което се характеризира съ механизирани и бързина, съ движение, съ темпъ; време, въ което техниката прониква въ всички отрасли на нашия животъ; време, въ което техниката, съ своитѣ необятни възможности за развитие, съкращава разстоянията, намалява времето и създава предпоставкитѣ за културенъ напредѣкъ на народитѣ. На това поле днесъ се състезаватъ почти всички културни народи. И днесъ при тази голѣма свѣтловна драма, на която сме съвременници, техниката е поставена на първо мѣсто да разрешава задачитѣ на воюващитѣ армии на великитѣ сили.

Техниката е залогъ за напредѣкъ. Тя е въ основата на всѣко културно, материално и стопанско творчество. Ето защо Дирекцията на строежите иде съ своето устройство да обхване сложнитѣ технико-стопански проблеми и да ги разгледа съ огледъ на модерната техника и на условженитѣ стопански, икономически, транспортни и социални условия.

Ако мислимъ и се грижимъ за здравето на единъ народъ, ако мислимъ за този бичъ, бихъ го нарекълъ, туберкулозата, техниката съ своитѣ могъщи сръдства може да ни помогне: съ постройката на хигиенични жилища, съ разрешаването на хигиеничната проблема. Ако говоримъ за нашето земедѣлие, за нашето стопанство, ако говоримъ за зърненото производство, немислимо е това производство да се доведе до оня размѣръ, който ние тукъ често посочваме, ако техниката не се постави въ услуга съ своитѣ строежи — пътища, водни строежи, желѣзници и т. н. Тия строежи, както въ миналото, така и днесъ, сѫ огледало за културното и стопанското ниво на единъ народъ. Строежитѣ, бихъ ги нарекълъ каменни скрижали, върху които, както при писмеността буква по буква се пише, камѣкъ по камѣкъ се гради материалната култура на единъ народъ; това сѫ ония трайни белези, които отразяватъ материалното и културно състояние на единъ народъ. Докато факлата на единъ завоевателъ можа да унищожи Александрийската библиотека, египетскитѣ пирамиди и до днесъ стоятъ, преживѣли потопа и 5.000 години, за да ни показватъ културата на една цивилизация, отдавна изчезнала. И днесъ ние се ровимъ въ земята на нашето отечество, за да търсимъ остатѣци отъ културата на нашитѣ прадеди. И ако погледнемъ, ние ще видимъ какво е извършила нашата родна техника презъ времето, изминато отъ освобождението до днесъ, онова гигантско дѣло, което тя изнесе върху своитѣ плещи въ своята младенческа възраст.

Отъ времето, когато нашитѣ първомайстори техници, прочутитѣ навремето строители Колю Фичето и Уста Генча — тоя майсторъ самоукъ, който, безъ да познава формулитѣ на съвременната механика и техника, само съ 5 оки въсьтък можа да направи модела на прочутия мостъ надъ р. Янтра при Бѣла — имаха за мѣрка педята и крачката, до днесъ ние виждаме какво е извършено въ нашата страна съ минимални сръдства, безъ да сѫ заангажирани голѣми кредити отъ българското народно стопанство.

Ето защо Дирекцията на строежите, съ своята планомерностъ, съ своя предварително изготвенъ планъ, иде да обхване тия строежи, да ги постави на една плоскостъ, съобразно нуждитѣ на нашия стопански и икономически животъ и да ги разреши съобразно сръдствата, съ които разполага нашата държава.

Характеренъ белегъ при строежитѣ на тая дирекция е този, че се поставя преди всичко планомерностъ, планъ и система. Планъ и система въ строежа на пътища, планъ и система въ строежа на желѣзници, планъ и система при воднитѣ строежи. И азъ не мога да си представя, ако при усложненитѣ условия на живота, при усложненитѣ технически обекти, не се поставятъ тия въпроси при единъ такъвъ строго опредѣленъ планъ, какъ би се справило Министерството на благоустройството, за да може да разреши всички задачи, които му се поставятъ отъ времето. Сѣщото нѣщо, обаче, за съжаление, не забелязваме въ нашия архитектуренъ строежъ, въ

строежа на обществени сгради, кѣдето всѣко министерство си има своя програма, а често пѣти страни и безъ програма. Често пѣти подъ давлението на отдѣлни заинтересувани лица — както това е било много често въ миналото — сѫ били създавани строежи, които не сѫ отговаряли на нуждитѣ по мѣсто и по време. Азъ ще ви кажа, наприкладъ, курioзни случаи: построено каменодѣлско училище въ село, кѣдето нѣма камѣни, а тамъ, кѣдето е царството на камѣнитѣ — тамъ нѣма никакво училище! И затова тѣзи, които излизатъ отъ каменодѣлското училище, не ги виждаме добри каменодѣлци, а ги виждаме чиновници. Докато въ Враца има, наприкладъ, построенъ окръженъ затворъ близу за 10 милиона лева, по последната дума на техниката, модерно, хигиенично здание, Врачанскитѣ областенъ сѣдъ се помѣщава въ едно тъмно, нехигиенично здание, съ невъзможни коридори, защото едното здание е строено по единъ фондъ, а другото трѣбва да се строи по другъ фондъ, който нѣма достатъчно сръдства, за да се извърши една подходяща постройка. Ето една безсистемностъ, която ние трѣбва да премахнемъ. Азъ бихъ отправилъ апелъ, покана къмъ нашитѣ министри, да ни занимаятъ съ единъ законъ, който да създаде нова дирекция или отдѣлъ да го кажемъ, въ която да се събератъ всички обществени архитектурни строежи на едно мѣсто, за да може да се проведе планъ, система, та да не присъствуваме на онѣзи пазарлъци, които често пѣти виждаме да ставатъ, кѣде да се строи нѣкоя сграда и кѣде да не се строи, поради това, кой може повече да натегне съ своя авторитетъ и кой не. Азъ чухъ съ удоволствие програмата, която изнесе уважаемиятъ г-нъ министъръ на правосѣдието за реда на постройкитѣ за сѣдебни палати, който той смѣта да проведе, както и ония искрени негови думи, когато заяви, че е констатиралъ много отъ сѣдебнитѣ палати, япостроени тамъ, кѣдето трѣбва, въ този обемъ, който е необходимъ; друга палата е можело да чака, докато трета е трѣбвало отдавна да бѣде построена. Този редъ трѣбва да се създаде въ всички министерства, за да може да се тури система и планъ и за да ни освободятъ отъ постояннитѣ разприави, кѣде и какви постройки трѣбва да се изградятъ въ страната.

Ето защо, като говоримъ за Дирекцията на строежите, азъ повдигамъ и въпроса за една нова дирекция на архитектурнитѣ строежи, или пъкъ тия строежи да се вмъкнатъ въ управата на Дирекцията на строежите, за да се постави и тамъ система и редъ.

Отъ нѣкои господа народни представители се отправиха не единъ и два пѣти уприци къмъ българскитѣ техници за допустнати грѣшки въ изпълнението на строежитѣ. Азъ смѣтамъ, че дългъ ми е отъ това мѣсто да защитя българския техникъ отъ тия уприци, защото често пѣти задъ него сѫ се криели грѣшкитѣ на други неотговорни комитети или фактори, които отъ себични интереси сѫ разрешавали едностранчиво въпроситѣ за строежа на тая или онази сграда. Който не строи, който не работи, той не грѣши. Ще грѣшимъ, защото работимъ. Колкото повече работимъ, толкова повече можемъ да грѣшимъ. Но питамъ ви азъ: само техницитѣ ли грѣшатъ? Грѣшатъ и други. Всѣки, който работи, може да сгрѣши. Ето защо тия уприци, които се отправиха тукъ единствено къмъ българскитѣ техници, азъ ги отхвърлямъ, защото нѣма другъ по-скроменъ работникъ въ областта на материалната култура, отколкото българскитѣ техници, поставени да работи при условия, каквито никѣде другаде въ Европа не съществуватъ.

Азъ приключвамъ съ тѣзи малки размѣждения относно причината, която е предизвикала създаването на Дирекцията на строежите. Ще се спра съ нѣколко думи върху съдържанието и същността на онова, което се провежда и ще бѣде проведено съ бюджета на Дирекцията на строежите.

Дирекцията на строежите, съгласно закона, има да извършва три вида строежи — това сѫ пътищата, желѣзницитѣ и воднитѣ строежи. Немислимо е да говоримъ за подобрене на земедѣлието, за намиране пазари, за стопански възходъ, ако не създадемъ, преди всичко, една здрава, модерна и целесъобразна пѣтна мрежа. И затова въ параграфитѣ по бюджета, който ни предстои да гласуваме, се предвиждатъ кредити за направа на нови пътища презъ тази година на една сума отъ 574.810.000 л. Презъ миналата 1939 г. съ гласуванитѣ кредити за тая дирекция сѫ направени нови 517 км. пътища съ чакълена настилка; поправени сѫ 1.261 км., нови паважни — 106 км., мостове и водостоци 2.165 броя, подпорни стени — 8 км., кантони 26 и т. н. Виждате каква колосална

работа е извършена за нашето стопанство, за нашата пътна мрежа, за да може да отговори на изострените нужди на нашето население.

Въ един параграф се предвижда кредитът за на-права на нови железнопътни линии и довършване на започнати такива. Предвидена е една сума от 334.450.000 л. Съ този кредит дирекцията на строежите ще завърши всички започнати стратегически линии, за които се говори по-рано от това място, за да може да се подобри нашата железнопътна мрежа и да отговори тя на назрелите нужди на нашето стопанство.

Водните строежи. Опази хубава творческа реч, която произнесе от това място уважаемият министър на земеделието г-н Багрянов, едва ли би била изпълнима без въмштелството и без оная творческа задача, която има да изиграе тази дирекция съ построяката на пътища, железници и главно водни строежи. Борбата с сушата ще се разреши чрез водни строежи. Борбата с наводненията на низките области, каквито сж Карабоазката низина, блатата покрай Дунава и другаде ще се води с дигите, които предстоят да бъдат изградени от Дирекцията на строежите. За водни строежи се предвижда един кредит от 60.750.000 л., които ще бъдат употребени за различни обекти: за оросяване, отводняване, укрепяване пороища, корекции на рѣки и т. н. Предстои да се отводни Видинската низина — близу 85.000 декара, Островското блато — близу 20.000 декара, Борилската низина, Карабоазката низина и т. н. Предстои да се коригират рѣките: Девня, Провадийската рѣка, Каспичанската рѣка, Туфча, Чая, Азмак, дигата на Свищовското блато; ще се направят проучвания и т. н. Ето това е голѣмото дѣло, което Дирекцията на строежите има да извършва съ кредитите, които ние ще ѝ гласуваме.

Тѣзи кредити, г-да народни представители, сж съвсемъ недостатѣчни, за да се изградят обектите, които нуждата на времето налага. Тѣ ще бъдат изградени по единъ строго опредѣленъ планъ, съобразно податните сили на нашата държава.

Азъ ще гласувамъ бюджета на Главната дирекция на строежите съ съзнанието, че кредитите, макаръ и малки, употребени по строго опредѣленъ планъ, ще отговорятъ на крещените нужди на народното стопанство, защото безъ технически възходъ, безъ техника нѣма да има стопански възходъ и културенъ просперитетъ. Чрезъ техниката — къмъ народенъ, стопански и културенъ възходъ. (Рѣкоплѣскания)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ министърътъ на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

Министъръ Димитър Василевъ: (Посрещнатъ съ рѣкоплѣскания. Отъ трибуната) Г-да народни представители! Отъ нѣколко години насамъ, въ унисонъ съ общото стопанско процѣтяване на страната ни и въ връзка съ отбраната на нашите граници, се извършва усиленъ строежъ на пътища. Това обстоятелство е толкова очебино, че не е могло да се изплъзне отъ вниманието на най-обикновените наши граждани или селяни. Най-важното е, обаче, това, че строежътъ на пътищата и на редъ други държавни и обществени постройки се дълбоко съзнава отъ народа ни като голѣма необходимостъ и като стопанска дейностъ, свързана съ повдигането на благосъстоянието на българските граждани и селяни.

Отъ своя страна и правителствата, преценявайки правилно голѣмото значение на една по-широка и по-добре поддържана пътна мрежа, схващайки и влиянието на сѣщата за правилното развитие на нашето земеделско стопанство, на нашата търговия, на нашите занаяти и на нашата родна индустрия, отдѣлятъ всички необходими кредити за по-бързото и по-целесъобразното изграждане на една програмно съставена пътна мрежа.

Основниятъ принципъ, който е съблюдаванъ при съставянето на пътната ни мрежа, е този, при който всѣко населено място въ страната ни да бъде непрѣмънно засегнато поне отъ единъ пътъ на тази мрежа. По този начинъ всѣко село ще има възможностъ да бъде обслужвано презъ цѣлата година, независимо отъ капризите на годишните времена, съ редовенъ пътнически и товаренъ превозъ.

Както при всѣка програмна системна работа, така и при изграждането на пътната ни мрежа се налага редъ. Преди всичко трѣбва да бъдатъ построени главните пътища, а следъ това първокласните, второкласните и най-сетне третокласните пътища. За да нѣма излишни и особено извѣдни лутания въ реда за строежа на пътищата, въ

самия законъ за пътищата, тѣ поименно сж класирани, а редътъ за строежа имъ се опредѣля споредъ важността имъ въ стратегическо и стопанско отношение.

Бързото развитие на производството и развѣната у насъ повишаха на животъ автомобилното дѣло. Последното, въпреки въ успоредностъ съ стопанското ни развитие, нарастна извѣрдно много. Разбира се, че автомобилното дѣло изисква, преди всичко, широка и здрава пътна мрежа. Така развитието на автомобилното дѣло наложи не само разширението на пътната ни мрежа, но и нейното преустройство въ профилъ и въ здравина на материалите, отъ които се правятъ пътните настилки. Премина се решително къмъ трайните пътни настилки, появили се на животъ гранитно-паважните, бетоновите и асфалтовите или битумно-катранените пътища.

Макаръ тѣзи настилки, на прѣвъ погледъ, да сж по-скѣпи отъ старата каменотрошена настилка, обаче, отъ гледна точка на тѣхната дълготрайностъ, сж по-икономични. Отъ друга страна, тѣ сами по себе си обусловятъ единъ по-евтинъ автомобиленъ транспортъ, предвидъ на това, че при тѣхъ автомобилите изразходватъ по-малко бензинъ или газолъ и по-малко гуми.

Г-да народни представители! Новото време наложи, до известна степенъ, да се механизира строежътъ и поправката на пътищата. Доставените 10 гредерни машини, отъ които всѣка една работи съ около 10-12 валяка, дадоха добри резултати. Докато по-рано доставените пътни материали, било чрезъ предприятия или чрезъ натурална пътна повинностъ, стояха натрупани край развалените пътища съ години, сега съ гредерните машини презъ строителния сезонъ се ликвидирва съ всички такива материали, и пътищата се поправятъ твърде бързо.

Предвидъ на това, обаче, че пътната ни мрежа се разширява непрекъснато, нуждата отъ такива пътни машини се увеличава и доставката на нови машини ще се наложи въ най-близко време.

Сѣщо така отъ нѣколко години насамъ, въ връзка съ голѣмия социаленъ въпросъ за борба съ безработицата, ежегодно се формиратъ работни групи отъ безработното население, които, подъ ръководството на подготвенъ команденъ персоналъ отъ временната трудова повинностъ и ръководещъ технически персоналъ отъ околийските инженерства, извършватъ направата на множество пътища изъ всички краища на страната ни. Тѣзи работни групи сж дали изобило добри резултати, но при по-стегната и по-добра организация на работата постиженията съ тѣхъ ще бъдатъ още по-добри и даже отлични. Затова е необходимо само по-добъръ подборъ на работниците, което, покрай другото, ще се постигне съ по-добро заплащане на труда имъ, съ по-доброто уреждане на работническите лагери и съ по-голѣмата трудова дисциплина.

Дейността на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството не може да се очертае само съ нѣколко думи, но, както казахъ и по-рано, тя е такава, че за всѣкиго е ясно нейното бързо развитие, не само по количество на извършваните ежегодни работи, но и по възприемането на единъ по-модеренъ маниеръ на работа и на по-бързо темпо при извършването на последната. Тази дейностъ е отъ естество, което само може да ни обнадѣди за постигането на по-добри резултати и да ни импулсира за още по-модеренъ и по-бързъ строежъ на пътната ни мрежа. По този начинъ последната ще отговаря на нуждите на народното стопанство и ще се развива въ унисонъ съ напредъка на машинизирания транспортно дѣло у насъ.

Г-да народни представители! Презъ последните нѣколко години строежътъ на нови пътища се е развивалъ така:

1. Презъ 1936 г. имаме построени: пътища съ трошено-каменна настилка — 334-207 км.; пътища съ паважни настилки — 24-226 км.; пътища съ бетонна или цименто-чакълна настилка — 2-970 км.; пътища съ битуминозна настилка — 2-370 км. Всичко 363-773 км. Поправени сж съществуващи готови пътища 805-272 км.

2. Презъ 1937 г. километражътъ на новите пътища се увеличава. Така, ние имаме: пътища съ трошенокаменна настилка — 607-805 км.; пътища съ паважна настилка — 71-460 км.; пътища съ бетонови и цименто-чакълени настилки — 5-210 км.; всичко 684-475 км. Поправени сж съществуващи готови пътища 893-063 км.

3. Презъ 1938 г. новите пътища се увеличаватъ така: пътища съ трошенокаменни настилки — 506-601 км.; пътища съ паважна настилка — 84-762 км.; пътища съ бетонна или цименто-чакълена настилка — 24-981 км.; всичко — 615-904 км. Поправени сж съществуващи готови пътища 1.373-401 км.

4. Презъ 1939 г. сж направени: пътища съ трошенокаменна настилка — 452 км.; пътища съ паважна настилка — 56 км.; пътища съ бетонови настилки — 22 км.; пътища

съ битуминозни настилки — 1.700 клм., всичко — 531.700 клм. Поправени съ готови съществуващи пътища — 600 клм.

За 1939 г. горните общи сведения за направата и поправката на пътищата могат да се попълнят и със следните данни: направени съ 2.175 мостове и водостоци, смънени съ връхни конструкции на 215 мостове, иззидани съ 8.999 метра подпорни стени и съ построени 26 кантона.

Значи, през последните 4 години съ построени всичко 2.196 клм., или срѣдно по 549 клм. годишно, и съ поправени всичко готови съществуващи пътища 3.672 клм., или срѣдно по 918 клм. годишно.

Горните строежи съ извършвани чрез предприемачи, по стопански начин или чрез работни групи. Работните групи се формират за пръв път през 1934 г. Благодарение на обнадеждаващия резултат от работата им, тѣ ежегодно се увеличават както по брой, така и по съставъ. Така, през 1934 г. се формират 10 работни групи по направата на пътя Кричим-Девинъ, две работни групи по пътя с. Рила — Рилски манастиръ и 8 работни групи по новата железопътна линия Дупница — Горна-Джумая, или всичко 20 работни групи съ около 3.000 работника. През 1935 г. групите стават 29 съ около 6.700 души работници. През 1936 г. броят на групите нараства на 52 съ съставъ 7.400 души, през 1937 г. групите съ 48 на брой, но съ съставъ 7.700 души. През 1938 г. групите се увеличават на 53 съ 10.950 работници, а през 1939 г. се формират по-малко на брой групи — 48, но съ по-голям съставъ — 12.000 работника. Надницата на работниците се е движела от 20 л. през 1935 г. и е достигнала до 40 л. през 1939 г.

През настоящата година работните групи съ поставени при по-друга трудова организация. Преди всичко, въвежда се основна надница от 50 л. при точно установени количествени норми за извършената работа. Тѣзи норми съответствуват на дееспособността на единъ срѣденъ физически работник. Тия работници, обаче, които проявяват по-голяма продуктивност, ще получават по-голяма надница. Така, въ работните групи ще бъдат събрани само трудолюбиви работници, които имат по-голямо съзнание за трудова дисциплина и за трудова етика.

Споредъ строителната ни програма за тазгодишния строителенъ сезонъ, при отгѣла ще бъдатъ формирани 65 групи, въ които ще бъдатъ ангажирани къмъ 15.000 души. 51 от групите съ вече формирани, а останалите ще се формират следъ гласуването на бюджета на дирекцията. Сумата, която ще се изразходва за тѣзи групи, е около 85.000.000 л., от които 70.000.000 л. съ за надниците на работниците и 15.000.000 л. съ за материали, необходими за изкуствените съоръжения на пътищата, които ще се работят от работните групи.

Чрез работните групи се създава не само работа за няколко хиляди български работници от села и градове, но и условия, благодарение на съществуващия бивачен режимъ, за развитието на по-високъ български духъ, повзвишенъ моралъ, по-строгъ редъ и здрава трудова дисциплина.

Г-да народни представители! За да се види какъ постепенно по сигурно се увеличава пътното строителство въ страната ни, ще дамъ една таблица за разрешените и изразходвани за последното десетилѣтие кредити. Данните започват от 1930/1931 г.

През 1930/1931 г. съ разрешени 169.339.722 л., а съ изразходвани 111.392.897 л.; през 1931/1932 г. съ разрешени 156.329.900 л., а съ изразходвани 80.891.705 л.; през 1932/1933 г. съ разрешени 138.882.860 л., а съ изразходвани 104.846.609 л.; през 1933/1934 г. съ разрешени 117.250.717 л., а съ изразходвани 68.432.543 л.; през 1934/1935 г. съ разрешени 75.882.750 л., а съ изразходвани 58.939.342 л.; през 1935 г. съ разрешени 201.600.000 л., а съ изразходвани 48.019.946 л.; през 1936 г. съ разрешени 270.553.440 л., а съ изразходвани 177.449.660 л.; през 1937 г. съ разрешени 540.585.000 л., а съ изразходвани 227.492.630 л.; през 1938 г. съ разрешени 620.650.000 л., а съ изразходвани 568.935.781 л.; през 1939 г. съ разрешени 416.735.000 л., а съ изразходвани 395.611.840 л.

Сумата от 395.611.840 л., изразходвана през 1939 г., се разпредѣля така: за предприятия, отдадени до 1 януарий 1939 г., 243.487.179 л.; за предприятия, отдадени през 1939 г., възлизаша на 53.386.788 л., съ изразходвани само 11.160.000 л.; за строежи, извършени по стопански начин — 81.135.216 л.; за строежи, извършени от трудови войски — 25.000.000 л.; за строежи, извършени от работни групи — 34.024.143 л.; за помощи на общини за направа на мостове по пътищата извън държавната мрежа — 254.990 л.; помощ на карьерата „Бошуля“ — 500.000 л., или всичко 395.611.840 л.

През последните 10 години съ изразходвани общо за направа и поправка на пътищата ни 1.831.992.953 л., или срѣдно по 183.000.000 л. годишно. Най-малко суми съ изразходвани през 1935 г. — 48.019.946 л., а най-много през 1938 г. — 568.935.781 л.

Тѣзи голѣми суми, които се изразходват по посрѣдката и поддържането на нашите пътища и тѣхните съоръжения, не биха могли да се вземат от редовния бюджет на държавата, а биха могли да се намѣрят само като заеми. Това, обаче, е могло да стане само чрез образуването на фонда „Пътища“, който е обособенъ като юридическа личност. Така, този фондъ е успѣлъ да сключи през последните няколко години заеми на обща сума 755.000.000 л., които съ били хвърлени въ пътното строителство и въ до-ставката на валяци, гредери, каменотрошачки, камioni, боръ-компресори и други, безъ които е билъ немислимъ голѣмият и модернизирани строежи на пътищата.

Успоредно съ това съ се увеличавали и приходите на фонда „Пътища“, които през 1936 г. съ били 164.000.000 л., през 1937 г. — 230.000.000 л., през 1938 г. — 252.000.000 л., през 1939 г. — 328.000.000 л., а за 1940 г., вследствие измѣненieto на закона за пътищата, макаръ само за 8 месеца, от края на април до края на декемврий, се очакват къмъ 467.000.000 л. Като се вземе предвидъ, че през втората половина на годината ще втѣзе въ сила и новият законъ за автомобилните съобщения, тази сума ще втѣззе брѣзу на 520.000.000 л., съ изгледъ за 1941 г. да достигне къмъ 580-600 милиона лева. Така този фондъ съставлява вече сигурна опора за бъдещия строеж на нашата пътна мрежа.

Тазгодишната програма на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството относно по-стройката и поддържането на пътната ни мрежа, изразѣна въ парични суми, е следната: за довършване предприятията, отдадени на предприемачи до 31 декемврий 1939 г., 100.000.000 л.; за нови предприятия по § 21, буква „А“ — 194.292.750 л.; за нови предприятия по § 21, буква „Б“ — 97.296.400 л.; за извършване на строежи съ трудовите войски — 25.000.000 л.; за постройка и поправка на пътищата съ гредерни машини — 70.000.000 л.; за строежи съ работни групи 85.000.000 л.; строеж на главните пътища София—Варна и София—Пловдив — 100.000.000 л.; постройка на пътища и съоръженията по тѣх по стопански начин — 22.000.000 л.; отстранения на вреди по пътищата, причинени от наводнения и други стихии — 16.000.000 л.; за дървенъ материал от Министерството на земедѣлieto и държавните имоти за депата — 3.000.000 л.; постройка ремиза за валяците и други пътни машини — 1.500.000 л.; пътни знаци и други подобни — 2.000.000 л.; засаждане на дърветата край пътищата — 1.000.000 л.; изплащане отчуждени мѣста за пътищата — 2.000.000 л.; помощи на бедни общини за направа на мостове по пътищата извън мрежата — 2.000.000 л.; помощ на държавната каменоломна карьера „Бошуля“ — 500.000 л.; други въществени разходи и персонал — 176.780.850 л.; лихви и погашения на досега сключените заеми — 80.870.000 л., или всичко 979.040.000 л., крагъло 980.000.000 л.

Срещу този общъ разходъ ние разполагаме съ следния осигуренъ досега приходъ: от фонда „Пътища“, съгласно чл. 10, буква „а“, от закона за Главната дирекция на строежите — 467.000.000 л.; редовната ежегодна вноска от държавата, съгласно чл. 10, буква „б“, от закона за Главната дирекция на строежите — 83.500.850 л.; остатъци от сключени бюджети — 24.739.150 л., или всичко 575.240.000 л. Явно е, че имаме недостигъ от 403.240.000 л.

Като смѣтнемъ, обаче, че от отдадените предприятия около 140-144 милиона лева остават за довършване през следващата бюджетна година, следва, че намъ ще съ потребни още около 260 милиона лева. Тази сума ще се покрие от приходите, които фондът „Пътища“ ще получи от приложението на новия законъ за автомобилните съобщения и от единъ заемъ от 210.000.000 л., който ще се сключи при Българската земеделска и кооперативна банка.

Съ споменатия законопроектъ за автомобилните съобщения и съ законопроекта за заема от 210.000.000 л. почитаемото Народно събрание ще бъде сезирано въ най-близко време. Следъ тѣхното одобряване ще бъде внесенъ за одобрение допълнителенъ бюджетъ на Главната дирекция на строежите, чрезъ който ще бъдатъ окончателно задоволени всички нужди на тазгодишната програма за строежа на обикновените ни пътища.

Г-да народни представители! При разглеждането на наредбата-законъ за измѣнението на закона за разширение на железопътната мрежа и на пристанищата азъ имахъ възможността да изтъкна предъ почитаемото Народно събрание голѣмото значение на железопътните съобщения за производството и развѣната, за повдигане благосъстоянието на нашето земеделско стопанство и за народната ни

отбрана. Тъкмо затова азъ считамъ за излишно отново да се спирамъ на тази тема и събтамъ, че вие ще се задоволите само съ кратките сведения, които ще ви дамъ за дейността на Главната дирекция на строежите по постройката на нови железнопътни линии.

Отдѣлътъ постройка на нови железнопътни линии презъ тази година си е поставилъ за задача да довърши железнопътните линии Шуменъ—Карнобатъ, Аспарухово—Синдѣлъ, Горна-Джумая—Изворитъ—Крупникъ, Софийската околорѣстна линия, Сопотъ—Калюферъ—Казанлъкъ и да започне новитъ железнопътни линии Горна-Малина—Сопотъ и Якоруда—Неврокопъ. Предстои, обаче, въ зависимостъ отъ сръдствата, съ които държавата ще разполага, строежътъ и на други железнопътни линии, които поименно сж вписани въ бюджета на отдѣла „Нови железнопътни линии“.

Такива линии, които чакатъ реда си, сж: Преславъ—Върбица, Сомовитъ—Никополъ, Попово—Разградъ—Исперихъ съ вариантата Кюджукъ—Разградъ, Лѣсковецъ—Елена, Ловечъ—Троянъ, Бургасъ—Сръдецъ—Гълъбово и др.

Строежътъ на нови железнопътни линии презъ последнитъ 10 години, изразенъ въ изразходвани суми, е вървѣлъ така: презъ 1930/1931 г. сж изразходвани 220.467.404 л.; презъ 1931/1932 г. сж изразходвани 133.868.247 л.; презъ 1932/1933 — 77.522.963 л.; презъ 1933/1934 г. — 63.361.619 л.; презъ 1934/1935 г. — 16.322.044 л.; презъ 1935 г. — 35.195.109 л.; презъ 1936 г. — 23.849.356 л.; презъ 1937 г. — 78.874.947 л.; презъ 1938 г. — 175.724.921 л.; презъ 1939 г. — 111.750.119 л.; или всичко 936.936.729 л.

Презъ сѣщия периодъ отъ време сж открити и отдадени на експлоатация нови железнопътни линии, както следва: презъ 1930/1931 г. — 127.400 км.; презъ 1931/1932 г. — 89 км.; презъ 1932/1933 г. — 14.400 км.; презъ 1933/1934 г. — 147.400 км.; презъ 1934/1935 г. не сж открити никакви линии. Презъ 1935 г. сѣщо не сж открити никакви линии. Презъ 1936 г. — 33 км.; презъ 1937 г. — 110.600 км.; презъ 1938 г. — 7.200 км.; презъ 1939 г. — 158.400 км., или всичко 687.400 км.

Презъ настоящата година сж предвидени за нови железнопътни линии кредити на обща сума 334.800.000 л. Тази сума е крайно недостатъчна да задоволи очертанитъ нужди на нашето железнопътно строителство, обаче тъй като програмата ни за тази година е ограничена само въ строежа на точно опредѣлени линии. Иначе, ако бихме започнали строежа на всички поменати линии, ще ни е потребна една сума не по-малка отъ 1 и половина милиарда лева.

Приходите, които комплектуватъ предвидената за нови железнопътни линии сума, сж следнитъ: отъ прогресивенъ железнопътенъ данѣкъ, недобори, наеми, глоби и други 165.000.000 л.; остатѣтъ отъ сключенитъ бюджети 9.800.000 л.; заеми отъ Пощенската спестовна каса — два пѣти по 75.000.000 л., всичко 150.000.000 л.; вноска отъ акционерно дружество „Гранитоидъ“ за постройка на новата железнопътна линия Симитли—Крупникъ, съгласно VII-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му на 15 декемврий 1939 г., протоколъ № 221 — 10.000.000 л., или всичко 334.800.000 л.

Съ тия сръдства, както и съ сумитъ отъ кредита отъ 400.000.000 л. отъ миналата година за доставка на железнопътни материали, като рельси, дребни железнопътни материали — подложни плочи, крапмони, бурми, джонтове и пр., локомотиви, фургоны, М-вагоны, дековиденъ материалъ, кранове и пр., сега усилено работещитъ се линии ще бждатъ скоро завършени, като даже голѣмиятъ стремежъ на Министерството на общественитъ сгради, пѣтищата и благоустройството е тази година негременно да се ликвидира съ линиитъ Шуменъ—Карнобатъ и Изворитъ—Крупникъ.

Ясно е, значи, че напоследѣкъ се развива доста усилено строителство на нови железнопътни линии, съ което се цели, нашата железнопътна мрежа да бжде окончателно закрѣплена и завършена, като преди всичко се завършатъ важнитъ за националната отбрана линии, а следъ това и тѣзи линии, които иматъ стопанско значение и които не биха могли да бждатъ разумно и успѣшно замѣнени отъ новото съобщително сръдство — автомобилния пѣтнически и товаренъ транспортъ.

Г-да народни представители! Единъ отъ отдѣлитъ на Главната дирекция на строежите, дейността на който е непосредствено свързана съ повдигане благосъстоянието на нашето земеделско население, е този за „Воднитъ строежи“.

Презъ последнитъ три години два голѣми факта поставиха отново на преденъ планъ въпроса за нашето планово земеделско стопанство. Това сж сушата презъ 1938 г. и катастрофалното наводнение на р. Росица въ Севлиевско презъ 1939 г. Тѣзи два факта принудиха всички обществени слоеве да се замислятъ върху досегашния и бждеция развой на водното дѣло у насъ, свързано неразривно съ напредѣка на нашето земеделско производство.

Грижата за бждещето на нашето водно дѣло се налага още повече поради това, че стопанската мощъ на нашия народъ почива почти изключително върху земеделското ни производство. Близу 80% отъ нашитъ производствени сили сж заети въ земеделството. И ако това е така, нищо чудно нѣма въ обстоятелството, че отъ най-високото мѣсто ние бѣхме правилно и основателно насочени къмъ по-бързо и по-радикално разрешаване на проблемата за нашата земеделска водостопанска политика.

Кои сж факторитъ, които лежатъ изобщо въ основата на всѣки производственъ процесъ? Безспорно е, че на първо мѣсто е природата, която ни дава всички необходими сурови материали за производството. Следъ това идва трудътъ — физически или умственъ, и най-сетне — капиталътъ.

Специално въ земеделското производство най-голѣма роля играе природата, а именно земята и метеорологичнитъ условия, при които тя се намира, т. е. климатътъ. Нашата родина въ това отношение е, може би, една отъ най-благоприятнитъ. Ние имаме прекрасна земя, климатъ великолепенъ. Въ природата, обаче, има винаги такива изненади, които, нарушавайки обикновеното равновесие на природнитъ сили, докарватъ обстоятелства твърде неблагоприятни за нормалното развитие на земеделското производство. Това сж именнo голѣмитъ суши или пъкъ катастрофалнитъ наводнения.

Голѣмата задача на водното дѣло е именнo да се боримъ срещу тѣзи екстреми на природата. Чрезъ планомерното водно стопанство, рационалното земеделско производство намира начини да се бори срещу голѣмата липса или голѣмото изобилие на вода, т. е. чрезъ него се постига правилно разпредѣление на водното количество, което природата ни дава и което въ далено време се явява като крайно необходимо за развитието на опредѣлени земеделски култури.

Активизирането на нашето водно стопанство се налага особено поради това, че у насъ сушитъ се повтарятъ твърде често. Разпредѣлението на валежитъ въ България е такова, че тъй като когато вегетацията на земеделскитъ посѣви се нуждае отъ повече валежи, тъй като тогава последнитъ сж най-малко. Въ Северна, както и въ Южна България има цѣли области, въ които лонѣката презъ лѣтото въ продължение на единъ и половина до два месеца не пада нито капка дъждъ. Въ такива случаи реколтата е, ако не положително унищожена, то сигурно е напълно компрометирана. Загубитъ отъ сушата сж огромни и почти повсемѣстни.

Другъ страшенъ бичъ за нашия селянинъ сж наводненията. Обезлесеностъта на нашитъ рѣчни басени, както и неправилното разпредѣление на дъждоветъ ни, създаватъ отлични условия за събирането на огромни количества води, които въ лудия се стремѣжъ да се оттекатъ по-бързо, отвлечатъ богатия плодъ на земята, резултатъ на цѣлогодшния черекъ трудъ на нашия земеделецъ. Така, цѣли области, намиращи се въ навечерието да прибератъ съдѣленото си богатство, за единъ мигъ се обръщатъ въ странини развалини, за пресъздаването на които сж необходими нови огромни сръдства. Борбата срещу наводненията е свързана, безспорно, съ регулацията на рѣкитъ ни и съ залесяването на тѣхнитъ оголени басени.

Рационалното водостопанство не изчерпва огромното си влияние върху земеделското производство само съ борбата срещу периодичнитъ суши и наводнения. То е и въ неразривната връзка съ рационализирането и механизмирането изобщо на земеделството и неговитъ отрасли: скотовъдство, ливадарство, зеленчукарство, овощарство и пр.

Ясно е, прочее, че водното дѣло, както въ цѣлия културенъ свѣтъ, така и въ нашата страна, се намира въ неразривна връзка съ земеделското производство въ най-широкъ обсегъ на това понятие. Ние не можемъ да говоримъ за разумна земеделско-стопанска политика ако не поставимъ въ основата ѝ ясна, добре проучена и напълно разбрана водостопанска политика. Сѣщо така последната ще бжде резултатна и правилно проведена и реализирана само тогава, когато тя се изгражда върху основно познаване смѣтността и нуждитъ на земеделското стопанство и всичкитъ неговни отрасли.

Водостопанскитъ строежи сж най-сериознитъ и трудно изпълними технически предприятия. Тѣхното проектиране изисква твърде трудни и продължителни многогодишни проучвания не само за характера и режима на рѣкитъ, върху които ще бждатъ изградени, а така сѣщо и на почвата, за която тѣ ще бждатъ използвани. Проектирането на воднитъ строежи не може да става спорадично, изолирано, за всѣки обектъ поотдѣлно, а съобразно предварително установена програма, събѣща нуждитъ и особеноститъ на цѣлото порѣчие.

Г-да народни представители! Съ оглед на това, откъдето „Водни строежи“ е насочил своята дейност както въ отводнителните, така и въ напоителните, рѣчнокорекционните и силдобивни мѣроприятия.

Отводнителните мѣроприятия иматъ за задача да се отводнятъ и запазятъ онѣя низини край Дунава и Черно-море, а така сѣщо и мочуреститѣ площи въ страната ни, които сега сѣ негодни за обработване, като земеделски площи. Строителните работи по тия предприятия се изразяватъ главно въ постройка на предпазителни диги, земни насипи за предпазване на низините отъ периодичните високи води на голѣмите рѣки, направата на вътрешни отводнителни канални мрежи и постройката на помпени станции за изчерпване на водите тогава, когато за оттичането имъ липсва естественъ оттокъ.

Не е само, обаче, рентабилетната смѣтка, която диктува предприемането на тѣзи отводнителни строежи. Понеже тѣ винаги сѣ свързани и сѣ повдигане на здравословното състояние на околното население, което, безъ изключение, при старото положение, страда силно отъ малария, единъ отъ главните поводи за тия строежи е именно премахването на блатата и мочурищата, които сѣ гнѣздата за развитието на маларичния комаръ.

Засега, като обекти на отводнителните предприятия се явяватъ: Видинската низина, гдето ще се запазятъ и сигурно спечелятъ за народното стопанство 66.000 декара; Козлодуйското блато — съ 22.000 декара; Островското блато — 20.000 декара; Борилската низина — 8.000 декара; Карнобатската низина — 173.000 декара, току-що предадено за използване; Свищовско-Бѣленската низина — 150.000 декара; Вардимъ-Новградската низина — 23.500 декара, вече завършена, и Бръшлянското блато съ 63.000 декара. Следъ завършването на всички тия по-големи отводнителни предприятия, на народното стопанство ще бѣде предадена една високо плодородна и добре запазена, както отъ високите води на рѣките, тъй и отъ инфилтрираните подпочвени води, земя отъ 525.000 декара.

Въ цѣлата ни страна сѣ прѣснати и по-малки отводнителни обекти. Такива сѣ: Арчарското блато съ 8.500 декара, Цибърското блато съ 15.000 декара, Батинското блато съ 3.000 декара, Пирговското блато съ 3.000 декара, Мартенското блато съ 2.500 декара, Драгоманското блато съ 3.700 декара, Алдомировското блато съ 2.000 декара, Чоклевското блато съ 4.500 декара, Поцърненското блато съ 2.600 декара, Главановското блато съ 2.000 декара и др.

Напоителните предприятия сѣ особено важни поради това, че тѣ обематъ много по-големи земеделска обработваема площъ. Въ защитата си на законопроекта за електрификация азъ вече изтъкнахъ значението на напояването за повдигането на добива отъ земята, а така сѣщо размѣра на възможна напояваната, по разни начини, земеделска площъ въ България. Тукъ само ще напомнимъ, че тази площъ достига до 8.600.000 декара, отъ които сѣ текущи и баражиращи води могатъ да се напояватъ около 5.500.000 декара, а сѣ подпочвени води, посредствомъ електропомпи, останалите 3.100.000 декара.

Откъдето „Водни строежи“ има за обектъ по-големи предприятия и то главно чрезъ застрояването на язовири по порѣчиата. Чрезъ тѣзи язовири ще се гарантира постояненъ воденъ дебитъ въ рѣките, които иначе намаляватъ твърде много дебита си и излагатъ на рискъ културите, които сѣ разчитали на напояване отъ водите имъ. Сѣщо така, язовирите ще служатъ и за събирането на поройните води, сѣ което се предотвратяватъ и евентуалните наводнения и грамадните вреди, които тѣ нанасятъ на земеделското стопанство.

По-главни такива мѣроприятия сѣ:

1. Язовирътъ на рѣката Тополица при с. Лисичево, който ще осигури постояненъ воденъ дебитъ, достатъченъ да напоява една обработваема площъ отъ 350.000 декара;

2. Язовирътъ на р. Тунджа при с. Копринка, който ще може да напоява 300.000 декара обработваема площъ;

3. Язовирътъ на р. Росица при с. Горско-Косово, за напояване на около 300.000 декара обработваема площъ.

Тѣзи три обекта сѣ, както казахъ, най-главните напоителни обекти. Такива, обаче, има и по Голѣма и Луда-Камчия, както и по други рѣки въ Северна и Южна България. Корекционните предприятия иматъ за целъ да оправятъ течението на рѣките и да имъ дадатъ напрѣченъ профилъ, достатъченъ да побира поройните води. По този начинъ не само че ще се спасятъ крайрѣчните имоти отъ честите наводнения и завличания отъ поройните води, но ще се спечелятъ и нови площи за нашето земеделско стопанство. Независимо отъ това, чрезъ премахване на заблугаванията около рѣките, ще се унищожатъ и гнѣздата на маларичните комари, които, както казахъ вече, като разпространители на маларията, сѣ страшно зло за околното население.

Силдобивните мѣроприятия сѣщо така иматъ голѣмо значение за земеделското производство, особено тамъ, гдето тѣ се използватъ за напояване на земите. Тѣ, обаче, иматъ изобщо голѣмо значение за повдигането на по-голема висота на цѣлото ни народно стопанство.

Г-да народни представители! Считаю, че съмъ успѣлъ да ви нахвърля една представа за водните мѣроприятия, които интересуватъ откъде „Водни строежи“. За нужно, обаче, смѣтамъ да ви съобща, че водните строежи у насъ досега сѣ извършвани сѣ голѣма безсистемностъ, безплатно, безъ установенъ редъ. Плодъ на тая непланомѣрностъ е фактътъ, че преди да сѣ били завършени започнати вече предприятия, поради разни давления и влияния, много отъ тѣхъ сѣ били прекратявани наполовина, на четвъртъ и сѣ били започвани нови такива, безъ да се е успѣвало и тѣ да бѣдатъ завършвани. При тѣзи условия нѣма нищо чудно въ това, че Видинската низина, напримѣръ, вече надъ 15 години се огражда съ диги, които и досега не сѣ завършени окончателно. А тѣзи строежи можеха да бѣдатъ завършени за 4-5 години и цѣлата низина отъ 66.000 декара още преди 10 години можеше да бѣде отдадена за използване, и богато плодородната нилска почва, която имаме тамъ, щѣше да даде на населението за периодъ отъ 10 години единъ свръхдобивъ не по-малко отъ два милиарда лева, независимо отъ това, че въ продължение на сѣмштите 10 години щѣха да бѣдатъ спестени и всички загуби, които ежегодно прииждатъ на Дунава нанася на видинци и на околното население.

За да се спасимъ отъ това хаотично строителство, което най-малко е допустимо именно при водните строежи, Министерството на благоустройството, при пълното съгласие, или, по-право, съвмѣстно съ Министерството на земеделството, назначиха една комисия отъ вещи лица, която да изработи единъ петгодишенъ планъ за строежите въ областта на водите. Тази комисия, въ 9 продължителни заседания презъ месеците януарий и февруарий т. г., изработи този планъ и къмъ срѣдата на мартъ ми го представи за прегледъ.

Бихъ злоупотѣбилъ съ нашето време, ако се впусна тукъ подробно да ви излагамъ този планъ, но съвсемъ излишно ще бѣде, ако ви запозная поне бѣгло съ него.

Петгодишниятъ планъ раздѣля водните строежи на две, въ зависимостъ отъ това, дали тѣ ще се строятъ сѣ редовни или сѣ извънредни бюджетни срѣдства.

Сѣ редовни бюджетни срѣдства ще сѣ извършватъ следните строежи:

I. Отводнителни мѣроприятия.

1. Видинската низина. За да се довърши отводнителното на 66.000 декара, трѣбва да се извършатъ следните работи: а) направа на дигата Видинъ—Видболъ; б) направа на дигите на главния събирателенъ каналъ; в) направа на две помпени станции; г) направа на вътрешната канална мрежа и д) направа на залесителни работи край Дунава.

Необходими ще бѣдатъ около 32.000.000 л. сѣ разчетъ работите да се завършатъ окончателно до 1943 г.

2. Островското блато. Отводняема площъ 20.000 декара. Тамъ трѣбва да се завърши дигата, да се построи помпена станция, заедно съ далекопровода отъ Червенъ-брътъ, да се изкопае вътрешната канална мрежа и да се извършатъ залесителните работи край Дунава. Нужни сѣ 10.300.000 л. Работата трѣбва да се завърши най-късно презъ 1941 г.

3. Свищовското блато — за отводняване на 90.000 декара. Необходими сѣ 37.000.000 л., като се разчита работата да бѣде завършена презъ 1940—1944 г.

4. Бѣленската низина съ 60.000 декара. Стойностъ 31.000.000 л. Срокъ за завършване 1941—1944 г.

5. Мандренското блато съ 23.000 декара. Необходима сума 10.000.000 л. сѣ срокъ за завършване на работите отъ 1942 до 1943 г.

6. Драгоманското блато съ 3.700 декара. Необходими 5.000.000 л. Работите ще се извършатъ презъ 1943—1944 г.

II. Напоителни предприятия.

Неврокопското поле. Работите се състоятъ въ напояването на частъ отъ това поле чрезъ постройката на два главни — лѣвъ и дѣсенъ — напоителни канала, направа на язъ на рѣката Места и въ залесителни и укрепителни работи въ порѣчието на сѣщата рѣка. Стойността на всичките работи е 25.000.000 л. Срокътъ за извършването на тѣзи работи е 1940—1941 г.

III. Корекционни работи.

1. Корекция на рѣка Азмакъ. Стойностъ 4.000.000 л. Срокъ 1940—1941 г.

2. Корекция на рѣка Чая. Необходими 9.000.000 л. Срокъ 1940—1941 г.

3. Корекция на рѣка Мадарска. Необходими 1.000.000 л.

4. Корекция на рѣка Струма, въ Кюстендилското поле. Необходими 14.000.000 л. Срокъ 1940—1944 г.

5. Направа на мостове по корекциите на рѣките Чая, Провадийска, Каспичанска и Крива-рѣка. Необходими 6.000.000 л.

IV. За проучване на голѣми обекти.

Проучване на язовири презъ 1940 и 1941 г. 3.000.000 л.

Всичко за предвидени обекти, които могат да бъдат завършени въ споменатия 5-годишен срокъ, ще сѫ необходими 183 милиона лева. Тази сума, и даже по-голема, ние можем да имаме по редовния си бюджетъ, следователно, завършването на горните строежи може да се счита за осигурено.

Съ извънредни бюджетни срѣдства е предвидено да се извършат следните по-големи обекти:

1. Сметени напоителни и силдобивни мѣроприятия чрезъ използване на язовирни води.

1. Язовиръ на рѣка Росица, при с. Горско-Косово, за напояването на около 300.000 декара плодородна обработваема площ и за добиване на годишно силдобивство отъ кръгло 30.000.000 киловатчаса.

За окончателното завършване на всички работи, които ще продължатъ само 4 години, сѫ необходими 350.000.000 л. заедно съ укрепителните и залесителните работи по поречието на рѣка Росица надъ баражната стена.

2. Язовиръ на р. Тополница при с. Цѣрово, като първи етапъ въ изграждането на язовирите въ поречието на рѣка Тополница. Ще се напояватъ 236.000 декара работна земя и ще имаме силдобивство отъ 21.500.000 киловатчаса.

За завършването на този етапъ при споменатите размѣри на напоителна площ и силдобивство ще сѫ необходими около 4.000.000 л., заедно съ укрепителните и залесителни работи, които сами по себе си ще възлѣзатъ на 30.000.000 л. И тукъ всички горни работи могат да бъдат завършени въ 4-годишен срокъ.

Това сѫ двѣте главни предприятия, опредѣлени отъ комисията. Азъ бихъ, обаче, включилъ въ програмата и извънредно важния и доста напредналъ въ проучвателните си работи язовиръ на рѣка Тунджа при моста Копринка, 7 км. далечъ отъ Казанлъкъ. Този язовиръ може да напоява около 250.000 декара работна земя и да ни даде силдобивство отъ около 34.000.000 киловатчаса. И този язовиръ, заедно съ всички останали съоръжения, централи, напоителни канали, отчуждения и пр., нѣма да струва повече отъ 350.000.000 л.

II. Силдобивни мѣроприятия.

1. Постройка на електрическа централа на рѣка Видима; ще струва окончателно завършена около 32.000.000 л. и ще ни даде годишно силдобивство отъ 14.800.000 киловатчаса.

2. Постройка на електрическа централа на рѣка Тунджа; ще струва общо 33.000.000 л. и ще има годишно силдобивство отъ 23.000.000 киловатчаса.

Дветѣ централи могат да бъдат завършени въ единъ 4-годишен срокъ. Развитието на електроконсумацията у насъ гарантира още отъ сега пласмента на произведената отъ тяхъ електрическа енергия.

III. Напоителни предприятия. Въ напоителните предприятия сѫ включени всички досега образувани водни синдикати съ напоителни цели, намиращи се въ поречието на рѣките Марица, Струма, Тунджа, Искъръ, Росица и Ерма. За да могатъ, обаче, да развиятъ своята дейностъ по-добре, тези синдикати трѣбва да иматъ на разположение срѣдства за изграждане на напоителни канали, помпени станции, язове и пр., за които е необходима една сума отъ около 300.000.000 л. Отъ тая сума 20.000.000 л. ще послужатъ за залесявания и укрепявания въ поречието на споменатите рѣки. Всички строежи на гореносочените водни синдикати могат да бъдат завършени въ срокъ отъ 5 години.

Значи, съ извънбюджетни срѣдства ще се извършатъ предприятия, които ще струватъ около 1.115.000.000 л., а заедно съ извънпрограмния язовиръ на рѣка Тунджа при Копринка общо 1.465.000.000 л., или кръгло 1.500.000.000 л.

Г-да народни представители! Пита се какви ще бъдатъ стопанските области отъ изграждането на тия водни мѣроприятия и може ли и трѣбва ли ние да намѣримъ необходимитъ, макаръ и грамадни, срѣдства за тяхъ.

Някътъ до отговора е много лесенъ и много кратъкъ. Той е известенъ на всички ви. Да вземемъ само съоръженията, които ще трѣбва да се строятъ съ извънбюджетни срѣдства. Ние имаме отъ тритѣ язовири — Росица, Тополница и Тунджа — напоителна площ отъ 786.000 декара. Като сметнемъ, че при напояването имъ ние ще имаме свръхдоходъ само отъ напояването ще бъде 1.179.000.000 л. Но тия 786.000 декара веднага ще увеличатъ стойността си

най-малко 3-4 пѣти, което показва, че имотното състояние на нашия селянинъ, намиращъ се въ обсега на тия язовири, ще се увеличи веднага съ 2-5 до 3 милиарда лева.

Силдобивството ще ни даде също така огромни придобивки. Така, отъ язовирите ние ще имаме годишно 85.000.000 киловатчаса, а отъ двѣте силдобивни централи Видима и Тѣжа още 37.800.000 киловатчаса, или общо 123.300.000 киловатчаса. Това е половингодишната консумация на електрическа енергия въ цялата страна презъ 1939 г.

Като посочвамъ само тия огромни придобивки за нашето народно стопанство отъ изграждането на включените въ 5-годишния планъ водни строежи, става ясно, че срѣдствата за ревизирането на тия строежи трѣбва да се намѣрятъ частъ по-скоро.

Има само два пѣти за това: сключването на външенъ заемъ или намирането на фирми, които на концесионни начала бѣха изградили тия строежи. Колкото ние, българитѣ, и да нѣмаме вкусъ къмъ концесиите, при вида, обаче, на голѣмите ползи за нашето народно стопанство, не бива съ лекотата на фанатика да отблъскваме направени предложения въ това отношение. Напротивъ, разучвайки ги добре, ние, изхождайки само отъ интересите на българския гражданинъ и селянинъ, не трѣбва да се плашимъ отъ това, че концесионерите щѣли да реализиратъ голѣми печалби. Ние ще гледаме, преди всичко, да създадемъ печалби за народа си, като гарантираме и законната и почтената печалба на концесионера. Никой нѣма да дойде тукъ, за да работи и ангажира капиталъ само за нашиятъ черни очи. Намъ се налага да намѣримъ срѣдствата и да дадемъ по тоя начинъ отдушникъ на оная мъжа, която души нашия селянинъ поради липсата на земя. Чрезъ водните строежи ние ще му я дадемъ косвено.

Г-да народни представители! Преди да завърша, смѣтамъ, че нѣма да бъде излишно, ако ви дамъ нѣкои сведения относно водните строежи, които ще бъдатъ извършени презъ тая година.

Тазі година за водни строежи ние разполагаме съ една сума отъ 51.219.000 л., плюсъ 17.750.000 л. по извънредния бюджетъ отъ миналата година, или всичко 68.969.000 л. Съ тези срѣдства ще се извършатъ следните работи:

1. Корекцията на рѣката Девня, чрезъ която ще се предпазятъ отъ заблатяване 8.000 декара земя;

2. Корекцията на рѣка Провадийска, чрезъ която се предпазватъ отъ заливане около 16.000 декара работна земя;

3. Корекцията на рѣка Каспичанска и притоците ѝ, заедно съ съоръженията. Ще се предпазятъ отъ заливане около 8.000 декара работна земя;

4. Корекцията на рѣка Туфча; тя е необходима, за да се запази отъ засипване сифонътъ на главния напоителенъ каналъ на Неврокопското поле;

5. Довършване на помпената станция Карабоазъ;

6. Видинската низина. Направа на лѣвата дига на главния събирателенъ каналъ, направа на дигата Видинъ—Видболъ, направа на помпената станция за низината Кошава—Видинъ заедно съ далекопровода.

7. Неврокопското поле. Продължаване на дѣсия напоителенъ главенъ каналъ отъ рѣка Места;

8. Островското блато. Довършване на дигата и направа на помпената станция, заедно съ далекопровода отъ Червентъ-бръгъ, обща дължина 83 км. Медната жица за далекопровода бѣ доставена презъ пролѣтѣта. Той ще електро-снабди и селищата Чумаковци, Койнаре, Бръстница, Струпецъ, Търнакъ, Бѣла-Слатина, Търнава, Галиче, Липница, Войводово, Букьовци, Орѣхово, Лѣсковецъ, Островъ, Кнежа и др. Сѣщо така ще служи и за помпените станции на Козлодуйското блато и Борилската низина.

9. Борилската низина. Доизкарване на дигата и направа на помпената станция;

10. Корекция на рѣка Азмакъ въ връзка съ отводеното Страджанско блато;

11. Проучване и изработване ексекутивния проектъ на язовира на рѣка Росица при с. Горско-Косово;

12. Корекция на рѣка Вѣжа;

13. Корекция на рѣка Чая.

Г-да народни представители! Доколкото можахъ, азъ ви изложихъ миналата и настоящата дейностъ на Главната дирекция на строежите. Вие виждате, че тя е натоварена съ една огромна работа за изграждането и поддържането на нашата пѣтна мрежа, за довършването на най-важните, отъ гледна точка на народната отбрана и народното стопанство, желѣзнопѣтни линии и за построяването на ония водни строежи, за които душата на нашия селянинъ отдавна копѣе.

Увѣренъ съмъ, че персоналетъ, който е крайно недостатъченъ да извърши тази огромна работа, ще се проникне отъ съзнанието, че въ днешните сѣдбоносни времена

трѣбва да положи всички усилия и да даде всички жертви, които сѫ необходими за разрешение на поставенитѣ му строителни задачи.

Отъ своя страна, азъ изказвамъ горещото си пожелание, колкото се може по-скоро да настѣпятъ условията, които ще създадатъ хармонията между строителнитѣ нужди на родината ни и финансовитѣ възможности за тѣхното осъществяване. (Продължителни ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Спасъ Ганевъ.

Спасъ Ганевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Разглеждаме втория редовенъ бюджетъ на Главната дирекцията на строежитѣ и първия редовенъ бюджетъ, който трѣбва да бѣде одобренъ отъ Камарата, защото първиятъ бѣше одобренъ отъ Министерския съветъ. Имайки предвидъ голѣмитѣ задачи, които се разрешаватъ съ този бюджетъ, задачи отъ голѣмо значение за страната, за поминѣка, налага се да разгледаме съ особено внимание онова, което ни дава бюджетътъ.

Ще си позволя предварително нѣколко общи думи въобще за благоустройството, въ което въ широкъя смисълъ на думата сѫ включени и строежитѣ, които сѫ предметъ на Главната дирекция на строежитѣ.

Характерното на днешното време е широкото приложение на благоустройството, широкото приложение на техниката. Тѣхъ ги виждаме въ ежедневиия животъ, виждаме ги въ домакинството, виждаме ги въ цѣлия стопански животъ и виждаме ги най-после, нашироко приложени, и въ голѣмата и велика борба, която днесъ се води между голѣмитѣ народи. Техниката — това е характерното на новото време. И действително, г-да народни представители, едвали е мислимъ днесъ истински и живъ стопански напредѣкъ безъ съобщителнитѣ срѣдства. Едвали е мислимо повдигане на земеделѣнието, безъ да дадемъ възможностъ на земеделеца-производителъ да отнесе своитѣ продукти къмъ голѣмитѣ консумативни центрове. Немислимъ е напредѣкъ въ земеделѣнието, което тѣй подробно се очерта и въ току-що казаното отъ г-на министра на благоустройството, безъ да имаме водни строежи, безъ да имаме електрическа енергия, безъ да имаме централи, безъ да имаме отводняване. Немислимо е народно здраве безъ благоустройство. Безъ пресушени блатата, безъ водоснабдяване, безъ хигиенични жилища, безъ добри и свѣтли училища ние не можемъ да говоримъ за хигиена. Тамъ, дето тѣхъ ги нѣма, нито лѣкарятъ, нито акушерката съ тѣхнитѣ лѣкарства ще могатъ да помогнатъ. Първо здравеупазване и следъ това ще се явятъ и лѣкаритѣ да помогнатъ. А първото условие за здравеупазване — това е благоустройството въ населенитѣ мѣста, въ сградитѣ, въ жилищата. Можемъ ли да мислимъ за здраво поколение, когато то прекарва голѣмата частъ отъ деня си въ прихлупени училища, а вечеръ не може да намѣри почивка, защото нѣма една горе-долу хигиенична къшурка? Можемъ ли да мислимъ за здраво поколение, когато то цѣль денъ, съ прищипаната бодростъ на младостта, тича изъ кални улици, кѣмъ се въ ловки и се връща въ къщи съ мокри крака? Естествено — не. И ето отгукъ голѣмото значение на благоустройството.

Една частъ отъ това, което ние наричаме благоустройство и което, като започва отъ най-малката къшурка и свършва съ най-голѣмата електрическа централа, сѫ пѣтищата, желѣзницитѣ и воднитѣ строежи, които сѫ и третѣ задачи на Главната дирекция на строежитѣ.

На 15 май т. г. Главната дирекция на строежитѣ приключи двегодишния си животъ — животъ, отъ който голѣмата частъ бѣше изминатъ въ усилена борба за нейното запазване и едва последнитѣ нѣколко месеца отъ тѣзи две години сѫ вече време на спокойствие и време на работа. Азъ се радвамъ, че тази дирекция съ всичкитѣ нейни задачи, които ще иматъ да оказатъ голѣмо влияние върху културния напредѣкъ на нашата страна, се утвърди въ съзнанието даже и на ония, които се бориха срещу нея.

Следъ тѣзи нѣколко общи думи, азъ минавамъ да разгледамъ конкретно бюджета на Главната дирекция на строежитѣ, тѣй както предстои да бѣде гласуванъ отъ Народното събрание.

Той възлиза на 971.140.000 л. Бюджетътъ на дирекцията е увеличенъ тази година вследствие новитѣ облагания по закона за пѣтищата и по закона за разширение на желѣзнопѣтищата мрежа. Приходитѣ за пѣтищата сѫ увеличени съ близу 100.000.000 л., а приходитѣ за желѣзницитѣ — съ близу 275.000.000 л.

Дълга тутакъс да заявя, че азъ не мога да наведе нищо срещу тѣй представения бюджетъ, не мога да направя бележки нито по подробноститѣ му, нито по неговото

разчленение, затуй защото, ако бихъ взелъ такова становище, би трѣбвало да отрека всички бюджети, които го предшествуватъ. Сѣщото нѣщо азъ заявявамъ и за бюджета на Министерството на благоустройството, който е вече приетъ. И ако има нѣщо, което да ме радва отъ случая, отъ което да бѣда доволенъ като бившъ скромнъ участникъ въ създаване на благоустройство въ нашата страна, то е, че се установява горе-долу единъ пѣтъ, една нишка, една насока. Всѣки бюджетъ, въ зависимостъ кой ще стои начело на това министерство, ще носи известни отклонения — това е неминуемо. Важното за отбелязване и за подчертаване е, че насоката, че цѣльта, че срѣдствата, че начинътъ за създаването на това, което се гони, въ главнитѣ линии, въ главната посока сѫ запазени.

Ще трѣбва да призная, че при създаването на Дирекцията на строежитѣ, една отъ главнитѣ причини, единъ отъ главнитѣ мотиви за приемането на този законъ, който я урежда и поставя нейнитѣ задачи, бѣше да се създаде една постоянна, доколкото това е възможно за нашитѣ условия, държавна, ако мога да кажа, строителна програма, която да не бѣде засѣгана, ако не напълно, то поне въ главнитѣ ѝ линии, въ зависимостъ отъ лицата, които ще иматъ да я провеждатъ и които ще застанатъ начело на министерството. Защото, ако ние въ нѣкои отношения сме останали назадъ — това се изтъкна току-що отъ г-на министра на благоустройството — това е, защото ние започнахме много, започвахме го непланомѣрно, започвахме го подъ влиянието на искания на този или на онзи, и понеже паритѣ не стигаха, започнатото презъ една година се оставяше, за да бѣде на следната година започнато друго. Това е билъ голѣмиятъ и най-болниятъ въпросъ на нашето изтекло минало време, въ което се е градило благоустройството на страната. И затуй по бюджета на дирекцията сега азъ правя бележката — и мисля съ право — че не трѣбва и не е нужно, въ параграфитѣ за строежъ да бѣдатъ изброявани обектитѣ, които има да се строятъ. Този пропускъ, макаръ по други причини, го има и въ нѣкои отъ по-раншитѣ бюджети. Това, което има да строимъ, е предметъ на програма. Въ чл. 7 отъ наредбата-законъ за Главната дирекция на строежитѣ е казано: „Общиятъ планъ за извършване на строежитѣ се одобрява отъ Министерския съветъ, по докладъ на министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството, и се утвърждава съ царски указъ. Измѣнението и допълнението на общия планъ става по сѣщия редъ“.

Въ чл. 5, въ който се изброяватъ длѣжноститѣ на управителния съветъ на дирекцията — е казано, че управителниятъ съветъ разглежда и приема — следъ като се направятъ, разбира се, всички ония предварителни проучвания, които сѫ необходими — общия планъ за извършване на строежитѣ. И затуй азъ смѣтамъ, че следъ издадения поминалата година указъ, въ който се опредѣляше програмата за строежъ на желѣзници, тази година не бѣше необходимо въ параграфа за строежъ на желѣзници да се вписватъ нови линии, ако тѣ, разбира се, — това не ми е известно — не сѫ преценени вече отъ управителния съветъ като необходими, и е излъзълъ указъ, но още не е публикуванъ.

Въ всѣки случай азъ смѣтамъ, че отъ интересъ за правилното развитие на благоустройството, за правилното изпълнение задачата на Главната дирекция на строежитѣ, строго да се спазватъ нѣколко основни положения, легнали въ тази наредба-законъ, и преди всичко да се спазва предвидениятъ начинъ за утвърждаване на плана и за неговото измѣняване. Защото, падне ли планомѣрната работа, азъ мисля, че нѣма смисълъ и отъ дирекцията; по-добре е тя да се разпадне на своитѣ съставни части и тѣ да си отидатъ по отдѣлнитѣ министерства, кѣдето сѫ били преди формирането на дирекцията.

Искамъ да направя и други нѣколко бележки, но по-неже тѣ не сѫ отъ значение — азъ смѣтамъ, че най-важното е създаването на плана — отказвамъ се да го направя.

Азъ съжалявамъ, че трѣбва да кажа нѣколко думи, които съ нищо нѣма да обезпокоятъ нѣкого — но мисля, че ми е наложително да използвамъ случая сега, когато става въпросъ за благоустройството, да ги кажа — по нѣкои пасажни отъ речта на г-на министра на благоустройството по закона за електрификацията, която е частъ отъ благоустройството. Той се опита да припише на лични отношения изказаното отъ мене мнение. Уважавамъ трибуната на Народното събрание и самото Народно събрание, за да не цитирамъ тѣзи пасажни, защото вѣрвамъ и твърдя, че критикитѣ, които се правятъ тукъ, се правятъ само като се изхожда отъ държавния интересъ. Тамъ, гдето е държавата, личното нѣма мѣсто и не бива никога да намѣри мѣсто. Но не бива и

да умаловажаваме критиките, като ги приписваме на лични настроения, особено тогава, когато те не съществуват. Лично аз си позволявам нескромността да заявя, че никога в живота си не съм смислял личното съдържането и общественото, па било то като мнение или като материална облага.

Приключвам този въпрос с съжалението, че една коректност, постоянна и неизменна, не е могла да бъде правилно схваната и оценена. Моят личен и откровен отговор на всичко това е: никакви отношения не могат да ме заставят да руша това, което с голъми усилия съм се мъчил да създам, и в никой случай не бих вършил онова, което ще пречи за неговото продължение. Съ това аз приключвам тази страница. (Ръкоплъскания)

Г-да народни представители! Често пъти е ставало дума и често пъти е бил употребяван изразът: „Забравен край, нищо не е направено в миналото за него, и сега не се прави“. — Това обикновено го казваме и може би и аз в някои случаи да съм се излъгвал да го кажа. Ние не можем да говорим, че в изминатия път досега не се е направило нищо, но можем да говорим за периоди, в които е направено повече или твърде много, в зависимост от условията, които сме преживели и в които се е работило.

Аз ще си позволя да цитирам няколко цифри, до които рядко идваме, за да видим къде сме били и къде сме днес.

Пътница — един въпрос, който винаги ни е интересувал, интересувал ни е и ще ни интересува, защото е основата на стопанския напредък. В 1878 г. при нашето освобождение, имаме пътища 2511 км., и то само по главните посоки, които водят от столицата на отоманската империя за по-главните градове на страната ни. В 1918 г. имаме 8799 км. пътища, за да стигнем в 1938 г. до 19423 км., с 40027 мостове и водостоци. Действително, само в периода 1935-1939 г. сме направени 2199 км. пътища. Това иде от особеното спокойствие на страната и от схващането на тогавашните правителства голъмото значение на пътищата и строежите.

Железнопътни линии в 1878 г. имаме само 539 км., за да имаме в 1938 г. 3103 км. широколинейни и 469 км. теснолинейни. Видяте от колко малко сме почнали и къде сме стигнали! Мисля, че мога да злоупотребя с вашето търпение да ви кажа още няколко цифри.

Архитектура. Имаме сведения за преди освобождението, но сигурно нищо не сме наследили, освен тук-там нъкой колаж. През 1918 г. имаме 1524 държавни, общински и обществени постройки, на стойност 696 милиона лева; през 1938 г. — 4799 постройки, на стойност 2850 милиона лева. Само в периода 1934-1937 г. сме построили 2586 държавни, общински и обществени постройки, на стойност 2170 милиона лева.

Водоснабдяване — един болен въпрос за нашите селища. През 1878 г. ние наследихме старите чешми и кладенци. От 1918 г. до 1938 г. имаме положени 3139 километра водопроводни тръби и други 592 километра по специални програми — всичко 3691 километра тръби, положени и в употреба. За периода 1936-1939 г. сме положени 1046 километра, значи, едната трета е положена в тия няколко години.

Аз мисля, че, окуражени от това, което се направи в последните години без много средства, но с стегнатост и планомерност, можем да очакваме, ако се продължи с настойчивост, да създадем по-носен живот за нашите селища, по-носен и по-хигиеничен живот за нашия народ, да създадем съобщителна мрежа, годна да обслужва един напреднал стопански живот, и да създадем водни строежи, годни да задоволяват напълнителни нужди на нашето земеделие.

Един от преговорившите — ако се не лъжа, г-н архитект Дограмджиев — спомена за често хвърляния упрек върху българския техник, че бил прахосник. Това се каза и при разискванията тук, както и в бюджетарната комисия. Аз бих желал да си спомните онова положение, в което е била страната, когато за пръв път ни отвори свободата; да си спомните малките къщурки, тесните сокаци, липсата на всякакви шосета, липсата на каквито и да било железнопътни линии, и да го сравните с това, което имаме днес около себе си, за да разберете голъмото, многото, което е извършил българският техник, българският строител.

Искам да ви припомня и това, което в „Слово“ писа преди известно време в отбела „Бележки“. Разправяше се някаква история за военния министър след освобождението — генерал Паренов. Когато ставало въпрос за направи на железнопътна линия за Пловдив и за направи на такава линия за Русе, той казал: „Каквото и да пра-

вим, ние ще трябва да търсим чужденци, защото в България нямаме нито кой да ги проектира, нито кой да ги построи“. Днес българската държава и българският народ могат да бъдат горди, че всичко, каквото е необходимо — от най-малкия водосток до най-хубавия път, от най-малкия до най-големия воден строеж, от най-скромното жилище до най-монументалната сграда — се извършва от българския техник и от българския строител. (Ръкоплъскания) Всичко, каквото имаме днес, ние го дължим на пестеливия български народ, който винаги е обичал строежите, и на работливите и предани на работата си български техници и строители, които, за жалост, почти никога не достигат щастие — ако това може да се нарече щастие — да умрат богати, макар приживе да са работили с много голъми суми.

Димитър Пешев: Това е тяхно достоинство.

Спас Ганев: Аз завършвам. Това, което е направено от освобождението насам и в последните години, е много, но само като количество; сравнено с нуждите, то е твърде малко. И нам, и на всички, които ще дойдат след нас, и тук (Сочи банки) и там (Сочи министерската маса) ще стои голъмата грижа да намърят средства, да намърят възможности, за да се работи, да се създава работа, да се извършва строеж, за да се изгради една наистина културна и благоустроена България. (Ръкоплъскания)

Председателстващ Никола Захариев: Има думата народният представител г-н Иван Гърков.

Иван Гърков: (От трибуната) Г-да народни представители! Преди няколко дни вие имате честта да изслушате голъмата реч на нашия почитаем министър на земеделието, който в първата част на речта си цифрено ви даде представа за всички мероприятия, които сме били извършени през 1939 г., а в втората част планомерно изнесе цялата програма, която ще трябва да изпълни Министерството на земеделието през тая година. Днес имаме също така случай да изслушате, макар и кратката, но технически напълно стилизирана реч на нашия почитаем министър на благоустройството г-н Василев, който ви даде ясна представа за всички постижения в областта на техниката в миналото, през миналата година, както и за това, което ще трябва да се направи тая година.

Ако направим изследване на тия две речи, ние ще видим, че многото мероприятия на двете министерства взаимно се покриват, че тия две министерства с общи, координирани усилия създават, градят блага за нашата родина. Докато Министерството на земеделието работи, създава пръв мероприятия за издигането на поминъка на 3/4 от българския народ, а именно земеделието, Министерството на благоустройството с своите мероприятия се бори да изгради благосъстоянието на цял български народ.

Г-да! Без добри пътища, без свършена железнопътна мрежа, без автомобилни съобщения ние не можем да имаме стопански напредък в нашата страна, не можем да имаме даже правилно стокосен обрът. Представите си дадено поселище, лишено от добри пътища. То значи да бъде затворено, изолирано. То значи оня човешки труд, който там се материалноизира, утре да не може да бъде изнесен и да се опариши.

За голъмо съжаление, у нас има много поселища, много населени пунктове, които днес са лишени от пътища, които са изолирани, които са дори забравени. Имам смелостта да кажа това — забравени сме, г-да! Не зная причините за това. Не зная защо тия селища, нашите техници, когато правят проучвания, не са надникнали във всеки край, във всеки край на нашата родина.

Г-да! Без правилно благоустройство на нашите поселища ще можем ли да създадем носен живот на нашия гражданин? Естествено, не ще можем. Вие чухте блъскавата реч на нашия почитаем министър на благоустройството, който ви каза, че без водни строежи не може да има пресушаване на блатата, не може да стане корекция на реки, не може да има баражи, не може да се добива енергия. А това значи да пропадне цялата система, която Министерството на земеделието иска да проведе.

Искам да кажа, че мероприятията на двете министерства взаимно се допълват. Ако имаме правилно, целесъобразно водоснабдяване на нашите поселища, то значи цялата нация, всичките подрастващи поколения, които днес живеят, да бъдат обречени на епидемически болести, да бъдат обречени на израждане и т. н. Значи, г-да, навс-

къде ние виждаме техника, навсякъде виждаме този скромнен пионер, да се проявява, да работи безшумно. Той не държи речи, той не излиза по стъгди, не се хвали, не изнася програми, но той работи денонощно, за да твори материалната култура на България.

Но не е само този контактът между тия две министерства. Вземете комасацията. Направили сме комасация на 100-130 села, а има искания още 300 села. Кой работи комасацията? Агрономът, но главно техникът. Без техника комасация няма да има.

А ргорос искам да кажа няколко думи за комасацията. Чухъ някои народни представители в една от нашите комисии да казват, че комасацията е отживелица. Щом искаме да минем към нова форма — към кооперативното обработване на земята — комасацията трябва да пропадне. Това е погрешно становище. Техническата мисъл казва, че е погрешно, защото, ако искаме да прибъгнем към кооперативно обработване на земята, ние най-напредъ ще трябва да я комасираме, трябва да измърим всички частни имоти, трябва да ги групираме. Земята на дребните собственици трябва да ги съберем в голъми блокове, и всичко трябва да се проучи, да се изследва, за да не настъпи разочарование. Ето защо комасацията е необходима. Ето и там е техникът. Ами техникът не участвува ли в всички стопански строежи, които ръководи Министерството на земеделието?

Навсякъде виждаме този скромнен пионер — техникът. Той работи денонощно и неуморно. Ние живеем в един вѣкъ на динамична техническа проява. Днес почти всички общочовѣшки творчески гений е ангажиран в модерни технически постижения. Ако хвърлим погледъ върху земята ширъ, ще видимъ грамадни, монументални паметници — плодъ на техника. Кой проникна в дълбините на моретата? Не е ли техникът? Кой завладѣ въздуха? Не е ли техникът? Кой се заврѣ в дълбочините на земята да черпи земни богатства и черното злато — въглищата? Не е ли техникът? И азъ съ пълно право казвамъ: ние живеемъ единъ вѣкъ, когато техническиятъ духъ и гений е овладѣлъ свѣта, диктува условия и утре може би ще се наложи вѣ живота.

Има голъма разлика между днес и вчера. XIX-ятъ вѣкъ е вѣкъ на романтизма, вѣкъ, вѣ който се родиха много утопични, бихъ казалъ, социални учения. Това бѣше вѣкътъ на християнския анархизъмъ на Толстой, на социализма на Маркса, Енгелса и Бебеля, вѣкъ, който създаде анархизма на Бакунина, анархо-комунизма на Кропоткина, вѣкъ, който се трансформира, и дойдохме до 1919 г., когато се създаде съсловниятъ аграризъмъ на Стамболийски. Този вѣкъ си отива.

Днесъ какво имаме? Днесъ имаме нова епоха, епоха на авторитарния ренесанс, и не само епоха на авторитарния ренесанс, но и на модерните гигантски технически постижения. Днесъ става единъ преломъ. Политическите идеи днесъ се вече трансформиратъ и приобщаватъ къмъ модерната техника. Това никой не може да го отрече. Виждаме го днесъ и въ Русия. Русия се гради действително върху единъ болшевишки, но паралелно съ него и върху модерната техника. Това нѣщо го виждаме и въ Германия, и въ Италия. Значи, техниката излиза днесъ на преденъ планъ.

За жалостъ, г-да, всички модерни постижения на техниката, всички монументални паметници, които създадохме, днесъ са предъ опасността отъ една страшна война. Днесъ единъ строготенъ, стихотенъ, смъртоносенъ ураганъ бушува, вие и рискува да изкърти издълбо корените на цивилизацията. Днесъ нашето дѣло се руши. Ние не сме военнлюбиви, ние отричаме войната, ние днесъ плачемъ, когато виждаме, че нашите деца умиратъ. Онова, което сме създали днесъ, на земята като трайни паметници, това съ наши деца. Тѣ умиратъ. Но естествено е, ако нашата родина е загубена, ако се посегне на нашата независимостъ, то никътъ, макаръ и да чувствува, че загиватъ неговите деца, ние излизаме да се бори, да се бие за свободата и независимостта на България.

Защо казвамъ, че ние сме противници на войната? Мнозина ни смѣтатъ, че сме само занаятчи. Казватъ: техникътъ е занаятчия, професионалистъ. Азъ казвамъ: не, той е единъ отъ представителите на изкуството. Докато нашиятъ създатъ, поетътъ, проявява само духъ — тамъ няма материя, той гради идеи; докато художникътъ създава картини, създава творения, които се измѣрватъ вѣ една плоскостъ; докато скулпторътъ работи съ малко материя, ние, техниците, се боримъ съ гигантски маси материя, ние боравимъ съ груба материя, за да я трансформираме, да изградимъ паметници. Ние сме хора на изкуството. Ние не можемъ да градимъ идеи, обаче градимъ символи, които оставатъ трайни и които характеризиратъ материалната култура на дадена епоха.

Това бѣха общите думи, които искахъ да кажа по поводъ на това, че мнозина смѣтатъ техника за занаятчия, професионалистъ, човѣкъ забравенъ, който не мисли за нищо. Напротивъ, ние градимъ, ние строимъ.

Днесъ ние трябва да гласуваме бюджета на Главната дирекция на строежите. Какви обекти има тя? Първиятъ обектъ е строежътъ на пътища и мостове, вториятъ обектъ е строежътъ на желѣзници и третиятъ обектъ съ водните строежи. Г-да! Азъ съ откровеностъ трябва да отбележа, че отъ 19 май насамъ въ строежа на пътища напреднахме доста много, дори започнахме да гонимъ онѣзи държави на Западъ, които съ много богати. До 19 май строехме само единъ типъ пътища: съ трошено-каменна настилка — това бѣха нашите възможности — отъ 19 май правимъ опити — които опити съ вече дѣло въ чужбина — да строимъ съ каменно-паважна настилка. Съ такава настилка съ строятъ главните артерии, първокласните шосета. Идеята на Министерството на благоустройството и на Главната дирекция на строежите е, да може всички първокласни шосета да бждатъ послани по единъ планъ за 10 години, съ каменно-паважна настилка, защото трошено-каменната настилка е слаба, не може да издържи голъмъ транспортъ, тя е само за второкласни и третокласни шосета. Този идея се ражда следъ 19 май, следъ 1936 г. Тя е подета отъ двама министри — бившиятъ министъръ Ганевъ и днешниятъ министъръ Василевъ — на които това прави честь, като представители на техническото съсловие.

Друга настилка е бетонната настилка. Тя е също едно дѣло, което се ражда следъ 19 май, следъ 1936 г. И най-после стигнахме до последните опити съ асфалтната настилка, ма-аръ да съ малко у насъ.

Искамъ да ви дамъ цифри за това, което се е направило за три години: трошено-каменна настилка — 1.900 км.; каменно-паважна настилка — 236 км.; бетонна настилка — 55 км. и асфалтова настилка само — за една година — около 10 км.

Не е само това. Въ тия години ние поправихме стари пътища около 3.672 км. Освенъ това министерството се е загрижило да направи и нужните постройки за поддържането на тия шосета. Ние виждаме направени 44 кантона, 99 складове и навеси, 34.000 метра подпорни стени за укрепване на пътища.

Този строежъ е извършенъ при една грамадна материална оскъдица. Министерството на благоустройството, както и самата Дирекция на строежите, разполагатъ съ малко пари. И тукъ техническиятъ гений, при най-голъма материална оскъдица, безъ да жали трудъ, безъ да жали време, безъ да жали нерви, се е напъналъ съ малкото срѣдства да създаде нѣщо. Всѣки малък пионеръ, като започне отъ техника, отъ кантонера, отъ пионера и стигне до главния директоръ, е напъналъ своите нерви да твори и гради. Ние нѣмаме пари. Само чрезъ трудъ и постоянство ще можемъ да изградимъ и създадемъ нѣщо.

Ще трябва да отбележимъ едно грамадно дѣло, което се създаде следъ 19 май — фондъ „Пътища“. Както знаете, нашиятъ бюджетъ е много оскъденъ, много слабъ. Той не може да посрещне всичките нужди. И когато се създаде този фондъ, когато се намѣриха срѣдства, когато този фондъ вече може и да прави заеми, ние можемъ съ побързо темпо, съ по-голъмъ замахъ да творимъ, да градимъ. Това е едно крупно дѣло. Макаръ и да не съмъ билъ деветнадесетомасецъ, азъ казвамъ, че следъ 19 май безпартийните режими намѣриха начинъ, намѣриха модусъ да създадатъ това нѣщо. Но не е само това.

Отъ 1936 г. досега съ набавени 120 валяци, а до 1936 г. ние сме разполагали само съ 240 валяци, г-да. Вжкате, че само за 3 години ние сме набавили половината отъ онова, което е било набавено до 1936 г. Набавили сме камиони 62, камионетки 57, автомобили 9, специални компресори 11, гредерни машини 10. За тия гредерни машини въ Камарата се вдигна голъмъ шумъ. Тукъ се намѣриха хора, които искахъ, може би, да засегнатъ единъ министъръ, и казаха, че тия машини съ луксъ и не трябва да се доставятъ. По-малко тия гредерни машини само за 3 месеца поправиха 790 километра пътища. Тия гредерни машини значатъ бързо, машинизирано, темпово работене. Ние не можемъ да не употребяваме тия машини, които се прилагатъ съ голъмъ замахъ навсякъде въ чужбина.

Не е само това. Въ тия нѣколко години се направиха 9.550 моста и водостоци. Това нѣщо малко ли е? Това е проявата за нѣколко години.

И азъ казвамъ съ смѣлостъ: благодарение, че начело на това министерство застанаха специ, че това министерство го ръководятъ хора техници, ние можахме да проявимъ това темпо. Това не можеше да се добие отъ човѣкъ, който не е техникъ, който не живѣе съ нашата душа, който няма

творчески замахъ. И азъ казвамъ, че прогресътъ се създаде благодарение на това, че въ Министерството на благоустройството имаме специални техници, които достойно го ръководятъ и ще продължаватъ да творятъ въ бъдеще.

Друга задача на Главната дирекция на строежите е построяване на нова железнопътна мрежа. Г-да. Ще трѣбва да припомнимъ, че нашето железнопътнo дѣло е още въ единъ първиченъ стадий на развитие. Ние още нѣмаме свършена железнопътна мрежа. Това, което го има днесъ на Западъ, това, което го виждаме въ голѣмитъ и богати страни, тукъ го нѣмаме. Нѣмаме го не защото нѣмаме техническа възможностъ, но защото нѣмаме материална възможностъ — пари. Днесъ ние имаме несвършена железнопътна мрежа. Къде сѣ у насъ първостепенна и второстепенна железнопътна мрежа? Идете въ чужбина и ще видите, че въ всѣка голѣма държава има първостепенна и второстепенна железнопътна мрежа. Тамъ железниците сѣ движатъ съ скоростъ 120—130—140 километра въ часъ. Иматъ и второстепенна мрежа. Тоя луксъ ние го нѣмаме. Първостепенна мрежа, това значи мрежа, която да позволява бързо движение, което у насъ го нѣмаме. Обаче отъ 1936 г. насамъ ние имаме грамадни постижения. Когато до 1936 г. железниците сѣ движеха съ 65 километра въ часъ, днесъ по много линии тѣ сѣ движатъ съ 80 километра въ часъ. Отъ 1936 г. досега ние изплащаме стари задължения по постройката на железниците 100 милиона лева и строимъ нова мрежа отъ 300 километра. Това сѣ все пакъ грамадни постижения и то въ дни, когато нашата държава финансово изнемогва и когато ние нѣмаме никакви пари.

Г-нъ министърътъ на благоустройството ви каза, че единъ отъ грамадните обекти на тая дирекция сѣ и водните строежи. И действително, г-да, до 1925 г. въ България не се говореше за водни строежи. До 1925 г. се мислеше, че водните строежи сѣ луксъ. Дотогава имаме само едно отдѣлене за водитѣ, което правеше малки планчета, което се занимаваше съ частични водоснабдявания, обаче за водни строежи не ставаше и дума. Днесъ вие чухте отъ тая трибуна двама компетентни министри — министърътъ на земедѣлнето и държавните имоти и министърътъ на пътищата и благоустройството — които ви казватъ: ние различаваме на бъдещитѣ водни строежи. Защо? Чрезъ тѣхъ ние ще използваме водната енергия, която ще трансформираме не само за освѣтление, но и за индустриализиране, за машинизиране на нашето земедѣлие. Не само това, но ние ще можемъ да дадемъ тласъкъ на нашата индустрия и на нашитѣ занаяти.

Другъ обектъ на тая дирекция сѣ воднитѣ строежи за напояване и оросяване. Вие чухте отъ г-на министра на земедѣлнето и държавните имоти, както и отъ г-на министра на пътищата и благоустройството, колко нѣщо ще се спечели, когато ще използваме добиваната енергия за оросяване и водоснабдяване.

Другъ обектъ е пресушаването на нашитѣ блага. Говоря се отъ тая трибуна не единъ път, не два пъти, че у насъ има гладъ за земя. Г-да! Шомъ има гладъ за земя, и тукъ техникътъ ще дойде на помощъ, и тукъ ще се използва техническата мисль, и тукъ ще се използва енергията на този техникъ да пресуши блатата, да построи баражи и да повдигне нивото на водата изкуствено, за да става напояване, за да можемъ да помогнемъ на българския селянинъ.

Презъ последнитѣ нѣколко години се извършватъ корекции на рѣки. При тая оскъдница вие виждате въ бюджета предвидени само 70 милиона лева за водни строежи. Ние имаме въ 3 години направени корекции на рѣки само 150 километра, за запазване на земята отъ заливане. Отводнени блатата имаме къмъ 18.000 декара. Напоителни канали имаме направени за 3 години 150 километра. Едно нѣщо, което трѣбва да се отбележи за тая година, е, че въ тая областъ се прави много. Вие чухте отъ г-на министра на благоустройството, че днесъ се правятъ три помпени станции: една въ Видинско, една въ Островъ и една въ Борилъ. Не само това, днесъ е започнато пресушаването на Русенското и Бѣленското блато, става пресушаване на Свищовското блато, проучва се Козлодуйското блато, гдето хиляди и хиляди декари земя ще може да се спаси и да се даде на нашия селянинъ.

Едно само не чухъ въ програмата на нашия министъръ — корекцията на р. Искъръ. Чухъ да се изброяватъ 10 рѣки, за всѣка една отъ които се спомена, че като се направи корекцията, 8—9 хиляди декара земя се спасява. По р. Искъръ, като започнете отъ с. Чомаковци и свършите до с. Борилъ, почти презъ година, когато има пълноводие, се заливатъ отъ 180.000 до 250.000 декара земя. Ако вземемъ да изчислимъ загубата при най-малката реколта, това сѣ 120—130 милиона лева загуба отъ нашето производство, отъ черния трудъ на нашия селянинъ. А е напир-

вена смѣтка, че за корекция на р. Искъръ ще сѣ нуждая приблизително 20 милиона лева. Ако ние направимъ тая корекция на р. Искъръ, то значи само въ една година, като се избѣгне нещастieto да има изводнение, да получимъ 5 пъти по-голѣмъ приходъ отъ това, което ще дадемъ за корекцията. Ето защо, азъ казвамъ, че една отъ грижитѣ не само на Министерството на благоустройството, но и на Министерството на земедѣлнето е частъ по-скоро да потърсятъ срѣдствата да се направи корекцията на р. Искъръ или отъ Главната дирекция на строежите, или пъкъ отъ отдѣленieto за водитѣ при Министерството на земедѣлнето. Защо? Защото въ Северна България една отъ най-плодороднитѣ долини е Искърската долина, а безъ корекция на р. Искъръ тамъ човѣшкиятъ трудъ се унищожива, загубва.

Г-да! Привършвайки, азъ казвамъ: съ пълно съзнание ще гласуваме бюджета на Главната дирекция на строежите, макаръ че той е оскъденъ. Азъ знамъ, че не можемъ да намеримъ повече срѣдства. Но азъ пожелавамъ, при покойни дни, тоя Парламентъ, вие, г-да народни представители, да се проникнете отъ съзнанието тоя бюджетъ да бѣде увеличенъ 10 пъти, даже и 20 пъти. Защо? Защото чрезъ Министерството на общественитѣ сгради, пътищата и благоустройството и чрезъ Дирекцията на строежите ние благоустрояваме нашата страна. Единъ денъ ние ще я направимъ цвѣтуша градина, ние ще я направимъ такава, каквито сѣ днесъ културнитѣ страни въ Европа. (Ръкоплесквания)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ д-ръ Иванъ Йотовъ.

Д-ръ Иванъ Йотовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Заведе се практика да се изреждаме тукъ и да хвалимъ, като смѣтаме, че само съ хвалби ще допринесемъ нѣщо. Азъ мисля, че една обективна критика ще допринесе много повече, отколкото споменаването на имена, като Кропоткинъ, Бакунинъ, Толстой, Марксъ, Енгелсъ и пр. Въ връзка съ бюджета на Дирекцията на строежитѣ. На това не искамъ повече да се спирамъ. Започвамъ да говоря конкретно.

Въ своята компетентна речъ по бюджета на Дирекцията на строежитѣ г-нъ министъръ Василевъ се спрѣ върху единъ въпросъ, който засѣга строежа на баража върху рѣка Тополница въ Пазарджишко. Азъ ще излѣза отъ този въпросъ, защото, като говоримъ конкретно, по-добре ще услужимъ на Дирекцията на строежитѣ, респективно на бюджета ѝ.

Така както е създаденъ 5-годишниятъ планъ за строежи въ областта на водитѣ, предвижда се за 400.000.000 л. да се построи единъ баражъ на р. Тополница, който ще се състои отъ една изовирова стена при с. Цѣрово, единъ язъ на р. Тополница при с. Калугерово, единъ главенъ нагнетеленъ каналъ, една напоителна и отводнителна мрежа за напояване на 236.000 декара работна земя, три електрически централи съ обща мощностъ 5.900 конски сили, съ годишно производство 21½ милиона киловатчаса електрическа енергия и единъ далекопроводъ 60.000 волта. Цѣлото мѣроприятие се прещенява на около 400.000.000 л., заедно съ разходите по изселване и отчуждаване на засегнати имоти. Отъ тази сума, за залесителни и укрепителни работи въ басейна на р. Тополница се предвижда да се изразходватъ около 30.000.000 л.

Това е единъ конкретенъ случай, но той може да ни послужи да направимъ изводъ за цѣлия бюджетъ на Дирекцията на строежитѣ. Знае се какво представлява Пазарджишкото поле. То е Ханаанската земя на България! Всѣки отъ васъ, който е пътувалъ по южната линия, знае, че отъ Бѣлово нататъкъ вече навлиза въ другъ свѣтъ. Трансформацията, вертикална, хоризонтална, или както щете я наречете, на българското земедѣлско стопанство, за която толкова дитирамби се изпѣха тукъ, въ Пазарджишко става дѣло. Пазарджишко въ това отношение е опитното поле на България. Рѣката Тополница, която носи най-много торъ съ своитѣ води отъ Срѣднотогорieto, има единъ обектъ, който дава най-голѣмия доходъ. Запомнете, че точно по тая рѣка става знаменитиятъ пазарджишки оризъ, който е гордостъ на нашето оризово производство. Само за наемъ на единъ декаръ земя се даватъ 1.500—2.000 л. Като имате предвидъ, че тамъ е засилено ягдовото производство, че тамъ има лозя, конопъ, овощни и зеленчукови градини и пр., можете да си представите каква огромно стопанско значение има напояването на тѣзи 236.000 декара земя, които сѣ частъ отъ Пазарджишкото и отъ Пловдивското полета.

Единъ баражъ на рѣката Тополница ще струва само 400.000.000 л. Като смѣтнете, че тѣзи 236.000 декара земя ще иматъ само наемъ за една година по 2.000 л. на декаръ —

или, да приемемъ, както каза г-нъ министъръ Василевъ, 1.500 л. на декаръ — то значи, че 400-тѣ милиона лева ще се изкаратъ само отъ наема за една година. Предприетието ще се рентири така богато, както никое друго. И, следователно, такава едно предприятие трѣбваше да стои на първо мѣсто въ грижитѣ на Дирекцията на строежитѣ.

Оттукъ искамъ да излѣза, за да поправа бюджета на Дирекцията за строежитѣ. Азъ смѣтамъ, че въ него има единъ основенъ дефектъ, но този основенъ дефектъ не се дължи на г-нъ министъръ Василевъ. Азъ чухъ думитѣ на г-нъ Ганевъ, който каза, че ще гласува изцѣло и детайлно бюджета, защото иначе би значило да отрече и своето собствено дѣло. Още преди две години съ указъ били опредѣлени линиитѣ, които ще се правятъ, и т. н.

Всички бюджети, г-да народни представители, се изработватъ отъ висшитѣ чиновници въ министерствата. Министритѣ дохождатъ, работятъ и си отиватъ. Тѣ не сѣ така постоянни, както висшитѣ бюрократи. Следователно, онова, което се изработва като планъ за 4 или 5 години, се изработва отъ висшитѣ чиновници на респективното министерство, въ случая на Министерството на общественитѣ сгради, пътищата и флагоустройството. Азъ намирамъ една основна грѣшка именно въ липсата на планъ, на съразмѣрностъ. Къде е грѣшката? Грѣшката е тамъ, че макаръ да се съзна огромното значение на оросяването, макаръ г-нъ министъръ Василевъ така хубаво да изтъкна колко много би допринесло за нашето земеделско стопанство оросяването на сухитѣ мѣста и отводняването на мочурливитѣ, въпреки туй, на стр. 9 отъ бюджетопроекта, долу, при повторението, азъ виждамъ, че отъ 971.000.000 л. бюджетъ за Дирекцията на строежитѣ 574.000.000 л. сѣ дадени за пътищата, 334.000.000 л. за нови желѣзнопътни линии и само 60.000.000 л. за водни строежи.

Тукъ азъ намирамъ една основна грѣшка, една несъобразностъ. За воднитѣ строежи трѣбваше да се отдѣлятъ най-много пари, защото, ако сѣ потрѣбни желѣзнопътни линии и пътища, за да се превозватъ стопанскитѣ блага, още по-потрѣбно е да се отпуснатъ срѣдства, за да се създадатъ такива блага. А когато се отпускатъ пари за водни строежи, вие виждате, че срещу една пара веднага могатъ да се получатъ 5—10 пари. Значи, ние трѣбва да обърнемъ внимание най-напредъ на оня обектъ, който ще носи пари, който ще носи печалби, и следъ това съ тѣхъ да могатъ да се строятъ пътища и желѣзници. Ето какъ се намира грѣшката. Грѣшката е, че не се отдѣля толкова внимание на воднитѣ строежи, колкото тѣ заслужаватъ.

Г-нъ министъръ Василевъ каза, че тоя 5-годишенъ планъ, който се предвижда за строежи въ областта на водитѣ, една частъ ще се посрещне съ бюджетни срѣдства, а друга — съ извънбюджетни срѣдства. Той смѣта, че извънбюджетнитѣ срѣдства могатъ да дойдатъ по два начина: или отъ единъ външенъ заемъ, или отъ концесии, като каза — а то сѣ право — че често пъти ние сме противъ концесии поради едно предубеждение, когато концесията биха могли да свършатъ много хубава работа за нашето национално стопанство.

Но при днешната международна конюнктура смѣта ли нѣкой сериозно, че чуждитѣ капиталъ може да се реши да дойде въ България, било подъ формата на концесии, било подъ формата на заеми? Азъ смѣтамъ тога за изключено. И понеже народното стопанство не може да чака, понеже оми огромненъ и хубавъ планъ, който ни дава г-нъ министъръ Багряновъ, може да се реализира само съ брзо отпускане на срѣдства, тѣзи срѣдства могатъ да трѣбва да се намѣрятъ въ страната. Ако тѣзи 400.000.000 л. трѣбва да се намѣрятъ чрезъ заемъ — защото бюджетътъ е приключенъ вече — не остава нищо друго, освенъ да се направи единъ вътрешенъ заемъ. Тоя вътрешенъ заемъ не само ще се върне още въ първата година, ами ще носи постояненъ и огроменъ доходъ.

Ако ние искаме да въведемъ трансформацията на земеделското стопанство, не е достатъчно тукъ, отъ трибуната на Народното събрание, да пѣемъ дитирамби и вѣнцехваления на селянина, на селянката и на селото, ами ще трѣбва конкретно да се посочи съ какво да се почне да се работи. Азъ смѣтамъ, че ако започнемъ съ тия водни строежи, ще се напана пулсътъ, ще се разкрие огромна площъ земя, която днесъ не може да се използва, защото е подъ водата, и ще се удесетори доходността на земята, която днесъ е суха и безводна. По такъвъ начинъ ние отъ думи ще пристѣпимъ къмъ дѣла.

Общо казано, безъ да се простирамъ по-нататъкъ върху каквото и да било, смѣтамъ, че ще трѣбва преди всичко да се пристѣпни къмъ направата съ извънреденъ заемъ на язовира Тополница, който отъ Пазарджишко и Пловдивското полета ще направи истински рай и ще имаме единъ нагле-

денъ примѣръ отъ огромния доходъ, който ще давагъ тѣ, за да се пристѣпни по-скоро къмъ постройката и на други язовири. Забележете, г-да народни представители, че водата, която е огроменъ факторъ въ земеделското производство, ще бѣде тукъ два пѣти използвана: първо, ще бѣде използвана направо отъ язовира за оросяване и, второ, ще бѣде използвана, като се трансформира въ електрически енергия и пакъ въ водна. Какъ? Имаме други мѣста въ Пазарджишко и Пловдивско, съседни, които не могатъ да се достигнатъ отъ напоителнитѣ мрежи, тамъ има много подпочвени води, които започватъ да се използватъ вече масово отъ самитѣ земеделски стопани чрезъ електрически помпи. Обаче, за жалостъ, електрическата централа „Вѣча“ не разполага съ достатъчна енергия и не може водата подъ земята да се извади, да се използва. Тѣзи 21.000.000 киловатчаса електрическа енергия, които се произвежда електрическата централа при язовира Тополница, ще дадатъ възможностъ да се изкара чрезъ помпи подпочвената вода въ съседнитѣ на напоителната областъ високи мѣста, за да бѣдатъ оросени и тѣ. Както виждате, не само тѣзи 236.000 декара земя ще бѣдатъ обектъ на напояване, но заедно съ електрическата енергия, трансформирана въ извадени подпочвени води, ще се напояватъ още десетки хиляди декари земя.

Както виждате, г-да народни представители, тукъ ние имаме единъ обектъ отъ огромно, неизмѣримо стопанско значение. За такъвъ обектъ не трѣбва да се жалатъ абсолютно никакъ срѣдства и не трѣбва да се губи абсолютно никакъ време.

Апелирамъ пакъ къмъ г-на министра и смѣтамъ, че ние ще му дадемъ пълна подкрепа съ единъ извънреденъ вътрешенъ заемъ — понеже външенъ не може да се намѣри — за да се пристѣпни незабавно къмъ бариране на рѣка Тополница.

Съ тѣзи нѣколко думи, г-да, азъ смѣтамъ, че изпълнявамъ дълга си като народенъ представителъ. Казвѣ въ началото, повтарямъ и сега: най-лоша услуга правятъ на г-да министритѣ и на държавата ония наши колеги, които ставатъ само шаблонно да хвзятъ, безъ да кажатъ нѣщо конкретно по бюджета. Обективнитѣ критики могатъ да допринесатъ твърде много. Хвалбитѣ могатъ само да присиятъ и да докаратъ до обратни резултати. (Ржкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Други записани нѣма. Ще гласуваме. Които г-да народни представители приематъ § 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава II.

§ 2. а) Редовна ежегодна вноса отъ държавата, съгласно съ чл. 10, буква „б“, отъ закона за Главната дирекция на строежитѣ — 83.500.850 л.“

б) Остатъци отъ сключени бюджети — 7.176.150 л.“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Частъ II. Нови желѣзнопътни линии.

§ 3. а) Вноса отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, съгласно съ чл. 10, буква „в“, отъ закона за Главната дирекция на строежитѣ — 315.000.000 л.

б) Остатъци отъ сключени бюджети — 9.800.000 л.

в) Вноса отъ акционерно дружество „Гранитидъ“ — 10.000.000 л.“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Частъ III. Водни строежи.

§ 4. а) Редовна ежегодна вноса отъ държавата, съгласно съ чл. 10, буква „б“, отъ закона за Главната дирекция на строежитѣ — 38.201.450 л.

б) Остатъци отъ сключени бюджети — 22.898.550 л.“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Главна дирекция на строежитъ

Разходи.

Централно управление.

Глава I.

§ 1. Заплати (Вижъ объяснителната таблица) — 630.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 1, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава II.

Веществени разходи.

§ 2. Мебела и покъщнина: купуване, поправяне, поддържане, пренасяне мебели и други необходими предмети за обзавеждане помъщенията — 200.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 3. Канцеларски материали и потребности: хартия, мастило, пишущи и смътачни машини, циклостили и др.; печатане кни. и, заповѣди, разпореждания, бланки, вносни листове, платежни заповѣди, клишета, километрически таблици и др.; обнародване обявления въ мѣстни и чуждестранни вестници и списания; купуване вестници, технически книги, списания и др.; пощенски, телеграфни, телефонни и други такси — 200.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 4. Разходи за посрѣщане на гости и други непредвидени — 50.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Часть I. Пътища.

Глава I.

§ 5. Заплати (Вижъ объяснителната таблица) — 28.000.000 л.“

На стр. 13 въ объяснителната таблица къмъ този параграфъ се предвижда още „1 стерши събирачъ на приходи за София“, съ месечна заплата 3.260 л., годишна — 39.120 л. Кредитътъ по § 5 отъ 28.000.000 л. се намалява на 27.000.000 л., като 1.000.000 л. се пренасятъ по § 21 за пътища.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 5, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава II.

Лични разходи.

§ 6. Възнаграждение на частни лица за участие въ комисии, съвети, проучвания и др.; за изработване правилници, закони, програми и др.; за изплащане премии на частни лица за научни трудове за пътищата и съоръженията имъ — 140.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 7. А. Възнаграждение, вмѣсто дневни или безотчетни пари на машиниститъ и шофьоритъ — сръдни техници, по 40 л., на всички останали машинисти и шофьори по 30 л., а на огъаритъ по 25 л. дневно за днитъ, презъ които съ на работи или на път съ машинитъ вънъ отъ населения пунктъ, въ които се намира инженерството.

Такова възнаграждение не се плаща въ всички случаи, когато машинитъ не работятъ.

Б. Възнаграждение на инженеритъ, техницитъ и пикьоритъ при отѣла и службятъ „Пътища“, които притежаватъ и използватъ за служебни обиколки автомобили, мотоциклети или велосипеди:

а) по 500 л. месечно за автомобилъ;
б) по 350 л. месечно за мотоциклетъ;
в) по 150 л. месечно за моторетка (велосипедъ съ моторъ);

г) по 70 л. месечно за велосипедъ.

Това възнаграждение се дава независимо отъ следуватъ се пътни, дневни и безотчетни пари.

В. Премии за икономии отъ горивни и смазочни материали, раздавани по правилникъ, одобренъ отъ Министерския съветъ по докладъ на министра на финанситъ — 3.000.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 8. Облѣкло и обука на техническия персоналъ и прислужницитъ — 1.300.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 9. Пътни и дневни пари на длъжностни и частни лица за командировки въ връзка съ изучването, натривата и поддържането на пътищата и съоръженията имъ; превозъ на покъщнина на уволнени или премѣстени държавни служители — 1.000.000 л.“

Въ края на текста се прибавятъ думитъ: „и трамвайни коети.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 9 както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава III.

Веществени разходи.

§ 10. Наемъ на помъщения за складове и кантони — 500.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 11. Канцеларски материали и потребности: хартия, мастило, пишущи и смътачни машини, циклостили и др.; печатане бланки, клишета, филми, фотографически снимки и др.; обнародване обявления въ мѣстни вестници, списания и др.; пощенски, телеграфни и телефонни такси — 1.800.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 12. Сонди, помпи, инструменти и сѣрива; машини за изпитване пътни материали, уреди и др.; валяци, камьони, взривни материали; горивни и смазочни материали за машинитъ и др.; специални машини и уреди — купуване, поддържане, превозъ; палатки, маси, столове, казани и др. по таблици, одобрени съ заповѣдь отъ министра; знакове за платена пътна такса — 33.000.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 13. Превозни сръдства: купуване, поддържане и осигуровка; добитъкъ, купуване, храна, подковаване и лѣкуване. Шатътъ имъ се определя съ заповѣдь отъ министра — 4.400.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 14. Помощи на пострадали лица и на семействата на починали при отработването пътници си данък през настоящата и минали години — 100.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 15. Вноска въ полза на взаимноосигурителната и спомогателна каса на професионалните автомобилисти и шофьори въ България въ размер на действителните постъпления за тази цел, съгласно договора на министерството съ осигурителните дружества за осигуряване на пътниците, превозвани от автомобилните предприятия за общ превоз — 500.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 16. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 300.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 17. Връщане неправилно внесени суми по текущия бюджет.“

Не се предвижда кредит. (Чете)

„§ 18. Непредвидени веществени разходи — 10.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 19. Разходи по сключени бюджетни упражнения — 1.500.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 20. Запазен фонд за допълнителни веществени разходи — 2.000.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 21. Пътници, мостове, кантонерски домове и други постройки и техните съоръжения и принадлежности. Отчуждаване имоти и кариери през текущата и минали години; конкурси; за посаждане дървета покрай пътищата; превоз на материали за строеж; обзавеждане на работилници и фабрики за материали нужни за пътищата и съоръженията им; възнаграждение на частни технически лица за проучване, изработване проектни книжа и др. подобни; наемане работници и специалисти; изгубени процеси; предприятия съ сключени договори през настоящата и минали години; изплащане бонове и др.

Откриване, обзавеждане и разработване кариери; възнаграждение на специалисти и курсисти при кариерите; извършване работи съ групи от безработни и издръжка на групи от редовни трудоваци.

Временен персонал за не повече от 11 месеца по одобрен шат от Министерския съвет, по доклад на министра на финансите. От заплатите на този персонал не се правят пенсионни удържки. Въ шата се посочва за всяко лице за колко време и за каква работа се наема. Персоналът, нает за кариерите, може да се назначава за 12 месеца.

А. За пътищата по чл. 10 от наредбата закон за пътищата — 193.692.750 л.

Б. За останалите държавни пътища — 96.696.400 л.

В. За погашение на заеми и дхви — 80.870.000 л.

Г. За разходи по направа пътища и съоръженията им съ редовни трудоваци — 25.000.000 л.

Д. За направа и поправка на мостове по пътищата извън мрежата на държавните пътища — 2.000.000 л.“

Е. Вноска на каменната кариера „Бошуля“ — 500.000 л.“

Сумата по точка А се увеличава от 193.692.750 л. на 194.292.750 л., съ 600.000 л., а сумата по точка Б се увеличава от 96.696.400 л. на 97.096.400 л., съ 400.000 л., или кредитът по този параграф се увеличава съ 1.000.000 л., които се вземат от § 5.

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„Глава IV.

§ 22. Заплати (Вижъ обяснителната таблица) — 82.625.350 л.“

Въ обяснителната таблица стават следните промѣни: На стр. 29 „1. Ардино, околийски инженер за 3 месеца“ става „Околийски инженер за 8 месеца“.

На стр. 31, „12. Чирпан“, предвижда се „1 прислужник“ съ месечна заплата 1.380 л., годишна — 16.560 л.

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 22, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„Глава V.

Лични разходи.

§ 23. Облѣкло и обуша на техническия персонал и прислужниците — 3.250.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 24. Пътни и дневни пари на длъжностни и частни лица за командировки въ връзка съ изучаването, направата и поддържането на пътищата и съоръженията им; превоз на пощенина на уволнени или премѣстени държавни служители — 3.200.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 25. Лекарства и превъзочни материали, помощи на болболѣ вследствие на службата си и за погребение на починали държавни служители — 50.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 25, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„Глава VI.

Веществени разходи.

§ 26. Мебели и пощенина: купуване, поправка, поддържане, пренасяне мебели и други необходими предмети за обзавеждане помѣщенията — 1.472.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 27. Канцеларска материали и потрѣби: хартия, мастило, пишущи и сѣбѣчни машини, циклостили и др.; печатане бланки, клишета, фотографически снимки и др.; обнародване обявления въ мѣстни вѣстници и други; пощенски, телеграфни, телефонни и др. такси — 1.200.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 27, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 28. Сѣчива, инструменти, уреди, фотографически апарати, рулетки, масштаби, сонди, помпи, мотори, маргута, макари, телени вѣжета чукове, машини и части за тях;

горивни и смазочни материали; превозни сръдства и др. — купуване, поддръжане и превоз. Добитък — купуване, храна, лѣкуване и подковаване — 1.000.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)
„§ 29. Отопление и освѣтление на кантонерскитѣ до-
мове — 703.500 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Часть II. Нови желѣзнопѣтни линии.

Глава I.

§ 30. Заплати и др. възнаграждения на личния съставъ
(Вижъ объяснителната таблица) — 12.157.200 л.“

Въ объяснителната таблица става следната промѣна:
На стр. 38 — „Служба 3. Отчуждения, завеждащъ бю-
роото инженеръ, става „завеждащъ службата инженеръ“ съ
месечна заплата 6.670 л., годишна — 80.040 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 30, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка.
Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава II

Лични разходи.

§ 31. Облѣкло и обуша за администраторитѣ, техни-
ческия персоналъ, разносвачитѣ на известия, прислужни-
цитѣ, каруцаря при централната магазина и др., съгласно
правилника за форменото облѣкло при българскитѣ дър-
жавни желѣзници; платнени блузи на хелиографиститѣ и
чистачкитѣ — 40.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 31, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 32. Пѣтни и дневни пари на длѣжностни и частни
лица за командировки въ връзка съ изучаването, напра-
вата и поддръжането на желѣзнопѣтни линии и съорѣ-
женията имъ; превозъ на покѣщнина на уволнени и пре-
мѣстени държавни служители и др. — 350.000 л.“

Въ края на текста, следъ думата „служители“, се при-
бавятъ думитѣ „трамвайни карти“.

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 32, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка.
Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 33. Възнаграждение на частни лица за участие въ
комисии, съвети, проучвания и др.; за изработване пра-
вилници, закони, програми и др.; за изплащане премии на
частни лица за научни трудове — 70.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 33, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава III.

Веществени разходи.

§ 34. Наемъ на помѣщения: служебни и жилищни за
постоянния и временния технически и административенъ
персоналъ при секциитѣ и за работницитѣ — 500.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 34, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 35. Поддръжане помѣщенията: отопление, освѣтле-
ние, инсталации, чистене, миене и др. — 100.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 35, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)
„§ 36. Мебели и покѣщнина: купуване, поправяне, под-
дръжане, пренасяне мебели и други необходими предмети
за обзавеждане помѣщенията — 80.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 36, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 37. Канцеларски материали и потрѣби: хартия, мастило,
пишущи машини, циклостили, чертежни и амбалажни ма-
териали и др.; печатане бланки, регистри, формуляри, на-
редби, официални издания и др.; клишета, фотографически
снимки; технически книги и списания; обнародване обяв-
ления въ мѣстни и чуждестранни вестници и списания;
подвързване и подшиване книжа; пощенски, телеграфни,
телефонни и др. такси; поправка на инструменти —
500.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 37, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 38. Поддръжане превознитѣ сръдства: храна и под-
коваване на коне; поправка на могонитѣ и други коли;
смазочни, горивни и други материали за сѣщитѣ —
1.000.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 38, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 39. Изучаване нови и въ постройка желѣзнопѣтни
линии: материали, инструменти, пособия, технически пер-
соналъ, работници и др. — 600.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 39, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 40. Направа нови и довършване строящи се же-
лѣзнопѣтни линии и жилища при гаритѣ за желѣзно-
пѣтни служители (желѣзнопѣтнитѣ линии: Радомиръ —
Дупница—Горна-Джумая—Изворитѣ—Крупникъ, софийска
околоврѣстна, тѣснолинейната 76 см. желѣзнопѣтна линия
Сараново—Неврокопъ, Шуменъ—Карнобатъ, Сопотъ—Ка-
лоферъ — Казанлъкъ, Царъ-Крумъ—Преславъ—Върбица,
Доленъ-Чифликъ — Старо-Орѣхово, Бургасъ — Поморие,
Аспарухово — Синдѣлъ, Бургасъ — Сръдецъ — Гълъбово,
Горна-Малина—Сопотъ, Сомовитѣ—Никополъ и Попово—
Разградъ—Исперихъ съ варианта Коюджукъ—Разградъ,
Лѣсковецъ—Елена и Ловечъ—Троянъ — проучване и на-
права; извършване работи съ групи отъ безработни и из-
дрѣжка на групи отъ редовни трудоваци; възнаграждение
на частни технически лица за проучване, изработване
проектни книжа и др. подобни; наемане работници и спе-
циалисти; наемане времененъ технически и администра-
тивенъ персоналъ за постройкитѣ и др. — 315.752.800 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 40, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 41. Изплащане отчуждени имоти за постройка на
нови желѣзнопѣтни линии, съгласно чл. 16 отъ закона за
разширение желѣзнопѣтната мрежа и пристанища —
1.000.000 л.“

Председателствуващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 41, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 42. Изплащане отчуждени имоти за желѣзнопѣтни
линии: Пловдивъ—Карлово, Пловдивъ—Панагюрище, Ра-
ковски—Хасково—Мастанли, Радомиръ—Дупница—Горна-
Джумая, София—Пирдопъ и Попово—Разградъ—Исперихъ,
Ловечъ—Троянъ, софийска околоврѣстна, Карлово—Ка-

занлъкъ и др. отъ постъпилитѣ суми отъ минали и настоящи години отъ запорираниѣ врѣхнини на общинитѣ: Пловдивъ, Дупница, Хасково, Пирдопъ, Разградъ, Слатина и др.“

Не се предвижда кредитъ. (Чете)

„Глава IV.

Други разходи.

§ 43. Лѣкарства и превързочни материали; помощи на заболѣли вследствие на изпълнение на службата и запоребление на държавни служители; лѣкуване и обезщетение на пострадали отъ злоупотрека времененъ персоналъ и повинничари при отработване на временна трудова повинность по постройка на желѣзници, съгласно специаленъ правилникъ, одобренъ отъ Министерския съветъ — 200.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 44, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 44. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 750.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 44, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 45. Връщане неправилно внесени суми по текущия бюджетъ.“

Не се предвижда кредитъ. (Чете)

„§ 46. Изплащане разходи по сключени бюджетни упражнения — 350.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 46, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 47. Запазенъ фондъ за допълнителни вещевещи разходи — 1.000.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 47, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Частъ III. Водни строежи.

Глава I.

§ 48. Заплати (Вижъ объяснителната таблица) — 4.411.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 48, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава II.

Лични разходи.

§ 49. Облѣкло и обуша на техническия персоналъ и прислужницитѣ; престилки на хелнографиститѣ и чистачитѣ — 120.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 49, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 50. Пѣтни и дневни пари на длѣжностни и частни лица за командировка въ връзка съ изучаването, направата и поддържането на воднитѣ строежи и съорѣженията имъ; превозъ на покѣщнина на уволнени или премѣстени държавни служители — 250.000 л.“

Въ края на текста, следъ думитѣ „държавни служители“ се прибавятъ думитѣ „и трамвайни карти“.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 50, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 51. Възнаграждение на частни лица за участие въ комисии, съвети, проучвания и др.; за изработване на правилници, закони, програми и др.; за заплащане премии на частни лица за научни трудове — 300.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 51, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„Глава III.

Вещевещи разходи.

§ 52. Наемъ на помѣщения — 80.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 52, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 53. Мебели и покѣщнина: купуване, поправяне, поддържане, пренасяне мебели и други необходими предмети за обзавеждане помѣщенията — 100.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 53, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 54. Канцеларски материали и потрѣби: хартия, мастило, пишущи и смѣтачни машини, циклостили, чертежни и амбалажни материали и др.; печатане бланки, регистри, формуляри, наредби, официални издания и др.; клишетта, фотографически снимки, гипсови модели и организиране изложби; технически книги и списания; обнародване обявления въ мѣстни и чуждестранни вестници и списания; подвързване и подшиване книги; експедиция на разни книги и материали; пощенски, телеграфни, телефонни и др. такси; членски вносъ 6.000 л. на Българския националенъ комитетъ за енергията — 280.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 54, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 55. Сѣчва, инструменти, уреди: волтманови крила, автоматически пегели, водотечни скали, тлакомѣри, евапориметри, сонди, сондажни трѣби, помпи, мотори, багери, локомотиви, вагони, декошиленъ пѣтъ, автоматически трамбовки и сонетки, колички, кирки, лопати и др. работни инструменти, фотографически апарти, палатки и др. — купуване, поддържане и превозъ; горивни и смазочни материали; превозни срѣдства и др. — купуване, поддържане и превозъ. Добитѣкъ — купуване, храна, лѣкуване и подковаване; обзавеждане и поддържане работилници — 3.000.000 л.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 55, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Петъръ Дограмаджиевъ: (Чете)

„§ 56. Водни строежи — проучване и направа на: диги, баражи, силдобивни водни централи, съорѣжения къмъ воднитѣ строежи, корекции на рѣки и други подобни (Неврокопъ, Карабоазъ, Видинъ, Свищовъ, р. Чая, р. Струма и др.), извършване работи съ групи отъ безработни и издрѣжка на групи отъ редовни трудоваци; възнаграждения на частни технически лица за проучване, изработване проектни книги и други подобни; изплащане на предприятия съ сключени договори презъ настоящата и минали години; наемане работници и специалисти — 51.219.000 л.“

Въ текста, следъ думата „Свищовъ“, се прибавятъ думитѣ „Бѣлене—Никополъ“.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 56, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„Глава IV.

Други разходи.

§ 57. Дълов капитал: за силодобивни водни сичидати — 300.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 57, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 58. Лѣкарства и превъзочни материали, помощи на
заболѣли вследствие изпълнение на службата си и за по-
ребение на починали държавни служители — 50.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 58, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 59. Връщане неправилно внесени суми по сключени
бюджети — 50.000 л.“

Кредитът се намалява отъ 50.000 л. на 5.000 л.

Председателстващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 59, както се докладва, моля, да вдигнат ръка.
Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 60. Връщане неправилно внесени суми по текущи
бюджети.“

Не се предвижда кредит. (Чете)

„§ 61. Изплащане разходи по сключени бюджетни
упражнения — 135.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 61, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„§ 62. Запазен фонд — 500.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които прие-
матъ § 62, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Бюджетът на Дирекцията на строежитъ е приетъ.
(Ръкоплѣскания)

Има думата г-нъ министърът на финанситъ.

Министър Добри Божилов: Поради невъзможността
на нѣкои отъ господа министритъ да присѣствуватъ днесъ
на заседанието, правя предложение, разглеждането на бю-
джетопроекта на разнитъ фондове на държавата за
1940 г. да стане за сѣбота, а сега да се мине къмъ дру-
гитъ точки отъ дневния редъ.

Председателстващ Никола Захариев: Г-да народни
представители! Г-нъ министърът на финанситъ прави пред-
ложение, разглеждането на бюджетопроекта на разнитъ
фондове за 1940 г. да стане въ сѣбота, а сега да пристъ-
пимъ къмъ точка трета отъ дневния редъ.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ
ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ:

Второ четене на законопроекта за бюджета на Глав-
ната дирекция на строежитъ за 1940 бюджетна година.

Има думата г-нъ докладчикътъ.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за бюджета на Главната дирекция на строежитъ за
1940 бюджетна година.

Чл. 1. Разрешава се на министра на общественитъ
сгради, пѣтищата и благоустройството презъ течение на
1940 бюджетна година да произвежда разходи за всички
строежи на нови пѣтища, за поправки, преустройство и
поддържане на всички държавни пѣтища, за всички
строежи на нови желѣзнопѣтни линии и за воднитъ
строежи и корекции на рѣки, показани въ таблицитъ

къмъ този законъ, съгласно съ законитъ на държавата
и съ наредбата-законъ за Главната дирекция на строе-
житъ, а именно:

а) за централно управление	1.130.000 л.
б) „ пѣтищата	574.810.000 „
в) „ новитъ желѣзнопѣтни линии	334.450.000 „
г) „ воднитъ строежи	60.750.000 „

Всичко 971.140.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които прие-
матъ чл. 1, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„Чл. 2. За покриване на разходите по чл. 1 отъ този
законъ министърът на общественитъ сгради, пѣтищата
и благоустройството се задѣлжава да събира, съгласно
законитъ на държавата, наредбата-законъ за Главната
дирекция на строежитъ, правилницитъ и наредбитъ за
прилагане на законитъ, презъ 1940 бюджетна година при-
ходитъ, както следва:

а) за пѣтищата	575.240.000 л.
б) „ новитъ желѣзнопѣтни линии	334.800.000 „
в) „ воднитъ строежи	61.100.000 „

Всичко 971.140.000 л.“

Председателстващ Никола Захариев: Които прие-
матъ чл. 2, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчик Петър Дограмаджиев: (Чете)

„Чл. 3. Въ разрешенитъ кредити по чл. 1 и въ предви-
денитъ приходи по чл. 2 сж включени разходите и при-
ходитъ, разрешени съ наредбата-законъ за оставане въ
сила и действие законитъ за бюджетитъ на държавата,
на желѣзницитъ и пристанищата и на разнитъ фондове
на държавата, включително и на Главната дирекция на
строежитъ, за 1939 бюджетна година, презъ месецитъ януа-
рий, февруарий и мартъ 1940 г. и закона за оставане въ сила
и действие законитъ за бюджетитъ и бюджетитъ на тър-
жавата, на желѣзницитъ и пристанищата и на разнитъ
фондове на държавата, включително и на Главната дирек-
ция на строежитъ, за 1939 бюджетна година и презъ
м. априль 1940 г.“

Председателстващ Никола Захариев: Които прие-
матъ чл. 3, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Законътъ за бюджета на Главната дирекция на строе-
житъ за 1940 бюджетна година е приетъ.

Минаваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ. По-
ради това, че отложихме разискването на точка втора,
следва и тази точка да бѣде прередена. Които приематъ
това предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство,
Събранието приема.

Минаваме къмъ точка пета отъ дневния редъ, която
става точка седма:

Първо четене на законопроекта за разрешаване строежъ
на общински театъръ въ гр. Пловдивъ.

Моля г-на докладчика да го докладва

Докладчик Дочо Христовъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за построяване на общински театъръ
въ гр. Пловдивъ.

Г-да народни представители! Гр. Пловдивъ и до днесъ
нѣма подходяща театрална сграда. Театърътъ се помѣ-
щава въ крайно неудобна, нехигиенична и съвсемъ недо-
статъчна по обемъ сграда, строена за други цели, която
при евентуаленъ пожаръ и суматоха представлява сери-
озна опасностъ за зрителитъ. Въ това отношение Плов-
дивъ е останалъ много назадъ отъ другитъ градове.

Нуждата отъ театрална сграда е крайно наложителна
и за целта е отредена сумата 10 милиона лева отъ сключе-
ния презъ 1939 г. отъ общината 45 милионенъ заемъ.
Всички технически проучвания на мѣстото на театъра сж
установили като най-подходяща североизточната частъ на
градината „Царъ Симеонъ“. Характерътъ на сградата по-
зволява обичуването между градината и нея. Отъ цѣлата
площ на градината, около 90 декара, ще се отнеме една
много малка частъ — 2-5 декара, която ще се компенсира
трикратно съ премахване на „парницитъ“ (цвѣтарника).

конто заемат около 7 декара. Въ такъв смисъл е взето решение от Пловдивския общински съвет (протокол № 7 от т. г.).

При това, тръбва да се подчертае, че се предвижда такава разположение на сградите, което няма да увреди на цялостния външен вид на градината, тъй като тези сгради ще се поставят не на самата лицева улична линия, а по-навътре — на строителната линия на Военния клуб.

Понеже сградата ще се строи върху място, което понастоящем е предназначено за общо ползуване, погръбно е да се даде законодателно разрешение за този строеж. Тръбва да се добави, че е необходимо да се ускори построяването на театъра, не само поради изтъкнатата нужда, а и поради това, че неоползотворяването на сумата 10 милиона лева, предназначена за целта, носи загуби за Пловдивската община, поради плащаните лихви и, още повече — поради поскъпването на строежа.

Каго ви издагамъ това, моля ви, г-да народни представители, да приемете и гласувате настоящия законопроект.

Гр. София, 17 май 1940 г.

Министъръ на вътрешните работи и народното здраве:

П. Д. Габровски

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за разрешаване строежъ на общински театъръ въ градъ Пловдивъ.

Членъ единственъ. Разрешава се на Пловдивската община да построи общински театъръ въ гр. Пловдивъ, въ североизточната част на градината „Царъ Симеонъ“, съ лице около 30 м. къмъ едноименния площадъ — на линията на Военния клубъ. Театърътъ заедно съ необходимите второстепенни помещения (складъ за декори и др.) ще заема около 2.500 квадратни метра, като точното имъ разположение ще се установи съ изработени по конкурсна програма планове.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Спасъ Ганевъ.

Спасъ Ганевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Законопроектътъ за разрешаване на Пловдивската община да използва част отъ градината „Царъ Симеонъ“ за строежъ на общински театъръ, а така също и следващиятъ законопроектъ за разрешаване строежа на градска библиотека въ общинската градина въ гр. Пловдивъ — да не вземамъ думата и по него — се внасятъ поради това, че не е получено разрешение отъ висшата съдебно-административна комисия, по силата на закона за благоустройството, за строежъ въ градините, както и за използване на части отъ площадите. Азъ смѣтамъ, че, отъ формална гледна точка, този законопроектъ погръбно се внася отъ министъра на вътрешните работи. По-право би било той да се внесе отъ г-на министъра на благоустройството, комуто е възложено да се занимава съ уреждането на строежите и съ даването разрешения за тяхъ и който не е позволилъ тия две с-ради да се построятъ въ съответните градини.

При бедността на градини въ нашите градове, при евентуалното тяхно бждше разширение, азъ смѣтамъ, че даването на подобно разрешение, което се иска, ще бжде погръбно; ще се създаде опасенъ прецедентъ, отъ който ще искатъ да се възползватъ и много други градове. Азъ бихъ посочилъ само тия градове, които вече сж волили препяски, съ които искатъ отъ Министерството на благоустройството да получатъ разрешение. Русе иска да използва площъ, Варна иска да използва градина, Враца иска да използва градина; ако се не лъжа, и отъ Бургасъ имаше такова искане, но навремето то бжде отхвърлено. Шомъ сега се разрешава за гр. Пловдивъ, ще започнатъ и другите градове да предявяватъ искания и при създадения прецедентъ, неминуемо, полека-лека, ще тръбва да се разреши и на тяхъ. Съ това ние, бихъ казалъ, ще продължимъ закона за благоустройството, каго ще дадемъ възможностъ да се посѣга и върху мѣста, които сж предназначени за обществено ползуване и които не могатъ да бждатъ отнемани за строежъ, освенъ съ законъ. Ако общините иматъ нужда отъ мѣста, ако другите организации иматъ нужда отъ мѣста, ще тръбва да си ги купятъ. Този, който е харчи 1-2-5-10 милиона лева за строежъ на една постройка, може да похарчи 500.000 или 1.000.000 л. за мѣсто. Ние не можемъ да оставимъ нашите градове безъ отдушници. Днесъ Пловдивъ може би да може да понесе това, Пловдивъ може би още по-лесно да може да го понесе, но ние тръбва да мислимъ за утрешния денъ,

защото благоустройството се прави винаги съ огледъ на утрешния денъ. Ако навремето, преди 50 години, кметътъ на София, Петковъ, нѣмаше предвидливостта да мисли за една голѣма София и да създаде горе-долу тѣхно широки улици и булеварди, да запази известни мѣста за градини, които и днесъ сж недостатъчни за София, ние щѣхме да бждемъ въ още по-лошо положение, отколкото сега. Както днесъ при създаването на благоустройствения планъ на София се посѣга на частни имоти, така и утре, когато ще се създава градоустройственъ планъ на Пловдивъ, на Пловдивъ и на други градове, които планове тръбва да бждатъ поставени на научна база, съ огледъ на бждещото развитие на градовете, неминуемо ще се посегне на частни имоти, за да се създадатъ зе-ли и площи, за да се създадатъ отдушници.

Ето защо, понеже това искане на Пловдивската община не е толкова наложително, понеже то може да създаде опасенъ прецедентъ и да даде възможностъ за отчуждаване на обществени мѣста и въ други градове, което нѣщо ще попрѣчи на бждещото развитие на градовете, ще попрѣчи на използването на градините отъ бждещите поколения, азъ бихъ помолилъ г-на министъра да се съгласи да се изоставятъ тия два законопроекта. Тѣ не сж отъ такова голѣмо значение. Върѣки че сж внесени, тѣ могатъ да бждатъ оттеглени, защото се създава, както казахъ, единъ твърде опасенъ прецедентъ. Като техникъ, който горе-долу сѣмъ работилъ въ тази областъ, азъ смѣтамъ, че съвсемъ неправилно се посѣга на площи и градини за строежи, колкото и благородни и важни са бждатъ целите, за които ще служатъ тия строежи. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Иванъ Гърковъ.

Иванъ Гърковъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Тръбва да гласуваме законопроекта, съ който се отнема част отъ градската градина на гр. Пловдивъ за постройка на общински театъръ. Тукъ нѣма нито единъ народенъ представителъ, който не би пожелалъ, щото гр. Пловдивъ, който следъ София е втори градъ на България — азъ бихъ го нареклъ втората столица — да нѣма общински театъръ. И азъ, като техникъ, пожелавамъ гр. Пловдивъ да си направи една монументална постройка за общински театъръ. Това ще бжде единъ архитектуренъ паметникъ. Ние знаемъ каква роля играятъ не само училището и казармата, но и театърътъ за възпитанието на подрастващите поколения и за самиятъ часъ. Въ театъра ние виждаме трагедията на човѣка, на човѣшката душа. Тамъ ние виждаме идейните конфликти, тамъ ние виждаме нашите пороци. Азъ не знамъ да има нѣкой, който да бжде противъ постройката на единъ театъръ. Обаче, споредъ мене, начинътъ, по който се иска да се отнеме това мѣсто, е незаконенъ. Пренебрегнатъ е единъ висшъ институтъ при Министерството на благоустройството. Защо Пловдивската община, защо Пловдивскиятъ общински съветъ, защо пловдивскиятъ кметъ, защо управата на читалището въ Пловдивъ не сж се отнесли къмъ компетентния институтъ? Чл. 16-тъ на закона за благоустройството, буква „б“, казва: „Обществени мѣста могатъ да се отчуждаватъ, когато това се налага отъ общественъ интересъ“. Кой ще направи анализъ, дали безспорно се налага отъ общественъ интересъ да се отчужди част отъ градската градина въ Пловдивъ? Модерната техника днесъ, модерната урбанистика се мъчи да благоустрои не само малките градове, но и голѣмите съ площи, полета, създаване зелени пояси, предградия и т. н. Сега ние отиваме точно по обратния пътъ — унищожаваме площи и градини. Съ законопроекта за постройка на общински театъръ въ Пловдивъ и съ законопроекта за постройка на библиотека въ Пловдивъ ние ще създадемъ единъ прецедентъ, щото всѣко хрумване на единъ кметъ или на единъ общински съветъ да се узаконява чрезъ подобни законопроекти и да се посѣга на площадите, на градините. Така ние отиваме въ противовесъ съ едно правилно благоустрояване на нашата страна.

Ето защо, г-да, азъ, като техникъ, не като народенъ представителъ, моля г-на министъра да оттегли тия законопроекти. Нека тия общини по каналенъ редъ се отнесатъ до Министерството на благоустройството; тамъ има специалисти, има хора, на които сме възложили градоустройството и благоустрояването на населените мѣста. Кой е компетентниятъ въ случая — дали Министерството на вътрешните работи или онова министерство, каго се грижи за общото благоустрояване на населените мѣста?

Азъ днесъ чухъ отъ нѣкои кметове, които сж дошли тукъ въ София и съ които говорихъ: „И ние ще поискаме да посетимъ на площадитѣ и на градинитѣ, и ние ще искаме да отчуждимъ мѣста за строежи“. Днесъ ние се боримъ да създаваме нови площади и градини, а сега посѣгаме на съществуващитѣ такива! Какво става съ плана Мусманъ? Нали съ него предвиждаме да се направятъ маса отчуждения за площади и градини? Нали трѣбватъ нѣколко милиарда, за да се благоустрои София? А утре, когато ще дойде да приложимъ единъ планъ на градоустройството и благоустройството въ Пловдивъ и Пль-вевъ, ние ще бждемъ принудени, както каза колегата Ганевъ, да отчуждаваме мѣста! Това е една голѣма грѣшка. Подобни грѣшки не трѣбва да се повтарятъ въ бъдеще. Ако ги повторимъ, ние градоустройство въ България нѣма да имаме. (Ръкоплѣскания)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Тодоръ Поляковъ.

Тодоръ Поляковъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ вземамъ думата като пловдивчанинъ и трѣбва да ви кажа, че се противопоставямъ решително на внесенния законопроектъ за разрешаване строежа на общински театъръ въ гр. Пловдивъ, въ градината „Царь Симеонъ“, не защото се обявявамъ противъ строежа на театъръ въ Пловдивъ. Единъ такъвъ театъръ тамъ е голѣма необходимостъ. Повече отъ необходимо е да се построи хубава, модерна сграда въ втората столица на България въ единъ градъ съ 110.000 жители.

Г-да народни представители! Не е необходимо въ Народното събрание да се говори за значението на театъра. Театърътъ е мѣсто, където се обрисуватъ неджизитѣ на човѣка и на обществото; театърътъ е мѣсто, където се издигатъ, където се възхваляватъ добродетелитѣ на човѣка; театърътъ е свързанъ съ борбитѣ на народитѣ; изобщо театърътъ има да играе голѣма културна роля. Но когато ще се строи театъръ въ Пловдивъ, ние веднага трѣбва да кажемъ, г-да народни представители, че той трѣбва да бжде построенъ на онова мѣсто, което е най-подходящо. Мѣстото, което се избира отъ Пловдивската градска община за театъръ, е съвършено неподходящо. Първо, защото отъ благоустройствено гледище мѣстото не отговаря на никакви условия: унищожава се една отъ градинитѣ на гр. Пловдивъ, или, най-малкото, засѣга се тая градина, ошетава се, тъй да се каже, тая градина, която е 80-90 декара. Отъ двѣтъ градини въ гр. Пловдивъ едната бѣше унищожена преди 2-3 години, като се взема отъ нея мѣсто, за да се построи Сѣдебна палата. Сега се иска да бжде засегната по единъ чувствителенъ начинъ и втората градина въ Пловдивъ — „Царь Симеонъ“. Който е живѣлъ въ Пловдивъ, или е минавалъ презъ Пловдивъ, ще знае, че съ постройката на театъра на това мѣсто ще се унищожи фасадата на градината, ще се отнеме най-ценната частъ на градината. Помислете театърътъ ще се построи на една линия съ Военния клубъ, утре ще се наложи да се отчужди и предното мѣсто, за да се разшири площта, а съ това още повече ще се намали градината. Мѣстото, което ще остане откъмъ площада, въ най-хубавата частъ на гр. Пловдивъ, ще бжде една малка ивица земя, презъ която ще се влиза въ градината. Изобщо отъ всѣкаква благоустройствена гледища точка не издържа критика постройката на този театъръ да стане въ градината „Царь Симеонъ“ въ гр. Пловдивъ.

Г-да народни представители! Възражава се, че щѣли да се взематъ нѣкакви-си 2½ декара отъ 90-тѣ декара, които има градината. Макаръ че сж 2½ декара, все пакъ тоя топълъ градъ, какъвто е Пловдивъ, трѣбва да има отдушникъ; трѣбва да има колкото се може по-големи дробове — градинитѣ сж дробоветѣ на градоветѣ. Е добре, когато ние взематъ 2½ декара за постройката на театъра, за да има изгледъ тоя театъръ, ще трѣбва отпредъ, откъмъ площада, да вземете още толкова декара. Къмъ театралната сграда ще трѣбва да се построятъ и други допълнителни постройки и въ края на краищата тази ценна градина за гр. Пловдивъ ще бжде осакатена — преди всичко за пловдивскитѣ бедни граждани, които нѣматъ възможностъ въ горещитѣ дни презъ лѣтото да отидатъ на курортъ, а намиратъ прохладата, отдушникъ въ тая градина. Какъ сега, г-да народни представители, ще отнемете това мѣсто, тоя дробъ на пловдивчани? Казва се, че това мѣсто щѣло да бжде замѣнено съ цвѣтарници и не знаемъ какви още други краища на градината. Но и тѣ влизатъ въ градината. Следователно, отнема се една

много ценна частъ отъ градината „Царь Симеонъ“, като самиятъ театъръ ще се построи на едно много неподходящо мѣсто.

Азъ смѣтамъ, г-да народни представители, че този законопроектъ е много злополучно внесенъ. Азъ бихъ молилъ г-на министъра на вътрешнитѣ работи да го оттегли, най-напредъ като законопроектъ, който не може да бжде внесенъ отъ него. Действително, г-да народни представители, единъ много лошъ президентъ ще бжде да се внесе законопроектъ за строежъ на градски театъръ отъ министъра на вътрешнитѣ работи, защото това е материя, която засѣга закона за благоустройството. Съ този законопроектъ се засѣгатъ прерогативитѣ на една институция, какъвто е Висшата сѣдебно-административна комисиия при Министерството на благоустройството. Само тя може да измѣни единъ вѣзвѣлъ въ законна сила регулационенъ планъ. Е добре, този парцелъ въ гр. Пловдивъ е оставенъ за градска градина. За да се измѣни това положение и този парцелъ да стане парцелъ за градски театъръ, или отъ него да се отдѣли частъ за постройка на общински театъръ, това трѣбва да стане по закона за благоустройството. Съ този законопроектъ ние посѣгаме на прерогативитѣ на висшата сѣдебно-административна комисиия, въ която има специалисти, които ще трѣбва да си кажатъ думата. Понеже пловдивската управа не може да прокара работата презъ тази институция, намѣрила е сега единъ по-лекъ начинъ, чрезъ единъ законъ, внесенъ отъ г-на министъра на вътрешнитѣ работи, да заобиколи, тъй да се каже, чл. 16 отъ закона за благоустройството и да отгѣни нейнитѣ прерогативи. Очевидно е, че по този начинъ ние навлизаме въ една областъ, която не е наша, не е на законодателната властъ. Вѣрно е, съ законъ ние бихме могли да направимъ това, но то е единъ много лошъ президентъ.

Г-да народни представители! Значи, и по формални причини, а и поради това, че много неправилно е разрешенъ този въпросъ, защото се отнема такова ценно мѣсто, унищожава се такава една градина, която е дробътъ на гр. Пловдивъ, се противопоставямъ и моля господа народнитѣ представители да не гласуватъ за този законопроектъ, ако г-нъ министърътъ не го оттегли преди това.

Азъ съмъ длъженъ, г-да народни представители, да кажа, че въобще политиката на нашитѣ общини, особено на държавата, по отношение на театритѣ досега, не е била правилна, не е отивала по нормаленъ пътъ. Вие наскоро гласувахте помощи за Народния театъръ въ София и за провинциалнитѣ театри. Наскоро имаше една голѣма депутация отъ артисти, които дойдоха тукъ и изказаха възмущение отъ това, че извънредно малко суми сж отпуснати за нуждитѣ на провинциалнитѣ театри, а ония, които сж отпуснати, не сж правилно разпредѣлени. Колкото, казвамъ, държавата грѣши при отпускане на кредити за подкрепа и поддръжка на Народния театъръ, толкова общинитѣ въ това отношение нѣматъ система. Пловдивската община, специално, нѣма абсолютно никаква система за строежъ и благоустройство, тя е останата много назадъ. Това се дължи въ последно време, преди всичко, на обстоятелството, че има кметове, които сж назначавани и които сж чужденци за гр. Пловдивъ. Тая система за назначавани кметове извънредно много се компрометира. Вие ще видите, че единъ кметъ иска да чучне театъра на нѣкое тепе, другъ да го постави въ градината и т. н. Защо? Защото обществото, защото гражданитѣ, тия, които могатъ да се изкажатъ компетентно по въпроса, които сж засегнати и мислятъ за нуждитѣ на града, тѣ не сж представени въ общинския съветъ.

Серафимъ Георгиевъ: Тѣ го искатъ.

Тодоръ Поляковъ: Ние въобще нѣмаме общински съвети. Тѣ сж назначавани или избираеми по една невъзможна изборна система. Този законопроектъ е единъ случай, при който азъ искамъ да кажа какъ лошото управление на общинитѣ, какъ отнемането на самоуправлението на общинитѣ ни докара до такъвъ абсурдъ, да се наложи на единъ градъ да унищожи една своя градина, толкова необходима за нуждитѣ на града, затуй защото нѣкому кефнало това.

Прочее, г-да народни представители, азъ се противопоставямъ на този законопроектъ, първо, защото е неправилно внесенъ отъ г-на министъра на вътрешнитѣ работи, тъй като е материя, която не е отъ неговата областъ и компетентностъ — значи, по формални причини — и, второ, защото по същество въпросътъ е разрешенъ много злополучно, бихъ казалъ зловредно, защото ще ни се смѣятъ бъдещитѣ поколения, които ще иматъ

нужда от градини. Сега навсякъде се правят колмото се може повече градини. Вие виждате какъ въ София по Мусмановия планъ се предвижда създаването на повече градини. Вие виждате какъ и въ градовете въ Европа се правят все повече и повече градини. Вие знаете, че въ Русия се създаватъ цѣли градове-градини, а ние и малкото градини, които имаме тукъ-таме изъ градовете, ще ги унищожимъ.

Прочее, азъ се противопоставямъ на този законопроектъ, който разрешава въпроса за строежа на театъръ въ Пловдивъ много лошо.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Светославъ Славовъ.

Светославъ Славовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Нѣмахъ никакво намѣрение да вземамъ думата по този законопроектъ, защото действително не очаквахъ, че той ще срещне такава опозиция и че ще чуемъ критикитъ, които току-що се направиха отъ уважаемитъ колеги, господата Ганевъ, Поляковъ и Гърковъ. Тѣй като азъ считамъ, че това мѣроприятие е отъ изключителна полза за града Пловдивъ и разрешението, което се предлага въ законопроекта, е най-целесъобразното, което може да бѣде дадено въ момента, азъ ще кажа нѣколко думи, за да не отнемамъ ценното ви време по единъ въпросъ, който не е отъ толкова голѣма и изключителна важностъ, както се иска да бѣде представено тукъ.

Г-да народни представители! Преди всичко съ вземаме на решение отъ Народното събрание по предложението законопроектъ не се разрешаватъ никакви принципи рѣпроси. Следователно, погрѣшно се слага тезата, че ако ние разрешимъ на Пловдивската община да построи своя театъръ въ тоя край на градината, ние разрешавате по принципъ въпроса да се строи въ градини и площици. Не! При всѣки конкретенъ случай ние ще преценимъ условията, позволено ли е и целесъобразно ли е да се даде разрешение или не за единъ или другъ строежъ. Следователно, нѣма никаква опасностъ, че като приемемъ този законопроектъ, ние ще влѣземъ въ нѣкой пътъ, отъ който не бихме могли да се отклонимъ и тогава даже, когато ще бѣдемъ убедени, че ще бѣде полезно, че ще бѣде целесъобразно да се отклонимъ.

Второ формално възражение, което се прави, то е, че се пренебрегва компетентната властъ. Коя е тя? Министерството на благоустройството.

Г-да народни представители! Когато се внася този законъ, той не е само законъ на министъра на вътрешнитъ работи, а той е законъ на правителството. И преди да бѣде внесенъ тукъ, той е обсъденъ и отъ правителството, кждето и г-нъ министърътъ на благоустройството е казалъ своето становище. Така че законопроектътъ е възприетъ и отъ компетентния министъръ. Следователно, ние имаме разрешението на въпроса съ съгласието на оная властъ, която нѣкои считатъ, че се пренебрегва. Ако общината не е вървѣла по пътя на чл. 16, то е заради това, че пътятъ е много дълъгъ, а е необходимо постройката да почне частъ по-скоро. И азъ ще ви кажа защо.

Нѣма никаква опасностъ, на трето мѣсто, градътъ да се лиши отъ градини или отъ залесени площи. Отъ даннитъ, които има министерството, следъ всички изчисления и проверки, които сѫ правени, се вижда, че на жителъ въ гр. Пловдивъ се падатъ по около 17 кв. метра залесена площъ, едно положение, което се счита повече отъ добро, дори отълично, отъ специалититъ по благоустройството.

Независимо отъ това, съ отнемането на тия 2.000 метра отъ градината, къмъ смѣщата се придаватъ други 7.000 метра, които се освобождаватъ отъ сложенитъ върху тѣхъ постройки. По този начинъ градината ще бѣде увеличена съ около 5.000 метра. Най-после изборътъ на това мѣсто е направенъ затуй, защото единъ театъръ не може да бѣде сложенъ въ една покрайнина, той не може да бѣде сложенъ кжде да е въ краищата на града. Централното мѣсто, което той трѣбва да заеме, е точно мѣстото, което е определено съ този законопроектъ. Азъ считамъ, че въ това отношение ние можемъ даже да следваме примѣра на много европейски градове. Да не споменавамъ други — ето наблизу е Виена, която сѣщо така е сложила театритъ си въ и около градинитъ. И това не е случайно. Тая комбинация между театъръ и градина, ако щете, и отъ художествено-естетично гледище е една отъ най-сполучливитъ.

Серафимъ Георгиевъ: Съвършено вѣрно

Светославъ Славовъ: Азъ ви моля, прочее, да гласувате този законопроектъ. Не е въпросъ да се върви по другъ пътъ и да се изоставя строежътъ на този театъръ по други съображения. Срѣдствата за изграждането на театъра сѫ срѣдства, добити отъ Пловдивската община чрезъ заемъ още презъ миналата 1939 г. Този заемъ вече има настѣпили анюитети, Пловдивската община започва да го изплаща, безъ да може да го оползотвори въ строежъ. Тя трѣбва да излѣзе частъ по-скоро отъ това не само неудобно, но и пакостно положение, защото е съпроводено съ много загуби въ общинскитъ финанси. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ докладчикътъ.

Докладчикъ Дочо Христовъ: Г-да народни представители! Безъ да говоря надълго, защото ще трѣбва да повтарямъ казаното преди малко, азъ сѣщо така считамъ, че предложениятъ законопроектъ ще трѣбва да бѣде приетъ. Всички изтъкнати съображения и опасения, преди г-нъ Славовъ, отъ колегитъ Гърковъ, Поляковъ и Ганевъ, азъ мисля, че въ даления случай не се оправдаватъ. Никакво заобикаляне не става на чл. 16 отъ закона за благоустройството, както каза г-нъ Гърковъ, нито пъкъ се намалява или отнема нѣщо отъ площта на градината въ гр. Пловдивъ. Всички сме ходили въ Пловдивъ и знаемъ обстановката тамъ. Ако разсѣждаваме така, би трѣбвало да оставимъ парницитъ, които грозятъ градината, които заематъ тройно повече мѣсто, отколкото сега се иска за постройка на театъра. Който погледне плана на градината, ще види разположението на постройкитъ и ще разбере, че постройката на театъра ще украси градината и ще увеличи хубавото впечатление, което човѣкъ изпитва, когато влѣзе въ градината и мине покрай тѣзи цѣлѣни алеи, които сѫ посочени въ самия планъ. Вѣрки, които е ходилъ въ Пловдивъ, е видѣлъ това.

Азъ бихъ ви молилъ, г-да народни представители, да имате предвидъ едно второ обстоятелство, което тукъ се изтъква, че не може да се прави аргументъ отъ това, че назначаемиятъ кметъ въ гр. Пловдивъ разрешилъ въпроса така.

Серафимъ Георгиевъ: То е партизанско гледище.

Докладчикъ Дочо Христовъ: Вие чухте казаното отъ нашия колега отъ Пловдивъ. Вие виждате и отъ мотивитъ, съ които е предложенъ законопроектътъ, че въпросътъ е решенъ отъ засилената управа на общинския съветъ. Ако кметътъ — азъ не зная дали е отъ Пловдивъ или не — е назначаемъ, общинскиятъ съветъ не е назначенъ и членове въ този общински съветъ сѫ решили да направятъ искане, което г-нъ министърътъ на вътрешнитъ работи оформява съ предложението законопроектъ. Азъ сѣщо така заявявамъ, че поради тия съображения ще гласувамъ съ чиста съвѣстъ за онова, което се предлага съ този законопроектъ. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ министърътъ на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Министъръ Петъръ Габровски: Уважаеми г-да народни представители! Ще бѣда много кратъкъ. Две сѫ причинитъ, които наложиха внасянето на този законопроектъ. Първата е, че Пловдивъ, голѣмиятъ гр. Пловдивъ, втората столица на България, и до днесъ нѣма удобенъ театъръ, както подобава на неговитъ нужди. Всички познаватъ какъвъ е днешниятъ театъръ на Пловдивъ, какви сѫ неговитъ недостатѣци и колко много театралното дѣло на този градъ е спънато поради липсата на сграда. Нуждата отъ постройка за театъръ въ гр. Пловдивъ е извънредно много належаща и не търпи отлагане.

Втората причина е, че съ срѣдствата, съ които разполага Пловдивската община, и при разположението на мѣстата въ центъра на града, нѣма друго по-удобно, по подходящо мѣсто за театъръ. Значи, както отъ финансова гледна точка, така и отъ благоустройствена, това мѣсто, което се посочва въ законопроекта, трѣбва да се отчужди за постройка на театъръ въ Пловдивъ.

За да може да си построи театъръ, общината въ Пловдивъ миналата година е реализирала единъ заемъ отъ 45.000.000 л. Една частъ отъ този заемъ е предназначенъ за други нужди, а 10.000.000 л. за нуждитъ на театъра. Тѣзи 10.000.000 л., обаче, и до днесъ стоятъ неоползотворени. Общината плаща за тѣхъ лихви, а не може да при-

Председателстващъ Никола Захариевъ: Който приема предложението на г-на министра, законопроектътъ да се приеме по спешностъ на второ четене, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Съборието приема.
Моля г-на докладчика да го прочете.

„ЗАКОНЪ
за разрешаване строежъ на общински театъръ въ градъ
Пловдивъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ на второ четене законопроекта за разрешаване строежъ на общински театъръ въ гр. Пловдивъ моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема. Пристапваме къмъ точка осма отъ дневния редъ:

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

към законопроекта за разрешаване строежъ на градска библиотека въ общинската градина на гр. Плъвентъ отъ общественно-образователното дружество (читалище) „Съгласие“ — гр. Плъвентъ.

Г-да народни представители! Читалище „Съгласие“ в гр. Плевен е основано през 1869 г. и оттогава до днес то представлява една голяма културно-обществена организация в града. То има голямо книжовно богатство: в края на 1939 г. библиотеката има 29.168 тома книги в 34.219 екземпляра-подвързани, чрез които са застъпени всички отдели на човешкото знание и литература, на български и чужди езици. А самата библиотека е уредена чрез прилагане на международната десетична библиографична система, както тя е усвоена в Международния библиографичен институт в Брюксел. Това обстоятелство, наред с книжовното богатство, и дава едно от първите мѣста в България. Читалището има още удобен театрален салон с кино и широка и удобна сцена, а мѣстата в салона с 800. Чрез своето кино читалището намира своите сръдства за поддръжането на библиотеката си. За голямо съжаление, книжовното богатство на читалището се съхранява в едно съвършено неудобно помѣщение, където, поради лошите условия, не само че не се благоприятства увеличението на книгите, поради тѣснотата, но още и поради нехигиеничните условия, богатството на библиотеката постоянно се унищожава.

Постоянна и най-голяма грижа на читалището е била да се слобие състрада за библиотеката и читалня, където да се даде възможност на плевенските граждани и учашитѣ се да ползватъ книгата за своитѣ нужди.

Още през 1920 г. въ читалището се образува общограждански фондъ за съзидане библиотечна сграда. Грѣжата на фонда е била да се намѣри подходящо мѣсто за постройка, защото въ Плѣвнѣ нѣма обществени мѣста, свободни за строежъ. Постѣпки за отпущане на мѣсто съ били правени, обаче до днесъ желанието на читалището да се слобие съ мѣсто за построяване на библиотека не се е осъществило. Самиятъ фондъ раз. ага рече съ 10-статѣчни срѣдства за изграждане на библиотечна сграда, и управлението на фонда, респективно това на читалище „Съгласие“, е решило да предприеме строежа. Въ този моментъ срѣдствата за изграждане на библиотечна сграда сѣт: 1) налични пари 2380.807 л., 2) дарения отъ плѣвнски благотетелъ на тухлитъ и циглитъ за изграждане на сградата, 3) необходимитъ за строежъ камѣни — дарение на Плѣвненската градска община, 4) редовенъ ежегоденъ при-

Твърди се освен това, че този законопроект се внася по неправилен начин, защото трябвало да бъде внесен от министъра на благоустройството и, на второ място, че се забикаля висшата съдебно-административна комисия, предвидена в чл. 16 от закона за благоустройството. Това твърдение г-да народни представители, се дължи на недостатъчно добро вникване въ текста на закона. Съгласно чл. 16 от закона за благоустройството, висшата съдебно-административна комисия се произнася, когато се изменя регулацията на един град, влиза въ законна сила, сиречь, когато ще трябва да се приложи нова регулационна линия, или да се създаде нов парцел, нов квартал. Въ случая не става нищо подобно. Не се отделя никакъв парцел от градината, а си остава този, който тя има, сиречь, остава си същата градина. Туй, което се иска да се направи, то е въ една част от градината да се построи театър, като градината остане съ постройката на театъра или обратно, театърът да стане част от този парцел, въ който е градината. И градината, и театърът по своето естество сѫ два такива обекта, че могат да съществуват въ един парцел. Ако общинският съвет и благоустройствената комисия въ Пловдив въ която има компетентни лица, която се е занимавала подробно съ този въпрос, бѣха взели решение да се отдели отделен парцел за театър, тогава трябваше да се отиде по пътя на чл. 16 от закона за благоустройството. Но такова решение нѣма Онова, което се иска, то е да се позволи въ градината да се построи театър, като и театърът, и градината представляват един общ парцел.

За това разрешение на въпроса не е достъточно само мнението или решението на общинския съвет или на комисията по чл. 16. За това е необходимо съгласието на Народното събрание, дадено съ специален закон. Естествено е, че не става дума тукъ за заобикаляне на компетентност или за решаване на въпроса от некомпетентни органи, защото несъмнено е, че по всички тѣзи въпроси най-компетентно е Народното събрание, защото то определя състава на комисията по чл. 16 от закона за благоустройството.

Казва се, че ще се създаде лош precedent. Г-да! Лош precedent не се създава с това, защото ние не искаме да лишим Пловдив от градина, не искаме да отнемем част от градината за други парцели. Ние фактически увеличаваме градината и заедно с това се отговаря — азъ се убежих въ това — на една голъма неотложна нужда на гр. Пловдив, а именно да се слобие и той най-после, като голъм културен център, с театър. Азъ ходатайствамъ и моля да се приеме законопроектът. (Ръкоплъскания)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за разрешаване стресжъ на общински театъръ въ гр. Пловдивъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Петъръ Габровски: Моля, законопроектътъ да се гласува по спешностъ и на второ четене.

ходът от бюджета на читалището 500.000 л., 5) възможни и напълно вътрешни дарения от плъвенски граждани.

Отъ казаното е явно, че читалището разполага съ с набрани средства за строеж и че ще може да построи удобна библиотечна сграда за побиране на иставащото книжовно богатство, а още и да задоволи нуждите на плъвенското гражданство и учащи, които не могат да ползуват книгите при това състояние на сегашното библиотечно помъщение.

Обаче осъществяването на това дъло сръща препятствия, поради липса на мъсто за постройка на библиотека.

Плъвенската градска община, чрезъ постоянното си присъствие, още презъ 1934 г. е решила да осигури едно мъсто за постройка на библиотечна сграда на читалище „Съгласие“, за която целъ е отдълила единъ парцелъ отъ 1.050 кв. метра отъ градската градина, североизточния жгълъ на градината.

Презъ 1939 г. засилената управа на общината съ протоколъ № 13, отъ 13 мартъ 1939 г., е решила същото, а Плъвенскиятъ градски общински съветъ, въ заседанието си на 10 априлъ 1940 г., е потвърдилъ протоколното решение на засилената управа отъ 31 мартъ 1939 г. да се отдъли една парцелъ отъ 1050 кв. метра отъ Плъвенската градска общинска градина, кварталъ 81 по плана на града, въ североизточната й частъ.

Тъй като въ Плъвенъ липсватъ мъста, съ които общината би могла да задоволи нуждата, за която става дума гукъ, единствена възможностъ се явява да се отстъпи на читалище „Съгласие“ именно това мъсто въ градината. По този начинъ общината ще изпълни и задължението си по чл. 15 отъ закона за народните читалища и чл. 24 отъ закона за градските общини, които изискватъ да се осигури подходящо мъсто за постройка на удобни читалищни помъщения.

Понеже се касае за разрешаване на единъ строежъ върху обществено мъсто, тръбва това разрешение да се даде отъ Народното събрание. Като ви излагамъ горното, моля ви, г-да народни представители, да приемете и гласувате законопроекта, който ви предлагамъ.

Гр. София, 16 май 1940 г.

Министъръ на вътрешните работи и народното здраве:

П. Д. Габровски

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за разрешаване строежъ на градска библиотека въ общинската градина на гр. Плъвенъ отъ обществено-образователно дружество (читалище) „Съгласие“ — гр. Плъвенъ.

Членъ единственъ. Разрешава се на обществено-образователното дружество (читалище) „Съгласие“ — гр. Плъвенъ, да построи въ североизточната частъ на общинската градина въ сщия градъ, кварталъ 81 по плана на града — сграда за градска библиотека. Мъстото се отстъпва даромъ въ суперфиция и ще съставлява една площъ отъ 1050 кв. метра съ граници отъ изтокъ бул. „Вардаръ“, отъ западъ градска алея, отъ северъ административниятъ площадъ и отъ югъ градината. Точните граници на отстъпваното мъсто и разположението на постройката въ него ще се установи съ планове за строежа.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Атанасъ Къдревъ.

Атанасъ Къдревъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Ползувамъ се отъ случая на внасянето на законопроекта за разрешаване строежъ на градска библиотека въ общинската градина на гр. Плъвенъ отъ обществено-образователното дружество (читалище) „Съгласие“ въ гр. Плъвенъ, за да кажа нъколко думи. Приемането или отхвърлянето на този законопроектъ ще зависи отъ васъ, но азъ искамъ да кажа само нъколко думи за значението на читалищата въ нашата страна.

Серафимъ Георгиевъ: Какво общо иматъ читалищата съ този законопроектъ? Нъма време да се разправятъ тия работи.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Г-нъ Къдревъ! Говорете по законопроекта. Въпросътъ за читалищата нъма нищо общо съ този законопроектъ, отнасящъ се за гр. Плъвенъ. Щомъ не говорите по предмета, ще Ви отнема думата.

Атанасъ Къдревъ: Законопроектътъ засъга читалища.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Сега не разглеждаме закона за читалищата, г-нъ Къдревъ.

Атанасъ Къдревъ: Азъ искамъ да говоря за значението на читалищата.

Ангелъ Стояновъ: Друго е законътъ за читалищата, друго е законопроектътъ за разрешаване строежъ на библиотека въ Плъвенъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Не можете да измамите нито председателството, нито народното представителство.

Атанасъ Къдревъ: Азъ мисля, че има голъмо значение тоя въпросъ за читалищата и искамъ да говоря

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Азъ нъкъ искамъ народното представителство да знае правилника

Серафимъ Георгиевъ: По единъ специаленъ законопроектъ ще приказватъ за значението на читалищата.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Нъмате думата, г-нъ Къдревъ.

(Народниятъ представителъ Атанасъ Къдревъ напуска трибуната)

Който г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за разрешаване строежъ на градска библиотека въ общинската градина въ гр. Плъвенъ отъ обществено-образователното дружество (читалище) „Съгласие“, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Министъръ Петъръ Габровски: Ако може, законопроектътъ да се приеме по спешностъ и на второ четене.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Който г-да народни представители приематъ предложението на г-на министра, законопроектътъ да се приеме по спешностъ на второ четене, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за разрешаване строежъ на градска библиотека въ общинската градина на гр. Плъвенъ отъ обществено-образователно дружество (читалище) „Съгласие“ — гр. Плъвенъ.

Членъ единственъ. Разрешава се на обществено-образователното дружество (читалище) „Съгласие“ — гр. Плъвенъ, да построи въ североизточната частъ на общинската градина въ сщия градъ, кварталъ 81 по плана на града — сграда за градска библиотека. Мъстото се отстъпва даромъ въ суперфиция и ще съставлява една площъ отъ 1050 кв. метра съ граници: отъ изтокъ бул. „Вардаръ“, отъ западъ градска алея, отъ северъ административниятъ площадъ и отъ югъ градината. Точните граници на отстъпваното мъсто и разположението на постройката въ него ще се установи съ планове за строежа.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Който отъ г-да народните представители приематъ заглавие и членъ единственъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Точка девета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за разрешаване на Столичната голъма община да сключи вътрешенъ заемъ отъ 50.000.000 л.

Който г-да народни представители съ съгласни да не се четатъ мотивите, а да бжде прочетенъ само законопроектътъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за разрешаване на Столичната община да сключи вътрешенъ заемъ отъ 50.000.000 л.

Чл. 1. Разрешава се на Столичната голъма община да сключи чрезъ публична подписка вътрешенъ заемъ въ размъръ 50.000.000 л. по курсъ 100%.

Чл. 2. Произведенното от този заем ще се употреби за следните цели:

а) 25.000.000 л. за строеж на образцови жилища за работници, чиновници и малоимотни софийски граждани. Образцовите жилища, които ще се строят при спазване на всички изисквания на благоустройството и хигиената, ще бъдат раздадени на посочената категория софийски граждани, при условията, които общинският съвет ще определи допълнително;

б) 5.000.000 л. за изготвяне на кадастрално-нивелачни планове, съдържащи подробни графически и цифрови данни за границите и разходите на частните и обществени имоти в столицата;

в) 20.000.000 л. за прокарване и прилагане на регулации и за изплащане на обезщетения по тях, както и за купуване на недвижими имоти за градоустройствени мероприятия.

Забележка. При реализиране на икономии по някоя от посочените предприятия, сумите могат да се употребят за други такива, за които се сключва заемът.

Чл. 3. Заемът ще се представлява от облигации на приносител, вън отрязи от по 1.000, 5.000, 20.000 и 50.000 л.

Количеството на облигациите от всяка категория се определя при подписката на заема от самите подписчици.

Чл. 4. Заемът се сключва под гаранция на държавата и съставлява първо задължение на Столичната голяма община, която до изплащането му ще вписва ежегодно в бюджета си потребните суми за изплащане купоните, излизатите в тираж облигации и другите разходи по службата на заема.

Чл. 5. Редовното изплащане на заема от Столичната голяма община се гарантира от приходите ѝ: такси за нови постройки, пристройки и поправки, от разрешителни билети и от акциза върху продажната стойност на електрическата енергия за осветление.

Във случай че годишните постъпления от заложените приходи, поради законодателни мерки или поради каквито и да било причини и обстоятелства, спаднат под разхода на годишната погасителна вноска, Столичната голяма община се задължава да допълни гаранцията с други свободни общински приходи.

Чл. 6. Приходите, указани в предшествувания член, ще се считат дадени в залог в полза на носителите на облигации от заема и ще се събират и внасят едновременно с събирането им в Българската народна банка, по една специална сметка, открита изимето на Столичната голяма община за службата по заема. От тия постъпления Българската народна банка задържа ежемесечно по 1/6 от сумата, необходима за плащане на шестмесечното, което настъпва, а остатъка освобождава. Ако през някой месец приходите не са достатъчни да покрият тая сума, то недостигът се попълва от постъпленията през следващия месец.

Един ден преди падежа на купоните, Българската народна банка прехвърля, без да е нужно никакво нареждане за това, от специалната сметка за службата по заема в провизионната сметка за заема, необходимите суми за изплащане купоните, излизатите в тираж облигации и комисията върху тях като за извършеното уведомява Главната дирекция на държавните дългове и на гарантираните от държавата дългове. Във случай че задържаните от Българската народна банка суми от постъпленията не биха били достатъчни да покрият на тая дата нуждната сума за службата на заема, недостигът се внася веднага от Столичната голяма община от другите ѝ приходи.

Чл. 7. Облигациите ще носят до 6% годишна лихва, платима в края на всяко шестмесечие срещу купоните, отпечатани на самите облигации.

Лихвата ще почне да тече от четвъртия ден след откриване на подписката на заема.

Падежът на първия купон е 6 месеца, начинаей от деня, в който почва да тече лихвата.

Чл. 8. Облигациите ще се погасят в срок от 10 години, чрез шестмесечни тегления по жребие, при равни шестмесечни вноски съдържащи лихва и погашение, указани във една таблица, отпечатана на гърба на облигациите.

Тегленията ще се извършват в Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове един месец преди настъпване на падежа на всеки купон.

Нумерата на изтеглените в погашение облигации ще се публикуват в „Държавен вестник“.

Чл. 9. Облигациите се освобождават от всякакви сегашни и бъдещи държавни и общински и др. данъци, такси, бери, герб и налог и др., а купоните — от прѣките данъци по наредбата-закон за данъка върху приходите, както и от всички други сегашни и бъдещи данъци и гербови налози.

Освобождават се от всякакви данъци, такси, герб и пр. и всички книжа, сметки, декенти и пр., в връзка с емитирането и службата на заема през цялото му време-траене.

Чл. 10. Изтеглените в погашение облигации се приемат, по номиналната им стойност, в всички държавни, общински и обществени учреждения за залог за участие в предприятия, за чиновнически гаранции и за неотклонение по углавни дела.

Чл. 11. Купоните с изтекъл падеж и изтеглените в погашение облигации ще се изплащат от Българската народна банка.

Всяка облигация, изтеглена в погашение и представена за изплащане, трябва да бъде придружена с всички купони, падежът на която не е настъпил на датата, определена за нейното изплащане. Във случай че има липсващи купони, тяхната стойност се приспада от капиталата, който следва да се плати на приносителя.

Изплатените купони и облигации се изпращат от Българската народна банка на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове, която следи за редовната служба на заема.

Чл. 12. Столичната голяма община ще плаща на Българската народна банка комисиона 1/8% върху номиналната стойност на изплатените облигации, изтеглени в погашение, и 1/4% върху изплатените купони с изтекъл падеж.

Чл. 13. Купоните, непредставени за изплащане в продължение на пет години от деня на падежа им, се покриват с давност в полза на Столичната голяма община. Тоя срок за изтеглените в погашение облигации е петнадесет години.

Чл. 14. Преписката на заема ще трае три дни и ще се извърши на гизетата на Българската народна банка.

Датата на откриването на подписката ще се определят от министъра на финансите.

Чл. 15. Сумите на записаните облигации ще се внасят, наведнаж при самото записване в Българската народна банка, срещу издаване от последната на временни разписки, неподлежащи на гербови налози.

Замъняването на временните разписки с окончателни облигации ще се извърши безплатно от Българската народна банка в срок от шест месеца от деня на приключване на подписката.

Чл. 16. Облигациите ще съдържат главните условия на заема и ще носят факсимиларните подписи на столичния кмет и на главния директор на държавните и на гарантираните от държавата дългове и ще бъдат скрепени с саморъчния подпис на един представител на Столичната голяма община.

Чл. 17. Изгубените, откраднатите или повредени облигации и купони се замѣнят с дубликати от Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове за сметка на приносителя, след изпълнение от последния на надлежните формалности.

Чл. 18. До изразходване произведенното на заема за цели, предвидени в настоящия закон, сумите от сметките могат да бъдат държани на влог и в Българската земеделска и кооперативна банка и Столичната общинска банка.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

(Ето и мотивите към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за разрешаване на Столичната голяма община да сключи вътрешен заем от 50.000.000 л.

Г-да народни представители! При много случаи Столичният общински съвет е изказвал препоръжки извършването на голямите благоустройствени мероприятия на града да става предимно с извънредни бюджетни средства, добити от заеми с което да се постигне едно посправедливо разпределяне на финансовите тежести за тези мероприятия между повече поколения.

Възгласил с това свое становище, Столичният общински съвет реши да се сключи за сметка на общината един 50-милионен социално-благустройствен заем,

при срокъ на изплащане 10 години; лихва 6%; емисия 100% и гаранция отъ страна на общината въ размъръ на 150% отъ годишнитъ анюитети.

Срѣдствата отъ този заемъ ще се използватъ, както следва:

1. 25 милиона лева за строежъ на образцови жилища за работници, чиновници и малоимотни софийски граждани. Този строежъ ще бѣде началото на една широка програма за оздравяване на крайнитъ квартали въ столицата и за подобрене на твърде лошитъ жилищни условия въ тѣхъ.

Образцовитъ жилища, които ще се строятъ при спазване на всички изисквания за благоустройство и хигиена, ще бѣдатъ раздавани на посочената категория софийски жители при условия, които ще се опредѣлятъ по-късно отъ съвета.

Следъ строежа на училища, болници, квартални бани и градини, следъ павиране и благоустрояване на грамадна частъ отъ софийскитъ улици, редъ е въ благоустройствената и социална политика на общината да се отредятъ грижи и за най-нуждаещитъ се категории български граждани — работници, чиновници, бездомници и малоимотни хора, на които да се създадатъ условия за по-носенъ животъ и по-продуктивенъ трудъ.

2. 5 милиона лева за изготвяне на кадастрално-нивелачни планове, съдържащи подробни графически и цифрени данни за границитъ и размъритъ на частнитъ и обществени имоти въ столицата. Тѣзи планове сѣ необходима основа на всѣка регулация и сѣ тѣхъ ще се внесе пълна сигурностъ въ имущественитъ отношения между отдѣлнитъ граждани, отъ една страна, и между гражданитъ и общината — отъ друга.

3. 20 милиона лева за прокарване и прилагане на регулации и за заплащане на обезщетенията по тѣхъ, както и за купуване на недвижими имоти за градоустройствени мѣроприятия.

Касае се главно за купуване на недвижими имоти, които се засѣгатъ отъ нѣкои градоустройствени мѣроприятия, но върху които тежатъ ипотеки и възбрани. Ако би се допустнала публична продажъ на такива имоти, съществувала опасностъ да се получи една нищожна за длъжницитъ цена и тѣ да бѣдатъ несправедливо ошетенни.

Изразходването на горнитъ суми ще става по програма и възъ основа на смѣтки, които ще бѣдатъ одобрени при гласуването на съответнитъ бюджетни кредити.

Горниятъ заемъ е изгоденъ за общината, и азъ моля да гласувате предложениия законъ за неговото сключване.

Гр. София, 18 май 1940 г.

Министъръ на вътрешнитъ работи: П. Д. Габровски)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Крумъ Митаквъ. — Нѣма го.

Има думата народниятъ представителъ г-нъ Петъръ Савовъ. — Нѣма го.

Ще пристѣпимъ къмъ гласуване.

Петъръ Митевъ: Моля, искамъ думата.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Петъръ Митевъ.

Петъръ Митевъ: (Отъ трибуната. Чете) Г-да народни представители! Сезирани сме отъ г-на министра на вътрешнитъ работи сѣ законопроектъ за разрешаване на Столичната голѣма община да сключи вътрешенъ заемъ отъ 50.000.000 л. Въ мотивитъ къмъ законопроекта въ три пункта ни се обяснява нуждата отъ заема, за какви цели ще послужи и какъ ще се изплаща. Столичниятъ общински съветъ решилъ да сключи 50.000.000 л. заемъ за социално благоустройство сѣ изплащане за 10 години, лихва 6%, емисия 100%, гарантиранъ въ размъръ на 150% отъ годишнитъ анюитети, като всичко това е изброено въ 18-тѣ члена на законопроекта, 25.000.000 л. ще употреби за строежъ на образцови жилища за работници, чиновници и малоимотни софийски граждани. Управницитъ на Софийската община ни казватъ, че сѣ този строежъ ще се тури начало за оздравяване на крайнитъ квартали въ столицата и за подобрене на крайно лошитъ жилищни условия въ тѣхъ. Образцовитъ жилища, които ще се строятъ при спазване на всички изисквания за благоустройство и хигиена, ще бѣдатъ раздавани на посочената категория софийски жители при условия, които ще се опредѣлятъ по-късно отъ общинския съветъ.

Следъ войнитъ въ голѣмитъ градове и особено въ столицата прииждаха много работници и малоимотни, много бѣжанци, прокудени отъ своитъ башини огнища, които търсѣха подслонъ и работа, за да изхранятъ и подслонятъ своитъ челяди. Софийската община не възприе препорѣжитъ, давани ѝ тогава, да задължи имотнитъ софийски граждани да надстроятъ своитъ сгради сѣ по нѣколко егажа и по тоя начинъ да се помогнѣше за облекчение на жилищната криза. Софийската община сама започна да раздава градскитъ мѣста на искателитъ за постройка на жилища. По-рано се разграбвахъ по нѣколко пѣти въ София мѣста по партизански подбуди. И така, беднитъ, малоимотнитъ и работницитъ се помѣчиха да се подслонятъ и спасятъ отъ бушуващата тогава въ остри размѣри жилищна криза. По такъвъ начинъ се образувахъ почти всички крайни квартали на София.

Г-да народни представители! Трѣбва да надникнемъ въ тия квартали, за да видимъ, за да преценимъ при какви тежки жилищни и други условия сѣ прекарвали повече отъ 20 години обитателитъ на тѣзи софийски крайни квартали, потънали въ задължения поради постройкитъ на своитъ къщурки. Но не е само това. Тамъ липсватъ онѣзи елементарни благоустройствени мѣроприятия, които биха облекчили положението на жителитъ на тия квартали. Жилищната криза сега е малко облекчена, обаче наемитъ сѣ скѣпи и работницитъ не могатъ да плащатъ такива високи наеми, за които отива 1/4 до 1/3 отъ заплатата имъ. Налага се да се предприеме такъвъ строежъ отъ общината. Противъ това не вѣрвамъ да се противопостави никой. Такива строежи на работнически жилища сѣ всички удобства за културенъ човѣкъ, сѣ евтинъ наемъ, който да може да се понася отъ работницитъ, трѣбва да построятъ всички голѣми общини. Сѣ това тѣ ще помогнатъ да се намали наемътъ на другитъ, частнитъ жилища.

5.000.000 л. отъ тоя заемъ ще послужатъ за кадастрални, нивелачни планове, съдържащи подробни графични и цифрени данни за границитъ и размъритъ на частнитъ и обществени имоти на столицата, които ще помогнатъ за уреждане веднажъ завинаги имущественитъ отношения между отдѣлнитъ граждани, отъ една страна, и между гражданитъ и общината, отъ друга. Въпрѣки че Софийската община можеше да вземе тия 5.000.000 л. отъ своя редовенъ годишенъ или извънреденъ бюджетъ, тя сключва заемъ за тази сума.

Но какво да направимъ сѣ 20-тѣ милиона лева, които ни се искатъ за прокарване и прилагане на регулации и за заплащане на обезщетения по тѣхъ, както и за купуване на недвижими имоти за градоустройствени мѣроприятия? Касае се главно за купуване на недвижими имоти, които се засѣгатъ отъ градоустройствени мѣроприятия, но върху които тежатъ ипотеки и възбрани. Ако би се допустнала публична продажъ на такива имоти, съществувала опасностъ да се добие малка цена и сѣ това да се ошетятъ несправедливо гражданитъ. За кои градоустройствени мѣроприятия става дума тукъ, не е ясно. Дали тѣ произлизатъ отъ стария градоустройственъ планъ или отъ новия, Мусмановия планъ, който е одобренъ отъ Софийския общински съветъ, но не е одобренъ отъ Народното събрание и, следователно, още не е узаконенъ, а управата на Столичната община иска да заобиколи по тоя начинъ и се снабди сѣ срѣдства?

Председателствуващъ Никола Захариевъ: (Звъни) Г-нъ Митевъ! Извинете за малко. Г-да народни представители! Часътъ е 8.

Петко Стайновъ: Има ли кворумъ, г-не председателю?

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Моля Ви се.

Петко Стайновъ: Има ли кворумъ?

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Трѣбва да привършимъ. Които сѣ съгласни заседанието да продължи следъ 8 часътъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Петко Стайновъ: Има ли кворумъ? Азъ съмъ повдигналъ въпросъ за кворумъ и моля да се отбележи, че съмъ повдигналъ въпросъ за кворумъ. Не може да се продължи заседанието безъ да има кворумъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: (Звъни) Добре, отбелязва се, г-нъ Стайновъ.

Петко Стайновъ: Азъ повдигамъ формаленъ въпросъ за кворумъ и моля да се вземе това предвидъ отъ председателството. Азъ имамъ съображения. Не за пръвъ пътъ се приематъ закони безъ да има кворумъ. Шомъ нѣма кворумъ, значи, нѣма решение.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: (Звъни) Моля Ви се. — Има ли нѣкой отъ господа квесторитѣ, за да провери има ли кворумъ?

Петко Стайновъ: Да се провери има ли кворумъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Азъ не мога да не взема актъ отъ повдигнатия въпросъ отъ г-нъ Стайновъ.

Нѣкой отъ дѣсно: Има кворумъ. Какъ да нѣма кворумъ!

Председателствуващъ Никола Захариевъ: (Звъни) Идното заседание ще бѣде въ събота съ дневенъ редъ останалитѣ точки отъ днешния дневенъ редъ.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. 5 м.).

Подпредседателъ: НИКОЛА ЗАХАРИЕВЪ

Секретари: { **АНГЕЛЪ ВЪЛЧЕВЪ**
ГЕОРГИ МИХАЙЛОВЪ

Началникъ на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВЪ